

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

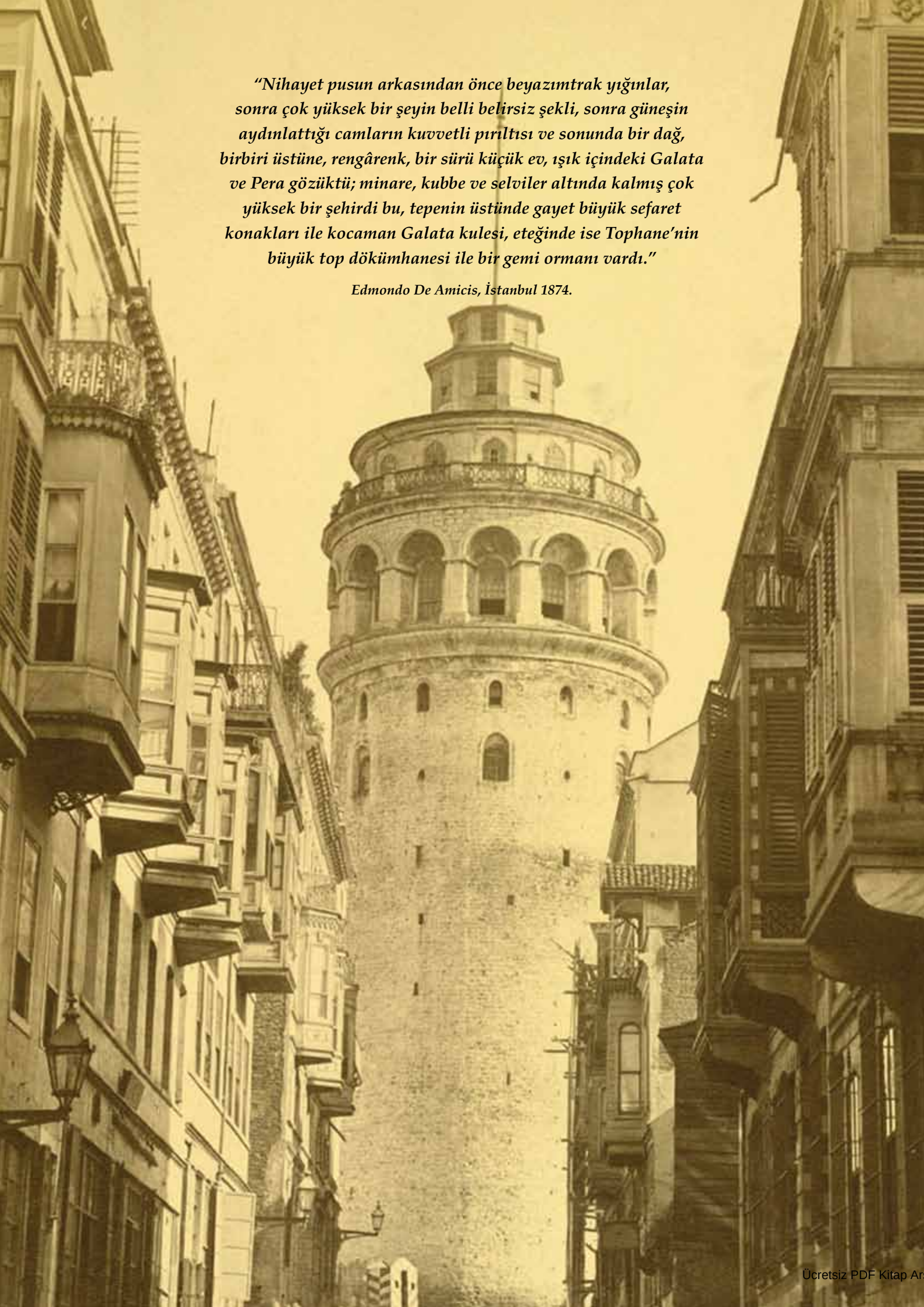
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

*“Nihayet pusun arkasından önce beyazımtrak yığınlar,
sonra çok yüksek bir şeyin belli belirsiz şekli, sonra güneşin
aydınlattığı camların kuvvetli pırlıltısı ve sonunda bir dağ,
birbiri üstüne, rengârenk, bir sürü küçük ev, ı ışık içindeki Galata
ve Pera gözüktü; minare, kubbe ve selviler altında kalmış çok
yüksek bir şehirdi bu, tepenin üstünde gayet büyük sefaret
konakları ile kocaman Galata kulesi, eteğinde ise Tophane’nin
büyük top dökümhanesi ile bir gemi ormanı vardı.”*

Edmondo De Amicis, İstanbul 1874.

Zaman Tünelinde Beyoğlu

Kent Müzesine Doğru...

6. Daire-i Belediye’den
Beyoğlu Belediyesi’ne 155 Yıl

G.d'Ostoya'nın 1858-1860 tarihli Galata, Pera, Pangaltı haritası

MİMAR SİNAN
GÜZEL SANATLAR
ÜNİVERSİTESİ

Katalog:

“Zaman Tünelinde Beyoğlu

Kent Müzesi’ne Doğru

6. Daire-i Belediye'den Beyoğlu Belediyesi'ne 155 Yıl”

Eylül 2012

Yayına hazırlayanlar:

Sadık Karamustafa, Feza Kürkçüoğlu

Metin yazımı ve alıntı seçimi:

Feza Kürkçüoğlu

Araştırma asistanları:

Görkem Örentepe Kürkçüoğlu, Sinem Özlek

Yayın danışmanları:

Prof. Dr. İlber Ortaylı, Fahri Aral, E. Nedret İşli

Arşivler:

Karamustafa Arşivi

Feza Kürkçüoğlu Arşivi

İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi

Bilgi Üniversitesi Yayınları Arşivi

Tasarım ve uygulama:

Karamustafa Tasarım

Sadık Karamustafa, M. Ferruh Haşiloğlu, Tolga Sezen, Melis Bağatır

Basım organizasyonu:

İstanbul Organizasyon

Baskı ve cilt:

Express Matbaası

Sergi:

“Zaman Tünelinde Beyoğlu

Kent Müzesi’ne Doğru

6. Daire-i Belediye'den Beyoğlu Belediyesi'ne 155 Yıl”

MSGSÜ, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Tophane-i Amire Kültür Sanat Merkezi

11-28 Eylül 2012

Düzenleyen:

Beyoğlu Belediyesi

Yapım:

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Sergi küratörleri:

Sadık Karamustafa, Feza Kürkçüoğlu

Danışmanlar:

Prof. Dr. İlber Ortaylı, Fahri Aral, E. Nedret İşli

Araştırma asistanları:

Görkem Örentepe Kürkçüoğlu, Sinem Özlek

Arşivler:

Karamustafa Arşivi

Feza Kürkçüoğlu Arşivi

İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi

Bilgi Üniversitesi Yayınları Arşivi

Tasarım ve uygulama:

Karamustafa Tasarım

Sadık Karamustafa, M. Ferruh Haşiloğlu, Melis Bağatır

Teknik yapım ve kurulum:

Sergikur

Dijital baskı:

İstanbul Organizasyon

Oliva Han, Yüksek Kaldırım, 1858

Tarihin Zenginleştığı Mekân: Beyoğlu

Ahmet Misbah Demircan
Beyoğlu Belediye Başkanı

Dünya şehirler tarihinin has evlatlarından biri de İstanbul'dur. İstanbul'un kalbi ise Beyoğlu. Çok kültürlü bir yerleşim olan Beyoğlu'nun renkli, derin, coşkulu ve modern zamanlara şahit olmuş tarihini çeşitli etkinliklerle kaydetmeye devam ediyoruz.

Bu etkinliklerin en çarpıcı örneklerinden biri de "Zaman Tünelinde Beyoğlu: 6. Daire-i Belediye'den Beyoğlu Belediyesi'ne 155 Yıl Sergisi" oldu. Beyoğlu'nun hafızasını tazeleyen bu sergide Beyoğlu'nun ulaşım, mimarlık ve şehircilik tarihinden ilginç ayrıntılar kayıt altına alınmış oldu.

Sergi, kültür, sanat, eğitim, spor, sağlık kuruluşlarının etkinliklerini, Beyoğlu'ndaki toplumsal yaşamı ve ibadet kültürlerini de başarılı bir şekilde yansıtıyor. Fotoğraflar, belgeler ve nesneler Beyoğlu Belediyesi'nin tarihini özetliyor. Yanı başımızda bizimle birlikte akıp giden tarih, Beyoğlu'nun şahsında zenginleşiyor.

Bugün bir tarihçi için Beyoğlu konumu itibarıyla modernleşme tarihimizin akıp geçtiği bir pasaj gibidir. İmparatorluğun hüzünlü son yıllarını, mütareke yıllarının karmaşasını, genç cumhuriyetin ilk heyecanlarını, 21. yüzyılın dinamizmini Beyoğlu'nda okumak mümkün. Beyoğlu'nun serüveni bir boyutuyla İstanbul'un ve Türkiye'nin serüvenidir. Bu sergi bize bunun görsel belgelerini sunmaktadır.

Beyoğlu Belediyesi 155 yıllık tarihiyle İstanbul'un, Türkiye'nin dönüm noktalarına kırılma anlarına tanıklık etmiştir. Sergimiz, bu tanıklıkların izlerini taşıyor. Beyoğlu'nun her yerinde 150 yıllık ve daha eski eserler hayatın içinde yaşamaya devam ediyor. Belki bugünün eserleri de hizmet mimari ve şehircilik açısından 150 yıl sonraki sergilere konu olacak.

Sergimize "Zaman Tünelinde Beyoğlu" dedik; zaman ise durmaksızın ilerliyor. Bu tünel sadece geçmişle sınırlı değil. Geleceğimizi de kurguluyoruz. Bu sergi fikrinsel temellerini attığımız Kent Müzesi projemizin ikinci adımı oldu. İlk adımı Turabibaba Kütüphanesi bünyesinde kurduğumuz "Beyoğlu Belleği" ile atmıştık.

Tozlu sandıklarda, kitap aralarında saklanmış nice Beyoğlu hatırası var. Bunları "Belleğimiz" sayesinde topluyoruz. Yakın gelecekte açmayı planladığımız Kent Müzesi'ni böylece Beyoğlu sakinleri kuracak. Bu sergi de amacına ulaşmış olacak.

Hafızamızı tazeleyen, geleceğe ışık olan bu sergide emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum.

Türkiye’de Belediye

Prof. Dr. İlber Ortaylı

Ortadoğu ülkelerinde şehir yönetimi; yani mimari eserlerle süslenen şehir, hastane, sosyal yardımlaşma sandığı, fukaraya yardım gibi kurumlarla donanan bir şehirli hayatı tarih kadar eskidir.

Belediye ise şehirlinin idaresini ve bunun mali yükümlülüklerini kendisinin yüklenmesidir ve belediye esasen, bu anlamıyla şehirli yani hemşerili olmanın gerçek anlamda bir imtiyaz konumunda olması demektir. Muasır medeniyet de bu kavramdan (Bürger, bourgeois) ve bu statüden (Bürgertum, bourgeoisie) türemiştir. Oysa bütün Doğu Avrupa ve Ortadoğu şehirleri gibi Osmanlı İmparatorluğu’nda şehirlerin idaresi ve statüsü bu anlamdan ve duruştan çok farklı bir yerededir.

Osmanlı İmparatorluğu’nun tarihinde belediye, endüstrileşen Batı dünyasıyla artan ilişkilerin odaklandığı liman kentlerinde şehrin ticaretini, sağlığını, düzenini, temizliğini koruyacak bir teşekkül demektir. Eski devlet kendi gelenekleri içinde bu görevleri yerine getiriyordu ama 19. yüzyılın şartları içinde devlet bunu artık vatandaşlarla yapmak zorundadır. Önce İstanbul’da ardından Selânik, İzmir, Beyrut gibi dış dünya ile gelişen ilişkilerin odaklandığı liman kentlerinde belediyeler kurulacak ve bu amaca yönelik hizmet vermeye başlayacaktır.

Ancak, İstanbul denildiği zaman suriçi İstanbul, Beyoğlu, Beyoğlu’nun Haliç’e doğru uzanan kenar semtleri, karşıda Üsküdar, Kadıköy, Boğaza doğru uzanan köylerin hepsi aynı statüde aynı iktisadi yoğunluğu yaşayan ve doğal olarak aynı zenginlikte yerler değildir.

Ahmet Vefik Paşa, 1877’de ilk Meclis-i Mebusan’da bu gerçeği veciz bir şekilde ifade etmiştir:

“İstanbul, belediye dairelerine ayrılacak. Beyoğlu’ndaki gaz ister, Kasımpaşa’daki kaz bile bulamaz. Bunların hepsini birlikte idare edecek pehlivan isterim.”

1854’de Kırım Savaşı’na giren Osmanlı İmparatorluğu, bu hayati savaşta yanı başında yer alan müttefik Avrupa ülkelerinin her gün gemilerle gelen binlerle, on binlerle İngiliz, Fransız ve Piemonteli askerine, memurlara ve tüccarlara hitap edecek durumda değildi.

O tarihte Beyoğlu, Galata bölgesi Avrupalıların yoğunlaştığı, ticaret yaptıkları, sefaretlerin yer aldığı, asıl önemlisi kendi hayat tarzlarını sürdürdükleri bir bölgeydi. Devletin vak’anüvisi Ahmet Lütfi Efendi, geleneksel İstanbul ile Beyoğlu arasındaki farkları çok çarpıcı bir mizahla izah etmektedir.

O dönemin devlet adamları o dönemin şehir idaresini, yerel demokrasinin yerleşmesi için değil acil sağlık, temizlik, aydınlatma gibi hizmetlerin getirilmesi için arzu ediyorlar ve bu işlere yaşayanları da ortak ediyorlardı. Bu sayede Beyoğlu halkının refahı yükseldi.

Aslında, bu hizmetleri isteyenler daha çok imparatorlukta önemli yerleri olan levanten işadamlarıydı. Dolayısıyla kurulan belediyenin reisliği ve meclis üyelikleri de bunlara verildi.

Belediye’nin Altıncı Daire unvanını taşıması da Paris’te o dönemki dairenin (arrondissement) en şık semt olmasından ileri gelmektedir. Gerçek şu ki müstakil bir mali idareye hükümetin tayini ile gelseler de, olağanüstü yetkilere sahip bu memurlar ve kurul Beyoğlu’nun çehresini hayli değiştirmiştir. Ardından aynı tip bir kuruluş İzmir’de de gerçekleştirilecektir.

Kısaca, bugünün Beyoğlu Belediyesi, dünün Altıncı Daire’sini, yüz elli beş yıl önce Türk belediyeciliğinin teşkilat ve işleyiş bakımından iyi işleyen ilk örneğini miras olarak devralmış bulunmaktadır.

Ağa Cami kitabesi, İstiklal Caddesi

Çok Dilli Takvimler

Emin Nedret İşli

Bir imparatorluk başkenti olan İstanbul'un (yani Dersaadet yahut Konstantiniyye) bütün dini ve lisanî özelliklerini tarihsel olarak izleyebileceğimiz yerdir: İstiklâl Caddesi (eski adıyla Cadde-i Kebir / Grand Rue de Pera). Burada her din ve ırka mensup insanla karşılaşsınız. Pek çok dünya dili konuşulur bu bölgede hatta unutulmaya yüz tutmuş, kullanıcısı çok azalmış lehçeler, alfabeler karşımıza çıkar. İşte bu durumun kâğıda yansımasıdır çok dilli takvimler. 19. yüzyılda daha kalabalıklaşan İstanbul'lular için üretilmişlerdir. Özellikle Pera / Beyoğlu bu ticari potansiyelin en baş merkezidir. Beyoğlu'nun çok önemli şahsiyetlerinden ve İstanbul basın tarihinin mühim firmalarından Zelliç Matbaası'nda basılan bu takvim üzerinde barındırdığı çok dilli ibareler ile duvar takvimi alanında bir numardır. Taşbasmacılığı İstanbul'a getiren Henri Cayol'un matbaasına müdür olarak Dalmaçya'dan gelen Antoine Zellich, ustasının kolera salgını nedeniyle 1865 yılında ölümü üzerine bir süre Cayol Matbaası'nı işletmeye devam etmiş, 1869'da kendi adıyla matbaasını kurarak ticari faaliyete başlamıştır. 1888'de Papa XIII. Leon tarafından "Vatikan'ın Matbaacısı" unvanı ile onurlandırılan Antoine Zellich, 1890'da İstanbul'da ölür. Matbaa büyük oğlu Gregoire Zellich ve kardeşlerine kalır. İstanbul'da büyüyerek, gelişerek faaliyetini sürdüren bu matbaa kitaptan dergiye, takvimden kırtasiye malzemesine, okul kitabından ticari deftere çok çeşitli ürünler basmış, Beyoğlu'ndaki dükkânlarında satmıştır. Cumhuriyet döneminde de ticari faaliyetini sürdüren "Zelliç Biraderler" firması 1960'lı yıllara doğru kapanmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nda pek çok dünya dilinin yer aldığı, özellikle duvar takvimi, ajanda, muhtıra defteri gibi malzemeyi genellikle gayrimüslim yayıncılar basmış ve dağıtmışlardır. Arakel, Mateosyan, Serviçen, Teohari, Fratelli Haim (Societe Anonyme de Papeterie & D'Imprimerie) gibi matbaa ve kırtasiyeciler Beyoğlu'nda bol bol ajanda, cep ve duvar takvimi basmışlardır. Kullanılıp atılan bu malzemeden günümüz ulaşanları nadir örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türklerden ise bu alanın en önemli siması Ebüzziya ailesidir. Galata'da Arap Camii karşısındaki Matbaa-i Ebüzziya'da pekçok takvim, yıllık yayınlamışlardır. Yine Babiâli'de Naci Kasım'ın kurduğu Maarif Kitaphanesi'nin çıkardığı takvimler efsaneleşmiştir. (Günümüze kadar ulaşan Saatli Maarif Takvimleri)

Basıldıkları yıllarda yayın ve dağıtım için devrin Maarif nezaretinden ruhsat ve izin alınması gereken basılı bu malzeme için yayıncılar ortalama 4-5 ay beklemek zorunda kalıyorlardı. Araştırma görevlisi Ahmet Yüksel'in tespitlerine göre "Galata'da Tramvay Caddesi'nde 21 numaralı dükkânda kırtasiyeci ve kâğıt

tüccarı olan Zellich (Zeliç) Biraderler 1905 miladi yılı için hazırladıkları Rumca ve Fransızca duvar takviminin ruhsatnamesine, arzuhallerinin Maarife sunulduğu tarihten (22 Haziran 1904) yaklaşık 4 ay kadar sonra (6 Ekim 1904) ve takvimin bazı kısımlarının düzeltilmesi suretiyle sahip olabilmışlerdi. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nde bulunan bu ve benzeri belgeler bu konu çalışacaklara çok önemli bilgiler sağlamaktadır.

İster ticari ister kültür hizmeti olarak basılan bu takvimler büyük bir imparatorluk başkentinin çok dilli, çok kültürlü, çok inançlı toplum hayatının kâğıda yansıması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Henri Zellich Basımevi'nin yayınladığı, her sabah bir yaprağı kopartılan türden, 7x10 santim boyutlarındaki takvim dokuz dillidir: Türkçe, Arapça, Farsça, Ermenice, Rumca, İbranice, Fransızca, Bulgarca ve Rusça. "Zaman Tünelinde Beyoğlu" sergisinde gösterilen örnekte görüldüğü gibi farklı takvim sistemleri, farklı ay ve gün hesaplamaları içerir. 1920 yılında Türkçe ve Fransızca okuyup yazanlara göre 2 Haziran günü, Araplar için 12 Ramazan; Bulgarlar için 31, Ruslar için 30 Mayıs olarak ifade edilir. Rumlara göre ise Mayıs'ın yirmisidir. Miladi takvim 1920 yılını gösterirken, sayfanın en üstünde Arap harfleriyle solda 1336, sağda 1338 yazmaktadır. Altta İbranice satırda 5680 yılını okuruz. Farklı diller için ayrılmış bölümlerde, o günün o kültürdeki anlamı ve önemini belirtildiği yazılar yer alır.

Zaman Tünelinde Beyoğlu

Sadık Karamustafa

Beyoğlu Belediyesi’nin, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi işbirliğiyle düzenlediği “Zaman Tünelinde Beyoğlu / Kent Müzesi’ne Doğru, 6. Daire-i Belediye’den Beyoğlu Belediyesi’ne 155 Yıl” sergisi, belediyecilik bağlamında kentin yüzellibeş yıllık tarihine ışık tutuyor ve Beyoğlu Belediyesi’nin gelecek vizyonunu yansıtmayı amaçlıyor.

Çok kültürlü bir yerleşim olan Beyoğlu’nun, ulaşım tarihi, mimarlık ve şehircilik çalışmaları, kültür, sanat, eğitim, spor, sağlık kuruluş ve etkinlikleri, toplumsal yaşamı, ibadet kültürleri, sanayi ve ticareti, fotoğraflar, belgeler ve nesneler eşliğinde izleyicilerle buluşuyor.

Sergide 155 yıl içinde Altıncı Daire-i Belediye’nin ilk başkanı Mehmet Kamil Bey’den, günümüzde görev yapmakta olan Ahmet Mısbah Demircan’a kadar, Beyoğlu Belediyesi’ni yöneten başkanlar ve dönemlerinde yapılan hizmetleri içeren kronolojik bilgiler ziyaretçilerin ve araştırmacıların ilgisine sunuluyor.

Sergi, fotoğrafların, illüstrasyonların, orijinal nesnelerin, belgelerin, ve Beyoğlu üzerine ürün vermiş yazarların tanıklıkları eşliğinde Beyoğlu’nun mimari, ekonomik ve toplumsal tarihinden kesitler veriyor.

“Benim Adım Beyoğlu” başlıklı bölümde, Ondokuzuncu Yüzyıl sonu ve Yirminci Yüzyıl başı Beyoğlu binalarının “kitabeleri” inceleniyor. MSGSÜ Grafik Tasarım Tarihi Arşivi’nin yürüttüğü çalışmada, apartman, işhanı, ibadethane, türbe, çeşme gibi yapıların üzerinde bulunan kapı numarası, bina adı, bina sahibinin monogramı, yapım tarihi gibi yazı, sayı ve işaretler sergileniyor. Bu çalışma, genel olarak Osmanlı İstanbul’unda ve özel olarak Beyoğlu’nda farklı dil, kültür ve yazı sistemlerinin birlikteliklerini örnekliyor. Sözkonusu çoğulluk sergilenen basılı malzemeler üzerinde de kendini gösteriyor.

Sergilenen parçalar içinde yer alan bir takvim yaprağının özellikle altı çiziliyor: Galata’da yer alan Zellich Basımevi tarafından yayımlanan 7x10 cm büyüklüğündeki 2 Haziran 1920 tarihli takvim yaprağı üzerinde Türkçe, Arapça, Farsça, Rumca, Ermenice, İbranice, Fransızca, Bulgarca, Rusça zaman bilgileri yer alıyor. Dokuz farklı dil, alfabe, farklı takvim sistemleri... Her kültürde günün önemli dini etkinlikleri ile birlikte.

Zaman Tünelinde Beyoğlu sergisinin araştırma çalışmaları sırasında elde edilen bilgi ve belgelerle, kent tarihinin veri arşivi olarak görev yapan Beyoğlu Belleği Kurumu’na ve kurulması planlanan Beyoğlu Kent Müzesi çalışmalarına katkıda bulunulması hedefleniyor. Bu sergi için toplanan ve sergilenen fotoğraf, takvim, mektup, zarf, pul, damga, etiket, kartvizit, kimlik, pasaport, ehliyet, reklam ve ilan malzemeleri, fatura, broşür, kitap, ve dergi gibi basılı materyaller ile nesne ve eşyaların kent tarihi çalışmalarında kaynak oluşturacak biçimde arşivlenmesi amaçlanıyor. Sürdürülmekte olan projeye “kent arkeolojisi” kapsamında yapılan yüzey araştırması olarak bakabiliriz.

Sergi sadece Beyoğlu’nun geçmişini değil geleceğini de izleyicilerle buluşturuyor: Beyoğlu Belediyesi’nin Okmeydanı ve Kasımpaşa projelerinin maketleri ve bilgileri Zaman Tünelinde Beyoğlu sergisi içinde yer alıyor.

Hacıpulo Pasajı, Meşrutiyet Caddesi girişi

Çekilin Yoldan... Geliyor Vatman!

Tabanvaydan tramvaya...

“19. yüzyıl gündelik hayatının en önemli olgusu, bütünleşmedir. İstanbul, Galata ve Üsküdar bölgeleri, bu dönemde kültürel açıdan birbirlerine yakınlaşırlar. Şehir içi ulaşımın bu yakınlaşmadaki artan önemi kuşkusuz yadsınamaz.”

Ekrem Işın, İstanbul'da Gündelik Hayat, İletişim Yayınları, 1995.

Beyoğlu'nda ulaşımın tarihi İstanbul'un ulaşım tarihinin izdüşümlerini taşır. Ulaşım, 19. yüzyıla kadar atlı arabalar ve kayıklarla sağlanır. 1833'te Unkapanı Köprüsü'nün, 1845'te de Galata Köprüsü'nün açılmasıyla Haliç'in iki yakası birleşir. Köprüler iki farklı kültürü kaynaştırırken, Galata'nın ticaret merkezi olarak gelişimine katkıda bulunur.

Yolcu ve yük taşıyan kayıkların yanı sıra, 1854'te çalışmaya başlayan Şirket-i Hayriye vapur seferleri şehir içi seyahatte yeni bir soluk olur. Atlı arabaların yerini alan atlı tramvaylar, 1871'de Azapkapı-Beşiktaş hattında yolcu taşımaya başlar. Dünyanın ikinci metrosu olan “Tünel”, 1875 yılında açılır ve İstiklal Caddesi ile Karaköy'ü birbirine bağlar. 1913'te Türkiye'nin ilk elektrik fabrikası Silahtarağa'da kurulduktan sonra elektrikli tramvay Şişli-Tünel arasında hizmete girer.

İstanbul'un toplu taşımacılık tarihinde dönüm noktası olan otobüslerin hizmet vermeye başlaması ise 1927'de Beyazıt-Taksim arasında ilk tecrübe seferini yapan otobüslerle olur.

1961'de Avrupa yakasında son seferlerini yapan tramvaylar yerini aynı yıl çalışmaya başlayan ve 1984'e kadar hizmet veren trolleybüslere bırakır. 1990 yılında Taksim-Tünel arasında Nostaljik Tramvay, 2000 yılında da Taksim-Seyrantepe arasında İstanbul Metrosu hizmet vermeye başlar...

1900'lü yıllarda Galata Köprüsü üzerinde yayalar

İstanbul'un en ünlü limanı olan Karaköy Limanı, 1905'te yayınlanan bir kartpostalda

Galata Limanı

“İstanbul limanında demirli gemiler, Pera ve Tophane tepelerinin sağladığı barınaktan yararlandıkları için bu kara rüzgârdan korkmazlar. Ama gündoğusu ya da günbatısı rüzgârı sert ve özellikle gece estiğinde, ağzı doğuya, dibi batıya bakan limanın sularını şiddetle çalkalar; gemilerin birbirine vurmasına yol açar ve tayfaları manevralar yapmaya zorlar. Bunun sıkıntısını yalnız onlar çekmezler. Böyle zamanlarda, İstanbul'daki ve limanı çevreleyen mahallelerdeki evlerde tayfaların gürültüsünden uyanmamak için, uykuya iyice dalmış olmak gerekir. Her yerden denizcilerin, limandan yükselip kentin tüm tepelerine ve çevresine dağılan uğultuları duyulur. Sonra, sokaklarda yaşayan bir sürü köpek, tayfaların gürültüsüne uluma ve havlamalarla cevap verir.

Josephus Grelot, İstanbul Seyahatnamesi,
Pera Turizm ve Ticaret A.Ş., 1998.

Hepsi birleşince, ancak bir kent yağmalanırken duyulan çığlıklara benzeyen bu korkunç patırtı, İstanbul'da ilk kez uyuyanlar üstünde yatıştırılması imkânsız bir korkuya yol açar.”

Dolmabahçe açıklarında “Abdullah Biraderler” tarafından çekilen bir fotoğrafta Dolmabahçe Sarayı

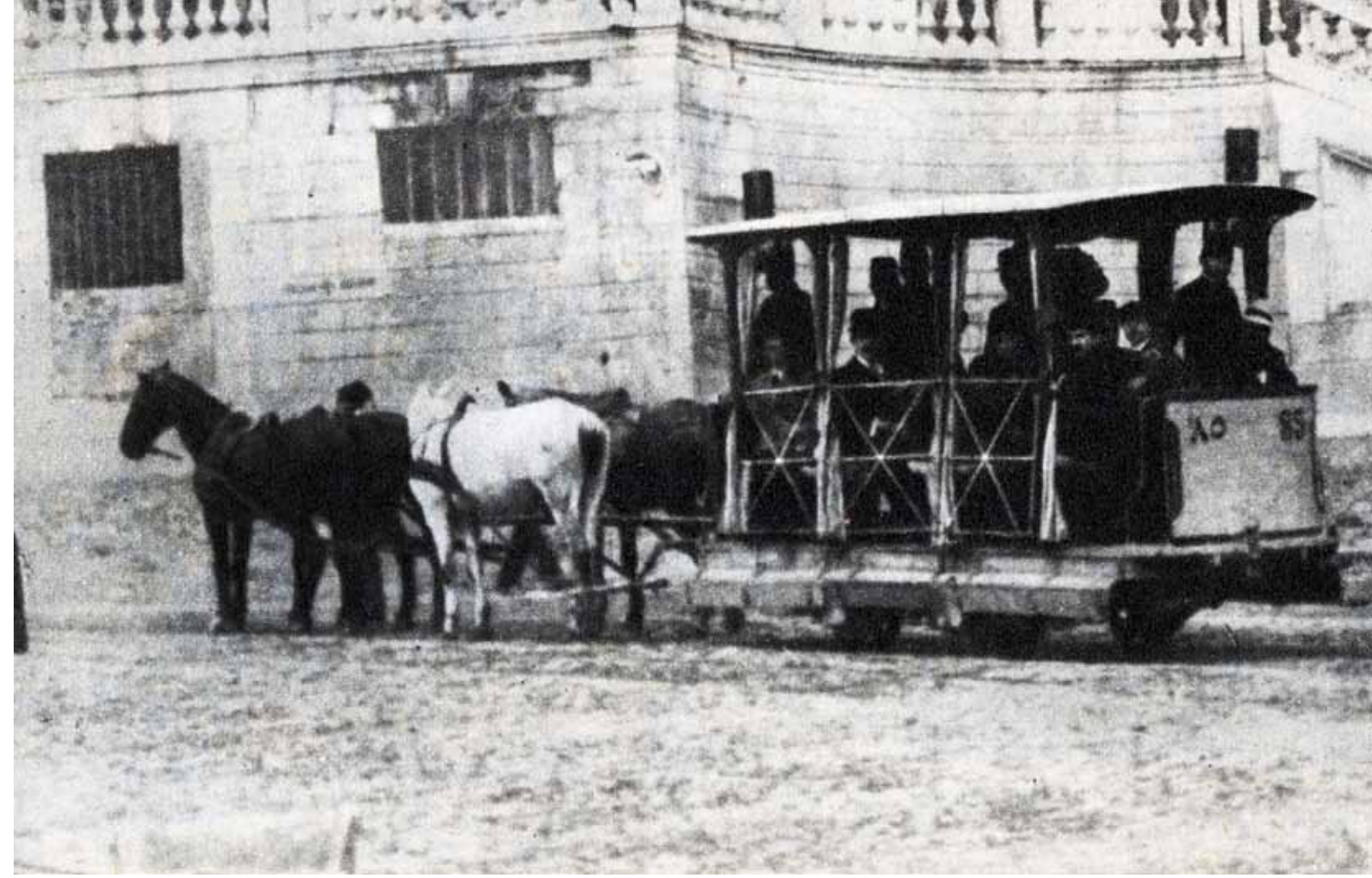
20. yüzyılın başında Eminönü'nden Galata'ya yolcu taşıyan kayıklar

Galata'da ulaşımın büyük yükünü taşıyan kayıklar ve vapurlar

1930 yılında Galata Köprüsü'nde, köprüden geçen yayalardan geçiş ücreti (müruriye) alan memurlar

1871'den itibaren elektrikli tramvayın sefere başlamasına kadar hizmet veren atlı tramvay, Altıncı Daire-i Belediye önünde

Köprü tahsildarları...

"Köprü tahsildarları vardı. Gece gündüz sıra sıra beyaz gömleklerle dizilirler köprünü iki başına. Giriş yerlerine, yolu keserler kuş uçurtmazlar. Başlarının üstünde uçuşan kuşlardan bile metelik koparmaya çalışırlar. Her geçenin yakasına yapışırlar, boğazına sarılırlar:

- Onluğu!
- Meteliği!
- Ulan kopil!.. Köprü parası.
- Utanmıyor musun efendi, on paracık bu?
- Kılığına, kıyafetine bak şu züppenin, onluktan kaçıyor!
- Ahmed şu hocayı yakala!
- Bezirgân, bezirgân!.. Meteliği!
- Bir de hanımefendi gûya... Çalımına bak... Tek metelik bu be!..

Binbir küfür, binbir kavga burada. Altalta üstüste boğuşma da var. Kovalamaca da eksik değil. Para vermeden geçmek, işi bir biçimine getirip tahsildar kordonunu yarmak, meteliği kurtarmak isteyenlerin, hele meteliğe muhtaç olanların hali yamandı.

Bu suretle toplanan paraları tahsildarlar gömleklerinin önündeki ceplerine doldururlar, götürüp iki taraftaki tahta barakalarda dört gözle bekleyen veznedarlara teslim ederlerdi."

Sadri Sema, Eski İstanbul'dan Hatıralar, İletişim Yayınları, 1991.

25 Ocak 1914'de Galata Köprüsü üzerinde törenle hizmete giren ilk elektrikli tramvay

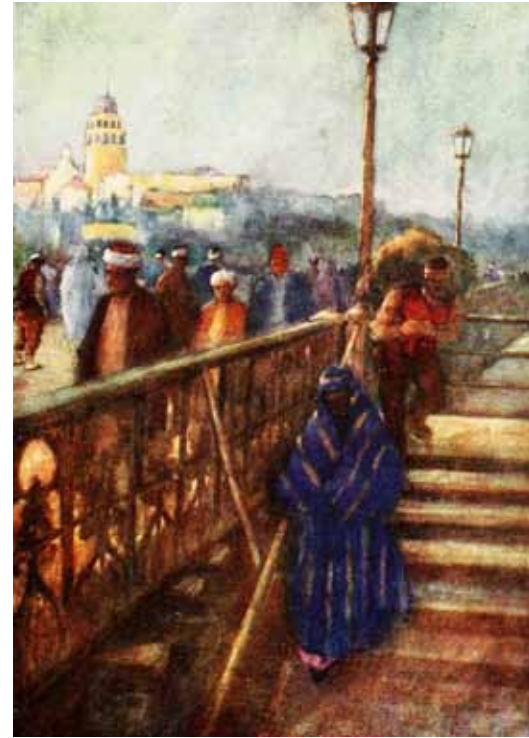

1908 yılında Galata Köprüsü üzerinden geçen sultanlardan birinin arabası

Her geçen on para ödüyor...

“Haliç üzerinde uzanan ve Galata’yı İstanbul’a bağlayan köprü görülebilecek en enteresan ve en eğlenceli yer. Burada hiç bitmeyen bir hareket, her cinsten insanın sonu gelmez bir gidişi var. İtişerek yürünüyor, fakat ne bağırış var, ne de kavga. Her geçen on para ödüyor. Bu belki çok az bir şey ama, toplandığı zaman Osmanlı hazinesi için, küçümsenmeyecek bir gelir oluyormuş.”

Durand De Fontmagne, Kırım Harbi Sonrasında
İstanbul, Tercüman Yayınları, 1977.

Warwick Goble, Köprüden Galata Kulesi,
A. Van Millingen, 'Constantinople', 1906.

1900'lü yıllarda Galata Köprüsü üzerinde hamallar

1900'lerin başında Karaköy'den çekilmiş bir fotoğrafta Galata Köprüsü

1905 yılında yayınlanan bir kartpostalda Galata Köprüsü'nde kayıklar

Galata Köprüsü üzerinde at arabası

Köprüden geçiş...

“Rehberimiz bizi iki atın koşulmuş olduğu bir arabaya götürüyor. Arabacıya da Galata Köprüsü'ne çekmesini söylüyor. Hayal kırıklığı içinde arabaya oturuyoruz. Mısır'daki gibi hadım ağaların refakat ettiği, müjdecilerin önden yol açtığı bir taht-ı revan tahayyül etmiştik biz. Halbuki arabaya bindirildik. Çok uzun olan köprü, üzerinden geçen trafik yükü sebebiyle salıncak gibi sallanıyor. Köprü'nün başında geçiş parası ödüyoruz.

Bizimle aynı istikamete giden veya karşı istikametten gelen bir yaya ve vasıta kalabalığının içinde buluyoruz kendimizi, kırmızı fesler köprüyü gözümüzün alabildiği mesafelere kadar renklendiriyor, acayip bir manzara bu; kırmızı başlıklar giymiş, sürekli hareket halindeki kafalar sanki üzerinde al gelinciklerin yüzdüğü upuzun bir nehir gibi. “

K. Hamsun - H.C. Andersen, İstanbul'da İki İskandinav Seyyah, Yapı Kredi Yayınları, 1995.

1920'li yıllarda çekilen bir fotoğrafta Galata Köprüsü

1900'lerin başında İstiklal Caddesi ile Karaköy'ü birbirine bağlayan Tünel

Tünelin açılış merasimi...

"Tünelin açılış merasimi 17 Ocak 1875 tarihinde yapılmıştır. Bu vesile ile büyük bir tören düzenlenmişti. Tören öğle vakti başlayacağı halde bundan çok daha önceki saatlerde Galata ve Beyoğlu'nda büyük bir kalabalık birikmişti. İnsanlar bir yandan törenin yapılmasını beklerken diğer yandan araba ve yaya olarak tören yerlerine gelen üst düzey davetlileri seyreliyorlardı. Kış mevsiminde olunmasına rağmen hava oldukça güzeldi. Bu arada seyirciler arasında Türk kadınlarının da çok

sayıda olarak bulunmaları dikkat çekiyordu. Beyoğlu istasyonunun içi ve dışı fevkalade güzel bir şekilde süslenmişti. Orkestra müzik çalıyor, üniformalı görevliler sağa-sola koşturuyor, makinelerin gürültüsü ise diğer hepsini bastırıyordu."

Vahdettin Engin, Tünel, Simurg Yayınları, 2000.

20. yüzyılın başında Tünel'in İstiklal Caddesi girişi

1930'lu yıllarda Taksim Meydanı'nda tramvay durağı

1910'da Talimhane'de deneme uçuşu yapılan "Osmanlı" adlı balon

İstanbul semalarında bir balon

"Saat sekize yirmi kala hafif bir hareket görüldü. Bir yandan mızıka terennüm ediyor, diğer yandan balon hareketi hazırlığını görüyordu. Altı dakika sonra balon şuh bir tezcanlılıkla havalandı, rengârenk mendiller, zarif şemsiyeler dalgalanmaya başladı, uzun alkışlar içinde bu zarif kuş yükseldi. İçinde Paris Aero Kulübü azalarından Mösyö Barbot ile Paris Belediyesi azasından Figaro muhabiri Mösyö Hanri Turote namında iki Fransızla Altıncı Daire-i Belediye mühendislerinden Hendese-i Mülkiye hikmet-i tabiiye ve malzeme-i inşaiye muallimi Mahmud Şükrü ve Birinci Ordu Kumandanlığı yaveri Yüzbaşı Muhtar Beyler bulunuyordu."

29 Mayıs 1909, Tanin Gazetesi, II. Meşrutiyet'in İlk Yılı, Yapı ve Kredi Yayınları, 2008.

Vatman

Babam anlatmıştı: Bir gün Şişhane yokuşundan aşağıya inerken kontrolden çıkan tramvayı durduramayan vatman, sırtındaki paltoyu çıkararak tramvayın önüne atmıştı da, koca vagonun kaza yapmasını ancak bu şekilde önleyebilmişti.

Sonraları, çareyi Şişhane Yokuşu'nda, orta yerde, okçu Musa Camii'nin hizasında, üzerinde 'Vatman dur!' yazan bir tabela asmakta bulmuşlardı.

Eser Tutel, Beyoğlu, Beyoğlu İken, Oğlak Yayınları, 1998.

Elektrik kesildiğinden yeniden sefere çıkmayı bekleyen tramvay biletcisi

Türk Motor Anonim Şirketi'nin 1950'lerde verdiği "Jeep" marka otomobil ilanı

5 Kasım 1944 tarihli Benzmercedes markalı 2840 plakalı dolmuş şoförünün "Nüfus Kütüğü Sureti"

1960'lı yıllarda trafiğe açık İstiklal Caddesi

Beyoğlu’nda İz Bırakan Mimarlar ve Binalar

Bir açık hava müzesi

“On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısı ve XX. yüzyılın ilk çeyreğinde, Türk şehircilerinde, dinsel olmayan mimaride, çok katlılığın egemen hale geldiği ilk çevre Beyoğlu’dur. Beyoğlu’ndaki çok katlılık kâgır yapılarla sağlamlaşmıştır. Böylece beliren ikinci özellik, sivil mimaride, kitlesel olarak ahşaptan kâgire geçişin Beyoğlu’nda gerçekleşmiş olmasıdır. Yeni inşaat malzemelerinin ilk uygulama sahası da Beyoğlu yakasıdır.”

Mustafa Cezar, XIX. Yüzyıl Beyoğlusu, AK Yayınları, 1991.

Bir açık hava müzesi olarak nitelendirilen Beyoğlu, 20. yüzyılın başında inşa edilen binaları ile mimarlık tarihimizde ayrı bir sayfa açar. Beyoğlu’nun 1870 Yangını sonrası imarında yeni kurulmuş olan Altıncı Daire-i Belediye’nin kentsel düzenleme çerçevesindeki müdahaleleri sonucunda Batılı yaşam biçiminin hüküm sürdüğü semt, modern şehircilik anlayışının ilk uygulandığı yer olur.

Altıncı Daire-i Belediye’nin en önemli uygulaması; Galata Surları’nın yıkılması, hendeklerin doldurularak, yapılaşmaya açılması olur. 19. yüzyılın ortalarından itibaren sıkışık bir düzen içinde gelişen Beyoğlu’nda mezarlıklar kaldırılarak, Tepebaşı’nda ve Taksim’de park alanları açılır. Dar olan sokaklar genişletilir.

1870 Yangını’nın ardından özellikle İstiklal Caddesi üzerindeki arsalar varlıklı aileler tarafından alınarak kâgır apartmanlar yapılmaya başlar. Çok katlı kâgır yapıların İstanbul’daki ilk uygulamalarının görüldüğü Beyoğlu, Altıncı Daire-i Belediye’nin imar kurallarını önceleyen çalışmalarıyla yeni bir yüze kavuşur. Saray, kışla, hastane, okul, apartman, pasaj gibi yapıların yanı sıra ibadethaneleri ile de öne çıkan Beyoğlu’ndaki yapı çeşitliliği dikkat çekicidir.

Beyoğlu’nda görkemli binaları ile iz bırakan mimarlar arasında Mimar Sinan, Fossati, Barborini, Smith, Goebbels, Semprini, Vallaury, Aznavuryan, D’aronco, Kampanakis, Mimar Kemaleddin Bey, Vedat Tek, Tahtacıyan, Mongeri, Kuremenos, Adamandidis, Ekrem Hakkı Ayverdi, Rükneddin Güney, Sedat Hakkı Eldem, Hamit Kemali Söylemezoğlu gibi mimarların isimleri sayılabilir.

Büyük bir bölümü “Kentsel Sit Alanı” ilan edilen Beyoğlu’nda 2006’dan itibaren Beyoğlu Belediyesi tarafından yürütülen “Tarlabaşı Kentsel Yenileme Projesi” gibi projelerle Beyoğlu’nun 8 bölgesinde günümüz eğilimlerine ve fonksiyonel kullanımlarına göre yenilenme çalışmaları sürdürülmektedir.

E.G. Ladopoulos, Yazıcızade Apartmanı, Tophane

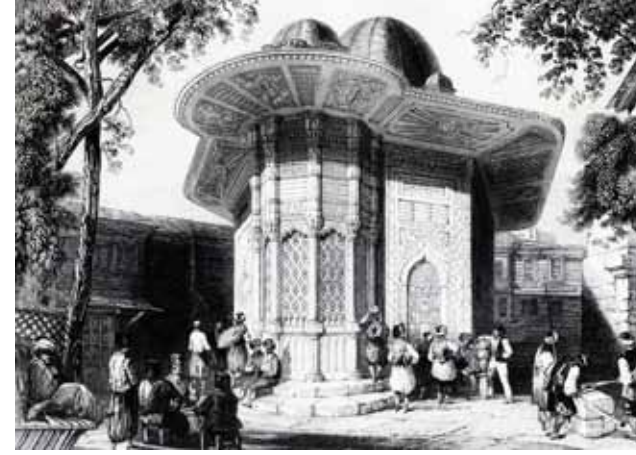
1900'lerin başında Galata ve karşı kıyı

Bütünleşen İstanbul...

"19. yüzyıl gündelik hayatının en önemli olgusu, bütünleşmedir. İstanbul, Galata ve Üsküdar bölgeleri, bu dönemde kültürel açıdan birbirlerine yakınlaşırlar. Şehir içi ulaşımın bu yakınlaşmadaki artan önemi kuşkusuz yadsınamaz. 1838'de Azapkapı-Unkapanı arasında inşa edilen Eski Köprü ile artan

ihtiyacı karşılamak amacıyla 1846'da açılan Karaköy Köprüsü, İstanbul ve Galata arasındaki insan akışını hızlandırır. Fuad ve Cevdet Paşalar'ın temellerini attığı Şirket-i Hayriye idaresi, Kabataş-Üsküdar ve Köprü-Boğaziçi hatlarında sefere koyduğu vapurlarla, bölgesel bütünleşmeyi tamamlar."

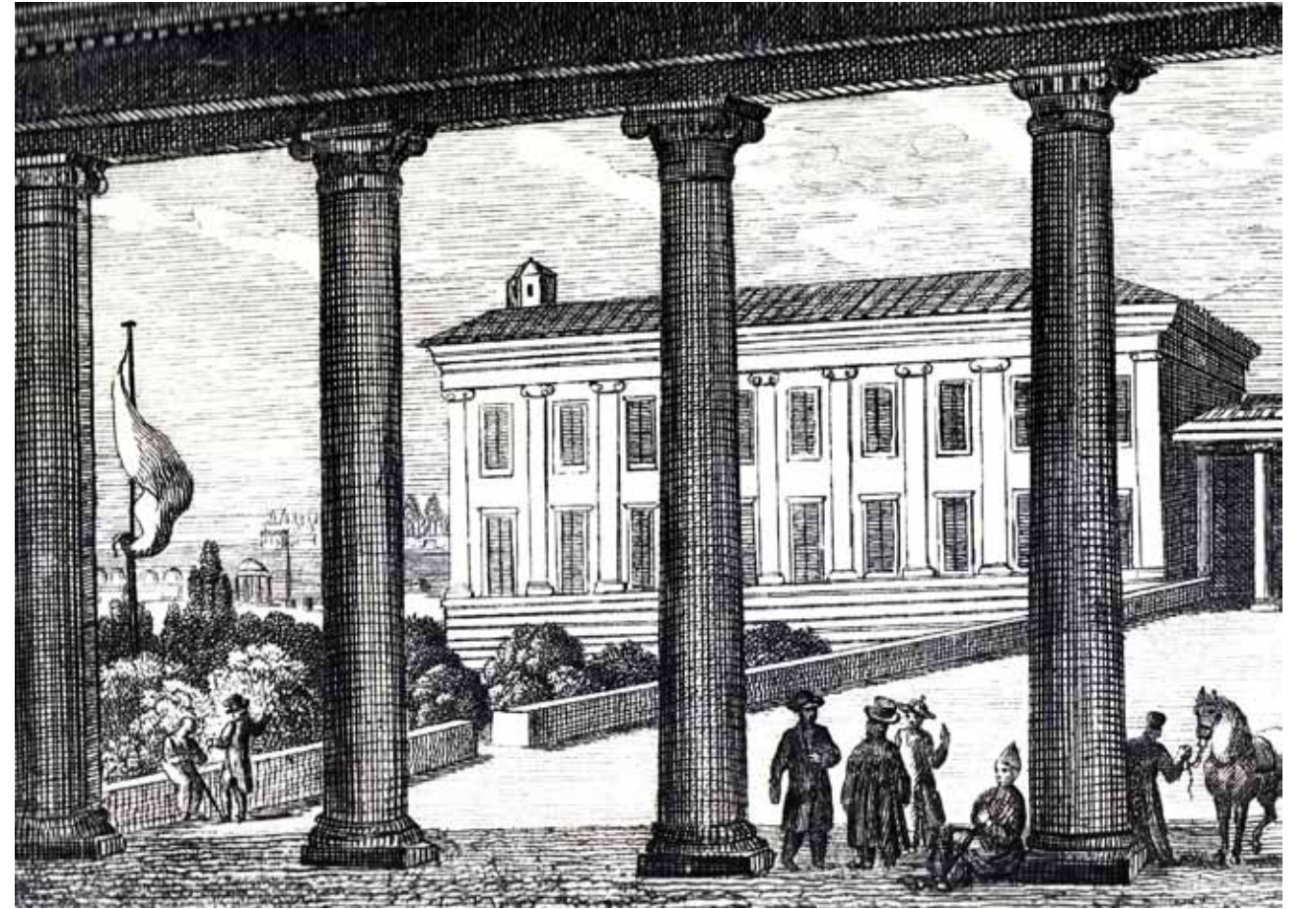
Ekrem Işın, İstanbul'da Gündelik Hayat, İletişim Yayınları, 1995.

Galata Çeşmesi, 1835

Galata Kulesi ve çevresi, 1863

"Fransız Sarayı" olarak da anılan Fransa Elçiliği binası, 1829

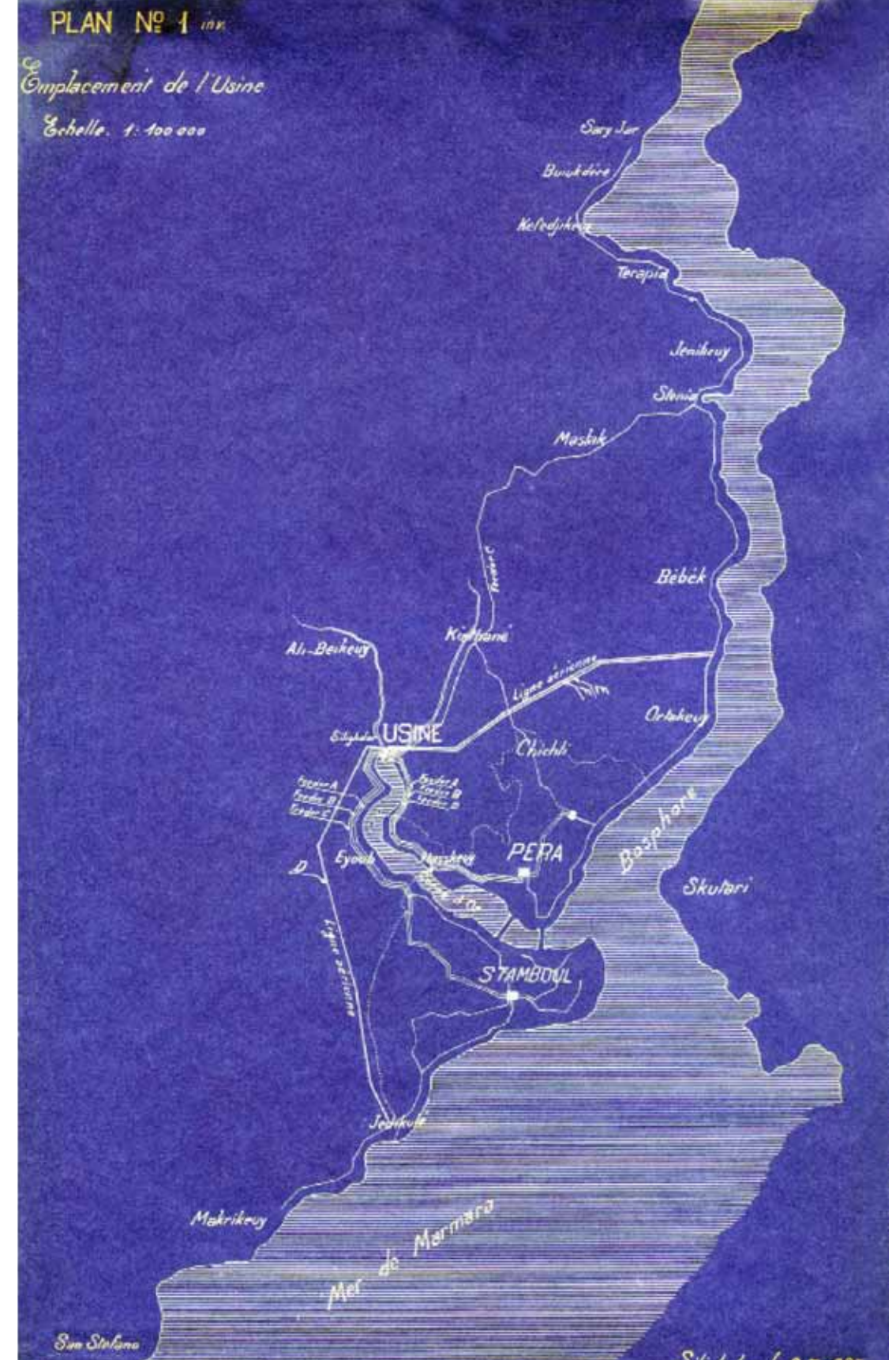
15 Nisan 1871 günü açılan Hacıpulo Pasajı

Hacıpulo Pasajı

“Telgraf bürosunun birkaç metre ötesinde Meşrutiyet caddesini İstiklâl Caddesine bağlayan Hacıpulo Pasajının girişi yer alır. Pasajın ortasında aynı adı taşıyan, büyük bir mağaza vardır. Şehrimizdeki Ortodoks cemaatinin para babalarından Hacıpulo’nun Manchester’de bir kardeşi vardı. Bu zat 1888’den beri Yunan Konsolosluğu’nun önemli işlerini yapardı. 1907’de de kartvizitine Majesteleri İran Şahı’nın Konsolosu unvanını eklemişti. Bayrak meraklısıydı ve evinin bahçesine diktiği gemi direğine bütün ülkelerin bayraklarını asardı.

En üstte Yunan ve Pers bayrakları asılıydı ve altın taçlı beyaz haçla Pers güneşi ve aslanının kıvrımları birbirine karışırdı. Söz konusu pasajın girişinde solda, Meşrutiyet Caddesi tarafında, ‘Adam’ Musiki Mağazaları (daha sonra Keller) yer alıyordu. Mağazanın birinci katında bir müzik salonu vardı. Bu salon mükemmel konserleriyle oda müziği tutkunlarının büyük ilgisini çekirdi.”

Said N. Duhani, Eski İnsanlar Eski Evler, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu 1984.

Silahtarağa Elektrik Fabrikası, 1923 tarihli Elektrik Şebeke Planı

Benim Adım Beyoğlu

Beyoğlu kimliklerini binalardan okumak

Beyoğlu'nda, sivil mimari yapılarında yazı ve işaretler üzerine yapılan bir kazı denemesi.

Türkçe, Ermenice, Rumca, İbranice, Fransızca.

Bir dil tek başına ya da birkaç dil bir arada.

Miladi, Hicri, İbrani takvimlere göre binaların yapım yılları.

Osmanlıca ve Latince kapı numaraları.

Mimarlar, tabelacılar, yapı sahipleri, isimler, monogramlar.

Sahipleriyle birlikte değişen apartman isimleri.

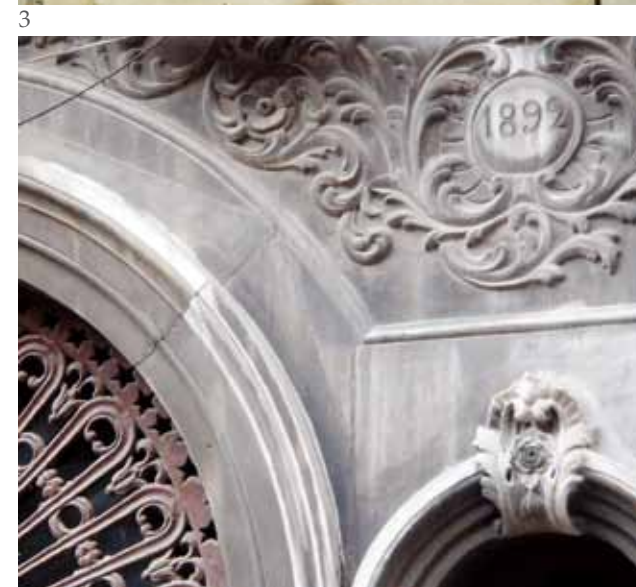
Sokak tabelaları, elektrik, su, gaz plaketleri.

Taş, sıva, cam, metal, ahşap.

Oyma, kabartma, boyama, kesme, döküm harfler ve sayılar.

Kentin gözler önünde görünmeyen tarihi.

MSGSÜ Grafik Tasarım Tarihi Arşivi için Sadık Karamustafa'nın yürüttüğü bir araştırma projesinden kesitler

1. Marmara Han, Kurabiye Sokağı
2. Rumeli Han, İstiklal Caddesi
3. Rumeli Han, İstiklal Caddesi

4. Rumeli Han, İstiklal Caddesi
5. Demir, Han, Galata
6. Büyük Hendek Caddesi No. 60

1

2

3

4

5

6

1. S. Acemyan Hanı, Kemankes Caddesi
2. St. Benoit Okulu, Kemeraltı Caddesi
3. Ayaspaşa Palas, İnönü Caddesi

4. Yeraltı Camii, Karaköy
5. Aya Triada Kilisesi, Siraselviler Caddesi
6. Ongan Apartmanı, İnönü Caddesi

Kanun-i Esasi Kiraathanesi, Tepebaşı

1

2

3

4

5

6

1. İşhanı, Galata
2. İstiklal Caddesi
3. Çeşme, Kuledibi

1

2

3

4

5

6

1. Apartman, Meşrutiyet Caddesi
2. Doğan Apartmanı, Serdar-ı Ekrem Sokak
3. Bankalar Caddesi

4. Karaköy Meydanı
5. İnönü Caddesi
6. Karaköy

20. yüzyılın başında Tophane'nin genel görünümü

Tophane-i Amire

“Kanunî, topa dört elle sarılmıştır. Fatih ve Bayezit tarafından aynı adı taşıyan semtte yaptırılan tophaneyi yıktırarak yenisini yaptırdı. Burası, denizden yüz adım kadar içerde, bir tepenin eteğinde bulunuyordu. Bu tepenin üstü bugünkü Cihangir semtidir. Tophanenin dört tarafı kale gibi yüksek duvarlarla çevrilmişti. Bunun içinde dört köşe, kırk arşın kare büyüklüğünde asıl tophane binası vardı. Üzeri tahta örtülü idi. Bunun sebebi ise, bir infilâk vukuunda fazla zarar vuku bulmamasıydı. Kenarlarda dumanın çıkması için yüksek bacalar yapılmıştı. Tahta damın üzerinde gezinmek için merdivenli yollar vardı. Ayrıca tepesinde ve kenar duvarlarının üzerinde yüzlerce fıçı su dururdu. Ocaklar yandığı zaman tahta damın herhangi bir yeri tutuşursa yukarıda gezinenler hemen bu su vasıtasıyla ateş genişlemeden söndürürlerdi. (...)

Mithat Sertoğlu, İstanbul Tophanesi ve Top Döküm Merasimi, Resimli Tarih Mecmuası, Ocak 1951.

Tophane sonradan yanmış olduğundan 1745 yılında topçubaşı mimar Mustafa Ağanın çizdiği plâna göre ve onun nezaretinde yeniden yapılmıştır. Bu sırada Tophane Meydanı da denize doğru elli metre kadar doldurulmuştur. Bu bina, devrinin en sağlam ve güzel yapılarından biriydi. (...) Tophanenin ayrıca bir de top kalıbı atelyesi vardı. Kalıplar burada hazırlanır, ortalarına demir millerle yumurta akı ile macun haline gelmiş toprak sarılarak konur, topun ortasının boş kalması ve istenen çapta olması bu suretle temin edilirdi. Bir tek top kalıbı için kırk, elli bin yumurtanın akı kullanılırdı.”

1900'lerin başında Tophane, Nusretiye Camii

20. yüzyılın başında Tophane-i Amire ve Cihangir sırtları

Pera'nın ünlü fotoğrafçılarından Kargopulo'nun çektiği bir fotoğrafta Kasımpaşa Tersanesi

Kasımpaşa'dan...

“On dakikalık bir yol yürüdükten sonra kendimizi birden Türkiye'nin ortasında, camii ve tekkesi bol, bağlık bahçelik büyük bir Müslüman mahallesi olan Kasımpaşa'da bulduk. Kasımpaşa bir tepeyle bir vadinin üzerinde kurulmuş olup, Galata mezarlığından, karşı sahildeki Balat semtine bakan buruna kadar bütün eski Mandracchio körfezini içine alarak Altınboynuz'a kadar uzanır. Kasımpaşa'nın üst taraflarından büyüleyici bir manzara seyredilir. Aşağıda, sahilde, kocaman bir tersane, Haliç'in harp limanı vazifesi gören kısmı boyunca bir millik bir mesafeye yayılmış bir havuz, gemi

kızağı, meydan, dükkân ve kışla karışıklığı; suyun üzerinde yüzüyormuş gibi duran ve beyazlığı Galata mezarlığının koyu yeşilliği içinde belli zarif ve ince Bahriye nezareti sarayı; demirlemiş zırhlılarla Kırım harbinden kalma köhne fırkateynlerin arasında kayıp giden lebaleb dolu ufak buharlı gemilerle kayıkların dolaşıp durduğu liman görülür.”

Edmondo De Amicis, İstanbul 1874, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1993.

1900'lerin başında Bankalar Caddesi ile Kart Çınar Sokağı'nı birbirine bağlayan Kamondo Merdivenleri

1890'larda Galata'nın genel görünümü

Pera ile tanışma...

"Ayrı bir memleket, ayrı bir şehirdi Beyoğlu. Birbirine yapışık dört beş katlı binalar, sıra sıra dükkânlar, motorlu arabalar, elektrikli tramvaylar, kaldırımlardan taşan şapkalı beyler ile mantolu hanımların Pera'sıyla tanıştı Râna. Caddeden koca bir camekânla ayrılmış salonda madamların, mösyölerin, mesire yerine gider gibi giyinmiş yeldirmeli hatunların, yelek ceplerini birbirine bağlayan altın köstekli, fesi püsküllü beylerin ortasında, mavi gözlü sarışın kızların elinden paskalya çöreğini tattı, gümüş zarflı bardaktan çay içti, sırça tabakta pasta yedi, içinden geldiği gibi gününü gün etti iftar saatinden evvel."

Osman Necmi Gürmen, Râna, Kanat Yayınları, 2006.

1900'lü yıllarda yayınlanan bir kartpostalda "Pera House" olarak bilinen İngiltere Elçiliği binası

1 Aralık 1877'de törenle hizmete giren Gümüşsuyu'ndaki Alman Elçiliği binası

1895 yılında açılan Beyoğlu'nun ünlü oteli Pera Palas

1732 yılında I. Mahmud tarafından yaptırılan Tophane Çeşmesi

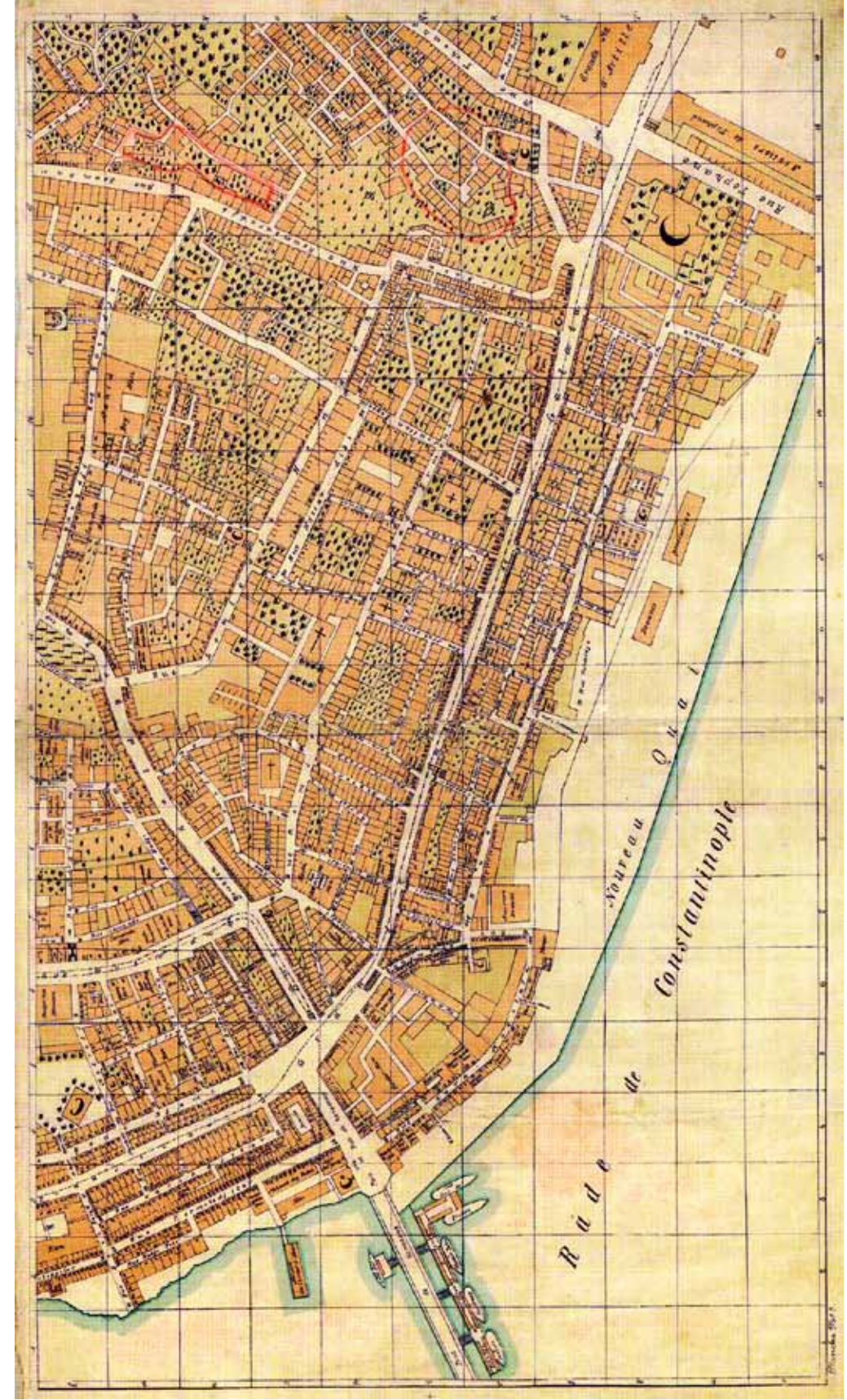
Tophane Çeşmesi

“Sultan Mahmud, yaptıracığı bu çeşmenin yerini tespit ettiği zaman burada bulunan dükkânlar, sahiplerinin rızasıyla yıktırılmış ve meydan açılmış, dükkân sahipleri için de başka yerlerde yeniden binalar yaptırılarak mağdur olmamaları temin etmiştir. Bu meyanda, Tophane Dökümhânesi’nin de su ihtiyacı gözönünde bulundurulmuş, burası için ayrıca dört tane yedek su deposu yaptırılmıştır. Türk rokokosunun ve taş işçiliğinin en güzel örneklerini veren bu âbidemiz; malzeme, usta, hakkâk, nakkaş, amele masrafları dâhil yetmiş altı bin kuruş ve seksen dört akçeye malolmuştu.”

Yeni Tarih Dergisi, Mart 1957.

1900’lerin başında Tophane Çeşmesi

R. Huber’in 1895 tarihli Galata haritası

1950'li yıllarda Şişhane'de bir inşaat

20. yüzyılın başında yayınlanan bir kartpostalda Galata

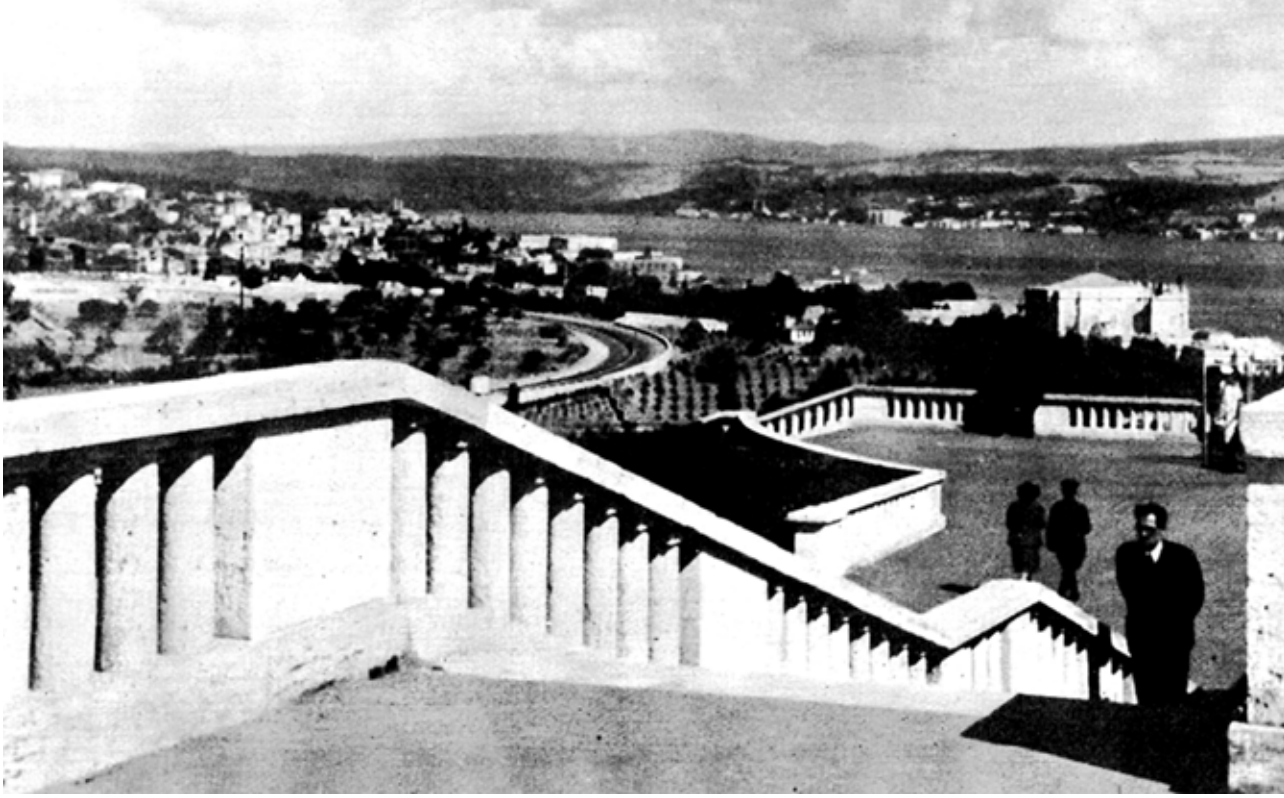
Beyoğlu'nda apartmanlar...

“İstanbul’un neresine baksanız, apartıman. Taksim’in Talimhane Meydanı artık unutulmuş bir isimden ibaret. Maçka ve Nişantaşı’nın geniş konak bahçeleri, bugün birer mahalle. Cihangir sırtları karmakarışık bir demir ve çimento yığını. Buraları zaten boş yerlerdi denilebilir; buralarda apartımanlar insanların kalbine pek acı vermiyebilir. Fakat doğup büyüdüğümüz İstanbul semtlerinin bir ihtiyar dost gibi bize munis, alışkan ve sıcak sıcak bakan samimî muhitlerinde bu sonradan görme, sonradan gelme yabancı ve soğuk binalar... Edirnekapısı taraflarına, Topkapı sırtlarına doğru uzanan, her tarafı kaplamak, yutmak, çiğnemek ister gibi saygısız, kaba bir huşunetle yumruğunu savuran apartımanlar...”

Hüseyin Cahit Yalçın, Ev ve Apartıman, Yedigün dergisi, 29 Mart 1938.

1950'lerde Karaköy Meydanı

1940’larda Taksim Gezi

2 Numaralı Park

“İstanbul’da yapılan parklar arasında en geniş saha kaplayan 2 Numaralı Park’tır. Şehircilik mütehassısı M. Prost şehrin imar plânını hazırlarken, Dolmabahçe gazhanesinin arkasındaki geniş vadiyi şehir için büyük bir park haline koymayı münasip görmüştü. Gümüşsuyu –Taksim – Harbiye – Nişantaşı – Maçka – Dolmabahçe arasında merkezî vaziyette bulunan bu geniş sahada, bostanlar, bahçeler, ahırlarla Küçükçiftlik ve Belvü gazinolarından başka birşey yoktu. Bu bakımdan da park haline konulmağa gayet elverişli idi. Bu itibarla imar plânında ‘2 Numaralı Park’ adı verilen bu sahanın zamanla kıymetleneceği gözönünde bulundurularak derhal istimlâkine geçilmiştir.

Yine bu saha içinde Spor ve Sergi Sarayı, Açık hava Tiyatrosu ve luna park gibi eğlence yerleri yapılması, buranın halkın umumî gezinti ve istirahat sahası, yani kültür park nev’inden bir park olması hedef tutulmuştur. İstimlâk edilen bu sahada Açık hava Tiyatrosu yapılmış, Spor ve Sergi Sarayı inşa edilmiştir. 2 Numaralı Park’ın 160.000 metre karelik bir kısmı binlerce çam ve diğer süs fidanları dikilmek suretiyle ağaçlandırılmıştır. Bu ağaçların sayısı 30 bini geçmiştir. Parkın diğer kısımları ve noksanları da zamanla ve imkân nispetinde tamamlanacaktır. Bu suretle hem halk güzel bir gezinti, istirahat ve eğlence sahasına kavuşmuş, hem de Belediye Açık hava Tiyatrosu, Spor Sergi Sarayı ve bu sahada ilerde kurulacak diğer eğlence yerleri ile küçümsenmiyecek bir gelir kaynağı sağlamış olacaktır.”

Cumhuriyet Devrinde İstanbul, İstanbul Belediyesi, 1949.

1940’lı yıllarda Yüksek Kaldırım

HASAN SEVKİ DEMİRCİ OĞLU
KERESTE TİCARETHANESİ
İstanbul, Tophane Nöğresken No. 123
Tel : 4.000

İstanbul, 24/11/38

Hasan Şevki Demircioğlu

Tarih	Cins	Adet	Etah	Yükte	Plan	Yükte
			Tah. (m.2)	Net (m.2)	L. K.	L. K.
24/11/38	Çatal- Büyü	3 400	70.20		1.10	1.90
		1 400	21.17			1.10
						1.30
						40
						180
						2.55

Hasan Şevki Demircioğlu

X

Tophane’de bulunan “Hasan Şevki Demircioğlu Kereste Ticarethanesi”nin 1938 tarihli faturası

İSAK PİLAFİDİS
HİRDAVAT TİCARETHANESİ
Galata, Mahmudiye Cad. No. 14
İSTANBUL
FATURA No. 15/238/38
İstanbul, 15.11.38

Hasan Şevki Demircioğlu

Adet	Marka	Etah	Yükte
13	Adet Montage	10	1.30
1.5	Kilo Karfiye çivisi	23	14
1/2	* Tel çivisi	39	17
2	* Doğru tutkal	130	8.40
	Tutak		8.40
	4 Adet Montage Tala	10	1.30
			3.75
			1.30

Hasan Şevki Demircioğlu

X

İsak Pilafidis’in Galata’da bulunan “Hırdavat Ticarethanesi”nin 1938 tarihli faturası

1930’larda yayınlanan bir kartpostalda Taksim Cumhuriyet Anıtı

İstanbul Belediyesi tarafından İtalyan heykeltıraş Pietro Canonica’ya yaptırılan Cumhuriyet Anıtı

1920’lerden bu yana defalarca çevre düzenlemesi yapılan Taksim Meydanı

1920’li yıllarda Taksim Meydanı

Taksim Meydanı’nda...

“Parmakkapı’da indim. İndikten sonra durup şöyle bir cihet tâyin ettim. Giden tramvayın sesinden Taksim tarafını bulduktan sonra yavaş yavaş yürümeye başladım. Hafif çarpışmalar, omuz çarpmaları oluyor. Lâkin ne yalan söyleyeyim, kimseden bir fena muameleye maruz kalmadan Taksim meydanına geldiğimi gökyüzünün genişliğinden anladım. Marifet, otobüslerin yanına varmakta. Şöyle bir rota tâyin ettim. Evvelâ âbidenin yanına varayım, oradan da karşıya geçivereyim. Kestirmesi de buydu.

Sol tramvay raylarını ayağımın yordamıyla elleye elleye -daha doğrusu ayaklaya ayaklaya- ortaya gelince âbidenin gölgesini hedef tutup yürüdüm. Ara sıra parlayan ve yerde lâcivert tekerlerler çizen el fenerleri adamı tedirgin ediyor. Karanlığa alışan gözler küçük ışığı görünce şımarıyor, görmez oluyor. Yavaş yavaş karanlığa alışıyorum. İşte âbidenin kaldırımına çıktık. Kalabalık yahu!”

Burhan Felek, Eski İstanbul Hikâyeleri, Baha Matbaası, 1971

8 Ağustos 1928’de Taksim Meydanı’nda açılan Cumhuriyet Anıtı henüz çevre düzenlemesi yapılmamışken

1920'lerde Beyoğlu'na su dağıtımının yapıldığı
Taksim Meydanı'ndaki Maksem binası

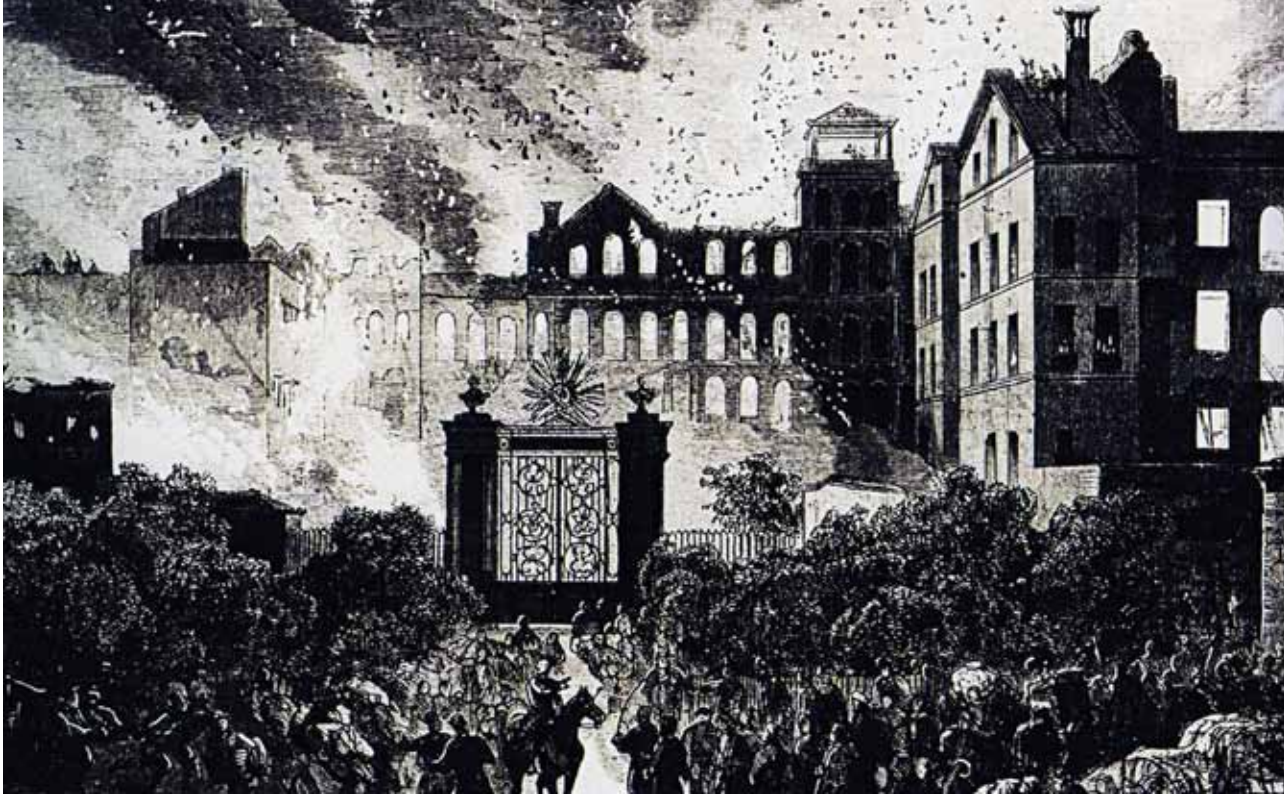
Maksem

“Giriş kapısının tam karşısındaki bir duvara gelmek üzere binanın içinde üç ayrı kola suyu taksim etmeğe mahsus mermerden bir sandık konulmuştur. Bu sandığın bölmelerin üzerinde bulunan pirinç lüleler her kola verilen suyun miktarını tayin etmeğe yarar. Bu meyanda Tophane-Fındıklı kolu için 18 lüle, Beyoğlu-Galata kolu için keza 18 lüle ve Kasımpaşa kolu için de 5 lüle derpiş edilmiştir. Maksem iç kısmının sol tarafında üç basamakla çıkarılan mermerden bir divan mevcuttur. Bu divan Maksemi ziyaret eden mühim şahsiyetlerin istirahatına tahsis edilmiştir.”

Nuri Yüngül, Taksim Suyu Tesisleri, İstanbul Belediyesi Sular İdaresi, 1957.

Çevre düzenlemesi yeni yapılan Taksim Meydanı

Beyoğlu'nun yeniden inşa edilmesine neden olan 1870 Büyük Beyoğlu Yangını

Büyük Beyoğlu Yangını...

“Büyük Beyoğlu Yangını, üç yüz seneden beri İstanbul’u kasıp kavuran yangınların içinde en mühimidir. Yangın Feridiye dö Reçini’nin müsteciren [kiracı] sakin bulunduğu bir evden çıktı ve derhal ateş altı kola ayrılarak süratle tevessüye [yayımağa] başladı. Bir kolu Tarlabası’ndan Taksim’in altı tarafına, oradan büyük caddeye uzandı. Diğer bir kol Bülbülderesi’nden Papazköprüsü Caddesi’ne Sururi Mahallesi ve Aynalıçeşme’yi yakarak İngiliz Sefarethanesi’ne geldi. Gece saat sekizde Kalyoncu Kulluğu’nun alt mahalleri tutuşmuştu. Buralar büyük gayretlerle söndürülmüştü. Buralarda İtalyan Sefarethanesi’yle beş yüzden fazla ev yanmıştı. Bu zamana kadar yanan miktar 3.000 evdi. Ateşin çevresi içinde kalanlar taş mahzenlere girerek demir pencereleri kapatıyorlardı.”

Niyazi Ahmet Banoğlu, İstanbul Cehennemi, Kapı Yayınları, 2008.

1900’lerin başında Beyoğlu itfaiyecileri bir yangın tatbikatında

19. yüzyılın sonunda Taksim Kışlası’nın önünde askeri itfaiye bölümü

İstanbul'un Tarihi Finans Merkezi: Galata

Voyvoda Caddesi'nden Bankalar Caddesi'ne...

“Osmanlı İmparatorluğu'nda anonim şirketler ile sanayileşme ilişkisi kurulmasında en önemli rolü Galata Borsası oynamıştır denilebilir.”

Prof. Haydar Kazgan, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Şirketleşme, Töbank, 1991.

Bizans döneminde İstanbul'da ticaretin merkezi sayılan Galata, bir Ceneviz kolonisidir. Osmanlı döneminde, 16. yüzyılda İstanbul'da yaşayan Pizalı ve Venedikli İtalyan cemaatlerinin Galata'ya taşınmasıyla birlikte, bölge Pera'ya doğru genişlemeye başlar.

Para ve altın ticareti yapan, faizle para veren gayrimüslim tüccar ve sarraflardan oluşan “Galata Bankerleri”, daha sonra “Galata Borsası” ile ünlenir. 19. yüzyılda adını semtin düzeninden sorumlu olan kişinin Slavca unvanından alan Voyvoda Caddesi'nde Batı mimarisinin karakteristik özelliklerini taşıyan yapılar yükselir.

Banker ve banka binalarının yanı sıra ticaretin kalbinin attığı hanlarda sigorta şirketleri ile avukatlık bürolarının bulunduğu cadde, Cumhuriyet döneminde de ekonomi tarihine adını yazdırır. Bankalar Caddesi adını alan cadde üzerinde bulunan Osmanlı Bankası ve Reji İdaresi tarafından kullanılan ikiz bina, Sümerbank binası, irili ufaklı hanlar ile Karaköy Meydanı'nda Karaköy Palas, Nordstern Han, Ömer Abed Han ve Ziraat Bankası bu dönemin önemli ticari yapıları arasında yer alır.

20. yüzyılın ilk çeyreğine dek İstanbul'un en hareketli semti olan Karaköy, günümüzde de iş hanları, çarşıları, limanı ile İstanbul'un önemli ticaret ve ulaşım merkezi olma özelliğini taşır. Galataport projesi ile 2010 İstanbul Avrupa Kültür Başkenti destekli projeler Karaköy'e, şehrin ticaret merkezi olmasının yanı sıra turizm ve kültür, sanat merkezi olma özelliğini kazandıracaktır.

1900'lü yılların başında Voyvoda Caddesi üzerinde bulunan Osmanlı Bankası binası

1925'te Tophane'de kurulan Ford Otomobil Kumpanyası'na ait montaj fabrikası

Kısa Tophane tarihi

“Tophane semtine bu ismin verilmesindeki sebep, İstanbul’un fethinden sonra Fâtih’in burada bir top dökümhanesi yaptırmış olmasıdır. İstanbul’un fethinden önce Tophane semti bir ormanlıkmuş. Bu ormanlıkta Aya Aleksandra denilen bir kilise varmış. Bu kilise yılda bir kere ziyaret edilirken civarında binalar kurulmaya başlanmış ve semtin temeli bu suretle atılmıştır. Tophane’de Fâtih’in yaptırdığı top dökümhanesi İkinci Bayezit tarafından genişletilmiştir.

Evliya Çelebi diyor ki: ‘Koca Sultan Süleyman kırk sekiz yıl süren padişahlığında bütün düşmanlarına baş eğdirmişti. Yalnız alman Kırallı düşmanlığından vazgeçmiyordu. Kanunî Süleyman dört yıl Batı’da, dört yıl Acem’de ve dört yıl Venedik’te savaşmış, otuz altı yıl da Nemseliler’le [Nemse/ Nemçe: eskiden Avusturya’ya verilen ad] uğraşmış, nihayet Nemse diyarında vefat etmişti.’ Nemseliler’i yenmek için top ve tüfeğe

muhtaç olduğundan Kanunî Süleyman topçuluğu benimsemiş, yabancı ülkelerden topçular getirtmiş. Fâtih ile İkinci Bayezit’in yaptırdıkları Tophane’yi yıktırmış, yerinde yeni bir Tophane inşa ettirmişti. Tophane, Osmanlı İmparatorluğu’nun sukutuna kadar bir silâh fabrikası olarak kullanılmıştır.”

Mehmet Halit Bayrı, Yer Adları ve Yer Adlarına Bağlı Folklor Bilgileriyle İstanbul, Hayat Yayınları, 1972.

1316’da inşa edilen Cenova Sarayı (Palazzo del Comune)

1900’lü yılların başında Voyvoda Caddesi üzerinde bulunan Osmanlı Bankası binası

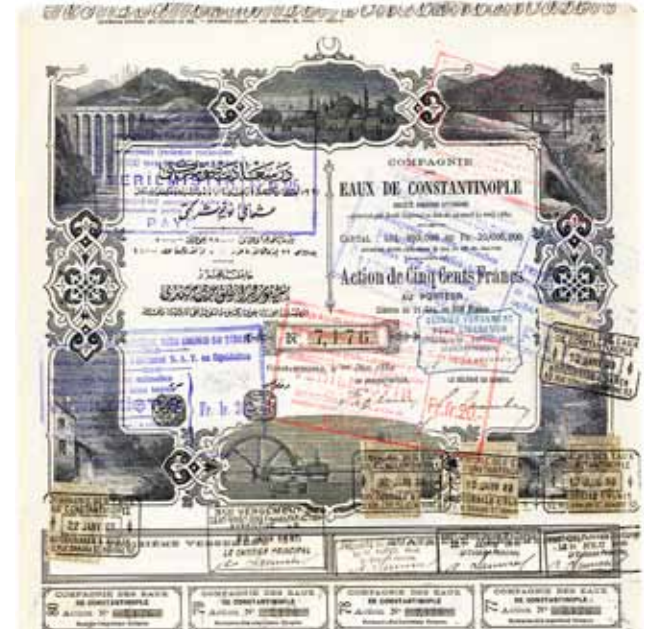

Önce Bankerler Sokağı'nda ardından da Voyvoda Caddesi'nde faaliyet gösteren bankerleri ve bankaları ile Galata, ülkenin finans merkezi olur

Galata Borsası

"İ.N. Karavias Allote Ke Tora isimli kitabında Galata borsası ve sarraflarının 19.yüzyılın sonlarındaki durumu hakkında şu bilgileri vermektedir: Ne eski İstanbulluların ne de eskiden İstanbul'da yaşamış olan yabancıların Galata'daki meşhur borsayı unutmaları mümkün değildir. Borsa, günümüzde (1933), ayakkabıcıların ve Tokatlı lokantasının bulunduğu blokta, Havyar Hanı'nın tam karşısındaydı. Girişi ile beraber üç katlı bir binaydı. Yapının içinde ızgara şeklinde demirden yapılmış merdivenler ve iç balkonlar vardı. Ticaretin, para ve döviz işlerinin, senetlerin bütün hareketi bu binada yapılırdı. Konsolide oyun oynanırdı. Bu yüzden borsa binasına Konsolide Hanı ismi takılmıştı. Burası gerçekten sadece Galata'nın değil, tüm İstanbul piyasasının can damarıydı."

Orhan Türker, Galata'dan Karaköy'e Bir Liman Hikâyesi, Sel Yayıncılık, 2000.

Osmanlı dönemine ait İstanbul Su Şirketi'nin hisse senedi

Osmanlı döneminde borsada işlem gören tütün şirketine ait hisse senedi

1930'da çekilen bir fotoğrafta Minerva Han ve Yüksek Kaldırım

Galata Bankerleri

“Bankerler, Osmanlı’nın orta sınıfıdır ve modernite kavramını önemli ölçüde içselleştirerek Osmanlı’ya taşınan kesimdir. Modern bankacılık, kent kültürü, kentsel yönetim, modern sanat, edebiyat ve burjuva yaşam kültürü ile Avrupa dillerine olan hâkimiyetleri Galata Bankerleri’ni tanımlayan sembolik değerlerdir.”

Başak Ergüder, Galata Hanları, Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayınları, 2011.

20. yüzyılın başında Karaköy İskelesi’nde günümüzde Ziraat Bankası’nın kullandığı “Wiener Bank” binası

İdare merkezi Galata’da bulunan Selanik Bankası’nın 1936 yılında yayınlanan ilanı

İzmirli ünlü şarkıcı Dario Moreno, 1959’da yayınlanan Yapı ve Kredi Bankası ilanında

1861 tarihli gravürde çubuk içilen bir kahvehane

Tophane lülecileri...

“Tophane’de Kılıçalıpaşa Camii’ni geçip Kapıcı’ne giderken sağ tarafta Lüleciler Çarşısı başlar ve Hendek denilen mahalle, yani Kumbaracılar Yokuşu’nun alt başına kadar devam ederdi. Dükkânların bodrumunda kireç kuyusu gibi çukurlar içinde mercan gibi kırmızı bir çeşit lüle çamuru yoğrularak dövülür, terbiye edilir ve sakız gibi bir hale geldikten sonra işlenirdi.”

Musahipzade Celâl, Eski İstanbul Yaşayışı, İletişim Yayınları, 1992.

1900’lü yılların başında Karaköy Meydanı; kağı ve tramvay

Beyoğlu'na Çıkmak...

“Yeni Moda ve En Âlâ Yün ve İpek Kumaşlar”

“Benim çocukluğumun ilk yıllarında, iyi halli, Batılılaşmış İstanbul aileleri arasında Beyoğlu'na çıkmak hem bir törendi, hem de bir alışkanlık.”

Orhan Pamuk, Öteki Renkler, İletişim Yayınları, 1999.

Osmanlı'nın tüketim alışkanlıklarındaki değişim, 19. yüzyılın ortalarından itibaren birbiri ardına açılan pasajların, lüks mağaza ve dükkânların bulunduğu Beyoğlu'nda başlar. Taksim'den Tünel'e kadar uzanan İstiklal Caddesi, o zamanki ismiyle “Cadde-i Kebir” üzerindeki ve Galata'da bulunan mağazalar Avrupa'daki benzerlerinden farklı değildir.

1869'da İstiklal Caddesi'nde açılan Emile Zola'nın “yeni bir cemaatin mabetleri” adını taktığı Bon Marché'yi, Louvre, Au Lion, Bazaar Allemand, Karlman, Tring ve Baker gibi mağazalar takip eder. Beyoğlu'nun ünlü Şark, Suriye, Elhamra, Olivio, Aznavur, Hacıpulo, Avrupa, Hristaki, Halep, Rumeli pasajlarındaki mağaza, modaevi ve terzihaneler modanın İstanbul'daki adresi olur.

Tüketim alışkanlıklarımızın 20. yüzyılın başından başlayarak değişimine neden olan Beyoğlu bonmarşeleri yüzyılın sonuna doğru yerlerini büyük markaların mağazalarına bırakır. Giysiden ev eşyasına dek gündelik yaşamımızın ihtiyaçlarına dair her şeyin bir arada olduğu, üstelik alışverişten yorulanlar için sinemaların, tiyatroların, kahvehane ve lokantaların bulunduğu Beyoğlu, renkli vitrinleriyle dikkat çeker. Beyoğlu'na alışveriş için çıkma geleneği bugün de İstiklal Caddesi'nde açılan alışveriş merkezi ve düzenlenen alışveriş festivalleri ile sürdürülmektedir...

Beyoğlu'nda tüccar-terzilerin kullandıkları “Yaz - 1952 Erkek” elbise modeli çizimi

1936 yılından beri İstiklal Caddesi üzerindeki yerinde hizmet veren Kelebek Korse Mağazası

İstiklâl Caddesi'ne çıktık...

“İstiklâl caddesine çıktık. Sıra sıra, kocaman kocaman yapıların altlarındaki büyük mağazaları, tramvayı, otobüsü, hususisi, renk renk taksisi, dolmuşuyla, Türkiye'nin galiba Avrupa'yı en çok hatırlatan caddesinin kaldırımındaydık. Trafik polisinin işaretiyle karşıya geçtik.”

Orhan Kemal, İstanbul'dan Çizgiler, İletişim Yayınları, 1998.

1930'larda Beyoğlu'nun en ünlü pastanelerinden biri olan Baylan Pastanesi'nin sahibi Harry Lenas

1960'lı yıllarda İstiklal Caddesi'nin başı

Beyoğlu'nun en büyük bonmarşelerinden Karlman'ın 1932 yılında yayınlanan ilanı

Nikola Ermis'in, 1892'de İstanbul'da kurduğu "Ermis Konserve Fabrikası", uzun yıllar Büyükkada, Bomonti, Galatasaray, Fındıklı, Ayvansaray ve Dolapdere fabrikalarında sebze, meyve, et ve balık konservelei üretti

1843'de kurulan ve "Şarkın En Büyük Elbise Mağazası" sloganı ile tanınan "Tiring Galata" ilanı

1937 yılında yayınlanan İhap Hulusi imzasını taşıyan "Frigidaire" marka buzdolabı ilanı

Singer dikiş makinelerinin 1904'de İstiklal Caddesi, numara 343'te açılan ilk mağazasının yayınladığı Ermenice kullanım kılavuzu

Beyoğlu'nda da mağazası bulunan Hasan Ecza Deposu, 1920'lerden başlayarak sağlık ve ıtriyat üzerine sayısı 90'a varan "Hasan" markalı ürün satışa sundu

İstanbul'un İlk Oteli Beyoğlu'nda

Hotel d'Angleterre

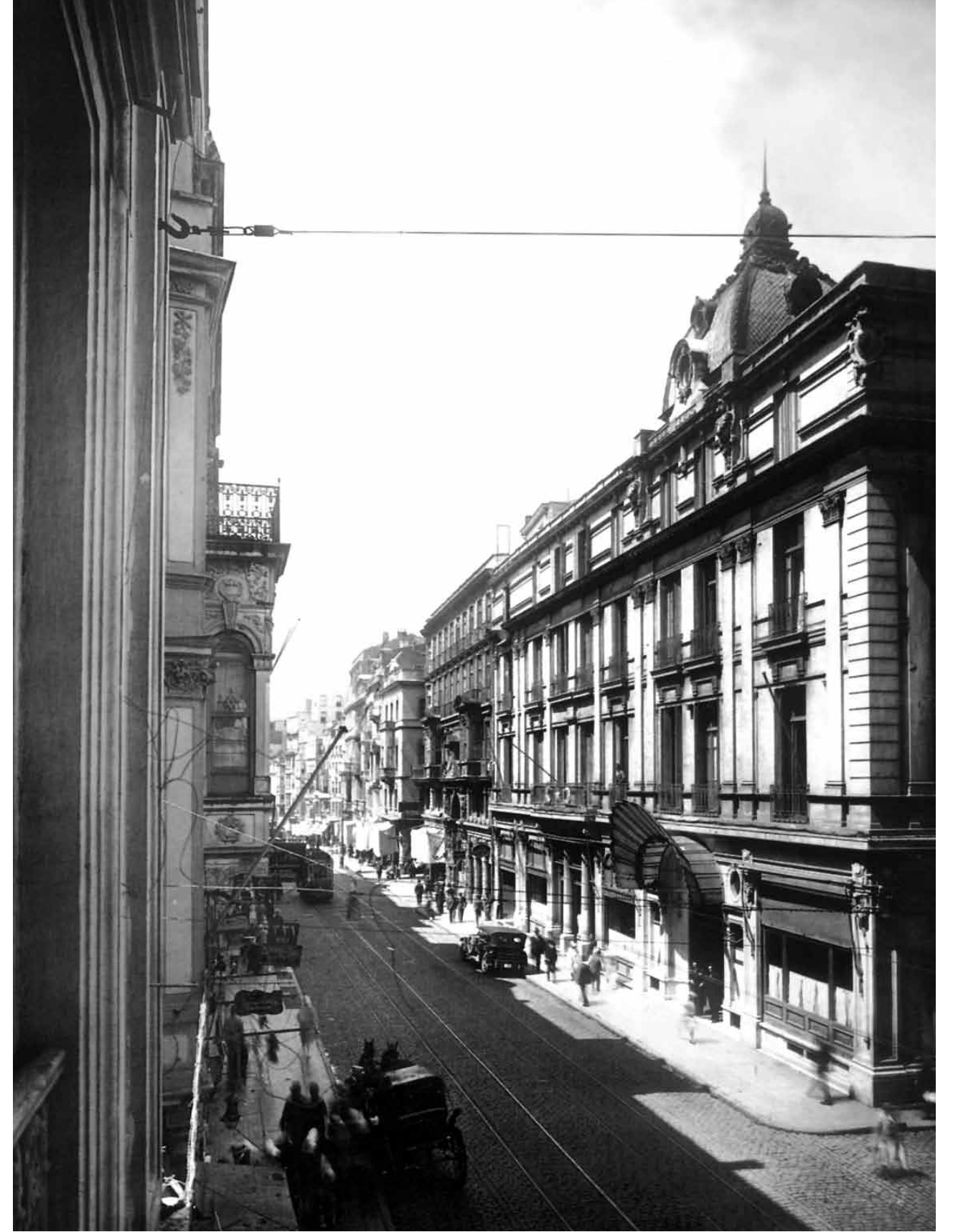
"İstanbul'da, geleneksel konaklama tesislerinden ve alışkanlıklarından farklı, bugünün otellerinin başlangıcı sayılabilecek ilk otel, Beyoğlu'nda, o zaman 'Grand Reu de Pera' denilen İstiklal Caddesi'nde, 463 no'da şimdiki Kumbaracı Yokuşu'nun başında 1841'de açılmış olan Hotel d'Angleterre'dir."

Vefa Zat, Eski İstanbul Otelleri, Bilge Karınca Yayınları, 2005.

Beyoğlu'nda 1841'de açılan Hotel d'Angleterre İstanbul'un ilk oteli olur. Bizans ve Osmanlı dönemlerinde İstanbul'a gelen yerli konuklar kervansaraylarda, hanlarda, imarethanelerde; yabancı konuklar ise elçilik ya da kilise misafirhaneleriyle, küçük pansiyonlarda konaklar. 1870 Beyoğlu Yangını'ndan sonra yükselen kâgir yapıların arasında oteller de yer alır. Beyoğlu otellerinin büyük bir bölümü eski konak ya da apartmanların yeniden düzenlenmesiyle açılan oteller olur.

İstiklal Caddesi üzerinde ve Tepebaşı'nda yoğunlaşan otellerin en ünlülerinin başında Pera Palas, Tokatlıyan Otel ve Park Otel gelir. 1894 yılında "Orient Express" (Şark Ekspresi) yolcularının ağırlanması için açılan Pera Palas; ünlü konukları, baloları ile tarihe geçer. 1897'de Galatasaray'da açılan Tokatlıyan Otel ile 1930'da Gümüşsuyu'nda açılan Park Otel, uzun yıllar hizmet verdikten sonra kapanır. Büyük Londra Otel, Bristol Otel, Royal Otel, Avrupa Otel i yine o dönemin ünlü otelleri arasında yer alır.

Beyoğlu, günümüzde özellikle Taksim Meydanı ile Talimhane'de yoğunlaşan modern otelleri, Beyoğlu'nun tarihi dokusunu, havasını yaşatan butik ve apart otelleriyle İstanbul'a gelen konuklar için çekim merkezi olmaya devam etmektedir.

1897 yılında İstiklal Caddesi üzerinde açılan Tokatlıyan Otel i, Konak Otel ismini alarak 1958 yılına dek konuklarını ağırladı

“Orient Express” (Şark Ekspresi) yolcularının ve ünlü kişilerin kaldığı otel olarak bilinen Pera Palas, 1895 yılında büyük bir törenle açıldı

Pera Palas

“Pera Palas kuruluşundan günümüze siyasal olaylara dekor işlevi görmekten geri durmamış, 101 numaralı odası bugün müze haline getirilmiş olan Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü (201 numaralı oda), Celâl Bayar (301 numaralı oda), Adnan Menderes, Fahri Korutürk, Refik Koraltan, Arnavutluk Kralı Zogo, Şah Rıza Pehlevi, İngiliz Kralı 8. Edward, Bulgar Kralı Ferdinand, Romanya Kralı Karol, Sırp Kralı Pierre, Yugoslavya Devlet Başkanı Tito, Jacqueline Kennedy gibi uzun bir ‘politik konuk’ listesi oluşturmuştur. Bu kadar mı? Değil tabii: Mata-Hari ve Cicero (yaşamları romanlara, filmlere konu olan ünlü casuslar) ‘siyasîler’ listesinin gizemli adları. Bir de kültür insanlarıyla sanatçılar var ki, saymakla tükenmez: Ninette de Valois (Türk Devlet Balesi’nin kurucusu), Sarah Bernhardt, Marie Bell, Yehudi Menuhin, Vasa Prihoda,

Theodorakis, Julio Iglesias ve ‘bermutad’ Agatha Christie! Bilindiği gibi, Agatha 1926’da Londra’da ortadan kaybolmuş, on bir günlük ‘yokoluşunun’ sırrının ‘bir anahtarda saklı olduğunu’ yazmış, bu paslı demir anahtar 7 Mart 1979 tarihinde Pera Palas’ın 411 numaralı odasında bulunmuştur.”

Jak Deleon, Bir Beyoğlu Gezisi, Remzi Kitabevi, 2002.

1930’da Gümüşsuyu’nda açılan Park Otel, 1979’a kadar İstanbul’un en ünlü otellerinden biri oldu

1975’de Sheraton Otelı adıyla açılan otel, Ceylan Intercontinental Otelı adıyla hizmet vermekte

Intercontinental Otelı adıyla 1975 yılında açılan The Marmara Hotel

Pera Fotoğrafçıları

Manzaradan portreye fotoğrafın Beyoğlu serüveni

“Beyoğlu’nda, şimdiki Hachette kütüphanesinin karşısında, medhali karanlık, merdivenleri çıkmak ile tükenmez binanın en üst katında idi, çıkardıkları portrelerin, âbide ve halk tipleri resimlerinin bir koleksiyonunu yapmış olsalardı bugün elimizde, İmparatorluğun son devrine ait eşsiz kıymette bir vesika hazinesi bulunurdu.”

Reşat Ekrem Koçu, Abdullah Biraderler, İstanbul Ansiklopedisi, Cilt I, 1958.

Beyoğlu’nda, şimdiki Hachette kütüphanesinin karşısında, medhali karanlık, merdivenleri çıkmak ile tükenmez binanın en üst katında idi, çıkardıkları portrelerin, âbide ve halk tipleri resimlerinin bir koleksiyonunu yapmış olsalardı bugün elimizde, İmparatorluğun son devrine ait eşsiz kıymette bir vesika hazinesi bulunurdu.

Fotoğrafın keşfi II. Mahmut döneminde gerçekleşir. Avrupa’dan gelen gezginlerin İstanbul ve İzmir de çektikleri fotoğraflar önce Osmanlı Saray’ının ardından da İstanbulluların ilgi alanına girer.

Beyoğlu’nda ilk fotoğraf stüdyosu, 1845’te Carlo Naya tarafından İstiklal Caddesi’nde açılır. Naya’nın stüdyosunu Basile Kargopoulo’nun 1850’de açtığı stüdyo izler.

Stüdyo ortamında oluşturduğu dekorlar ve zengin gardırobundan seçtiği elbiseler ile bu yeni keşfin meraklılarının fotoğraflarını çeken Kargopoulo, stüdyo fotoğrafçıları içinde en rağbet görendir. Portre fotoğrafçılığında ustalaşan Kargopoulo, Rus elçiliğinin karşısında bulunan ilk stüdyosundan sonra Galatasaray’da ikinci bir stüdyo daha açar.

Gündelik yaşamın yeni rengi olan fotoğraf öncelikle varlıklı ailelerin tutkuları arasına girer. Ali üyeleri en yeni elbiseleriyle Beyoğlu’na çıkarak fotoğraflar çektirirler. Düğün, nişan, doğum gibi önemli günlerde toplanan aile, o günü hep birlikte çektirdikleri fotoğraflarla ölümsüzleştirir.

Osmanlı İmparatorluğu’nun en ünlü fotoğrafçılarından sayılan Pascal Sebah’ın, 1857’de Beyoğlu’nda açtığı “El Chark” adlı stüdyosu, 1888’de Policarpe Joaillier’nin ile birlikte yine Beyoğlu’nda “Sebah & Joaillier” adlı stüdyoyu açana dek hizmet verir.

Önce Abdülaziz, ardından da II. Abdülhamit tarafından saray fotoğrafçısı unvanı verilen Abdullah Biraderler’in 1858’de İstiklal Caddesi’nde açtıkları stüdyo, fotoğraf çektirmek isteyenler ile dolup, taşar.

Pera fotoğrafçıları olarak anılan bu fotoğrafçılar arasında Nikolai Andreomenos, Guillaume Berggren, Gülmez Kardeşler, Bogos Tarkulyan, Jean Weinberg, Othmar Pferschy gibi fotoğrafçılar bulunur.

İlk foto muhabirimiz Ferit İbrahim, Sirkeci’deki stüdyosunu 1919’da İstiklal Caddesi’ne taşır. Beyoğlu’nun ilk Müslüman fotoğrafçısı Ferit İbrahim olur. Cumhuriyet döneminde de özellikle İstiklal Caddesi üzerinde çok sayıda fotoğraf stüdyosu açılır.

Sebah & Joaillier Stüdyosu, Beyoğlu

Sebah & Joaillier Stüdyosu, Beyoğlu

Andriomenos Stüdyosu, Beyoğlu

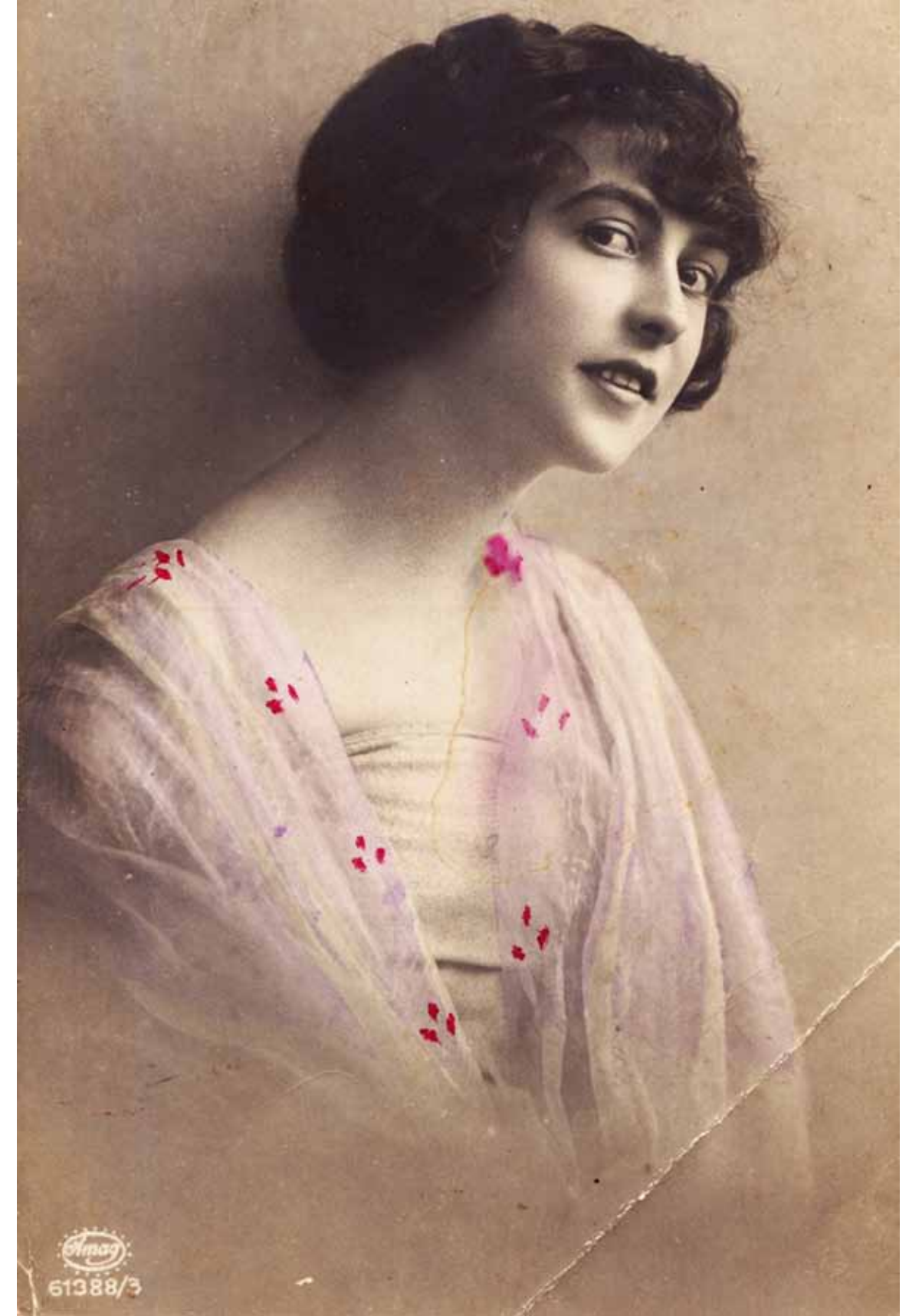
Andriomenos Stüdyosu, Beyoğlu

Sebah & Joaillier Stüdyosu, Beyoğlu

Phebus Stüdyosu, Beyoğlu

1900'lü yılların başında elle renklendirilmiş bir fotoğraf

Beyoğlu’nda Eğitim

“Galata Sarayı Hümayun Mektebi”nden bugüne...

“Tevfik Fikret’e göre Galatasarayı Sultanisi ‘Doğu’nun Batı ufkuna açılan ilk penceresi’ olmuştur. 1867’de Avrupa gezisine çıkan Abdülaziz’in oradan aldığı etkilerle yurda döniince ‘Fransa’daki liselerin eğitimini ve fenlerini verecek, her sınıf uyruklarından memleket hizmetine ehliyetli insanlar yetiştirecek, Türkçe ve Fransızcanın eşit düzeylerde okutulacağı’ okulun açılması kesinleşmiştir.”

Necdet Sakaoğlu, Osmanlı’dan Günümüze Eğitim Tarihi, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2003.

Beyoğlu eğitim kurumları açısından çok kültürlülüğüne uygun zengin ve tarihi bir geçmişe sahiptir. Beyoğlu’nun en bilinen eğitim kurumu olan Galatasaray Lisesi’nin kuruluşu, II. Beyazıt dönemine kadar uzanır. 1481’de “Galata Sarayı Hümayun Mektebi” olarak kurulan okul, 1838’de “Galata Sarayı Tıbbiye-i Şahane” adıyla tıp eğitimi verir. Türk kültür ve siyaset alanında öne çıkan mezunları ile ünlü Galatasaray Lisesi’nin temelleri 1868’de kurulan “Mekteb-i Sultani” ile atılır.

Beyoğlu’nun tarihi okulları arasında Galatasaray Lisesi, Saint Benoît Fransız Lisesi, Sainte Pulchérie Fransız Lisesi, Beyoğlu Anadolu Lisesi, Alman Lisesi, Saint Joseph Fransız Lisesi, Esayan Ermeni Lisesi, Zapyon Rum Lisesi, İtalyan Lisesi, Sankt Georg Avusturya Lisesi, Zoğrafyon Rum Lisesi, Getronagan Ermeni Lisesi, Cezayirli Gazi Hasanpaşa İlköğretim Okulu öne çıkar.

İlköğretim ve liselerinin yanı sıra tarihi Osmanlı dönemine dayanan yüksek öğretim kurumları ile bilinen Beyoğlu’nda bugün de eğitim veren iki köklü üniversite bulunur: İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (MSGSÜ)...

İstanbul Teknik Üniversitesi adıyla 1944 yılından beri hizmet veren okul, Osmanlı’da ilk kez Batılı anlamda mühendislik eğitimi veren bir kurum olarak 1773 yılında “Mühendishane-i Bahr-i Hümayun” (İmparatorluk Deniz Mühendishanesi) adıyla Haliç Tersanesi’nde kurulur.

Ülkemizin ilk sanat ve mimarlık yüksek okulu olan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 1882’de Osman Hamdi Bey tarafından “Sanayi-i Nefise Mekteb-i Âlisi” adıyla kurulur. 1926 yılında Fındıklı’daki eski “Meclis-i Mebûsân” binasına taşınır. 1928’de Güzel Sanatlar Akademisi adını alan okul, 1969’da İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, 2004 yılında da Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi adını alarak eğitime devam eder.

Günümüzde dil okullarının, resmi ve özel okulların, İTÜ, MSGSÜ, Beykent, Haliç ve Bilgi üniversitelerinin eğitim verdiği Beyoğlu, Osmanlı döneminden bu yana eğitim kurumlarına ev sahipliği yapan bir semt özelliğini de gösterir.

1924’de “Galatasaray Lisesi” adını alan okulun bahçesi

1950’lerde Galatasaray Lisesi’nin önünde öğrenciler

Günümüzde İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi binası olarak hizmet veren Taşkışla

1966 yılında Taksim Özel Aydın İlkokulu'nda bir sınıf

1932 yılında Güzel Sanatlar Akademisi öğrencileri deniz kenarında

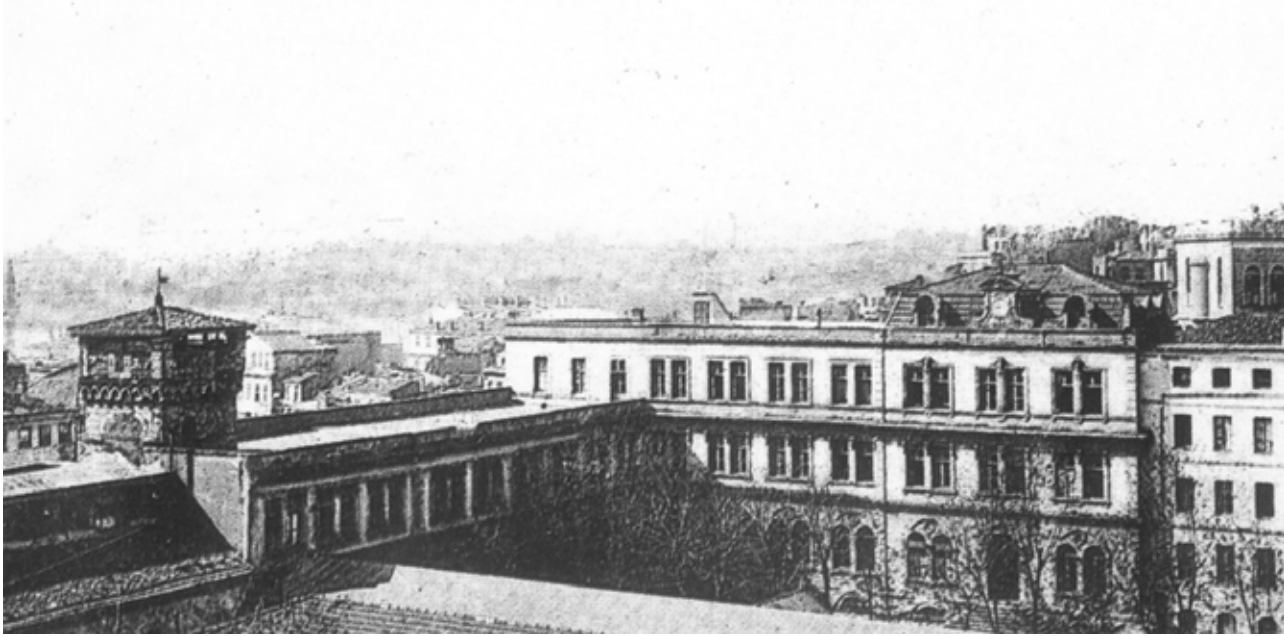
1960'larda Beyoğlu'ndan toplu bir sınıf fotoğrafı

1965 yılında Siraselviler Caddesi'nde okula giden bir öğrenci

Meşelik Sokak; solda Esayan Ermeni Lisesi, sağda Zapyon Rum Lisesi

1880 yılında Mimar Alphonse Cingria tarafından yeniden inşa edilen Saint-Benoit Fransız Lisesi

1920 yılında Esayan Yetimhanesi Bandosu

Getronagan Ermeni Lisesi

Saint-Benoît Fransız Lisesi

1928 yılında Güzel Sanatlar Akademisi hocaları ve öğrencileri toplu bir fotoğrafta

1930'larda resim bölümü öğrencileri

1940'larda Güzel Sanatlar Akademisi resim atölyesi

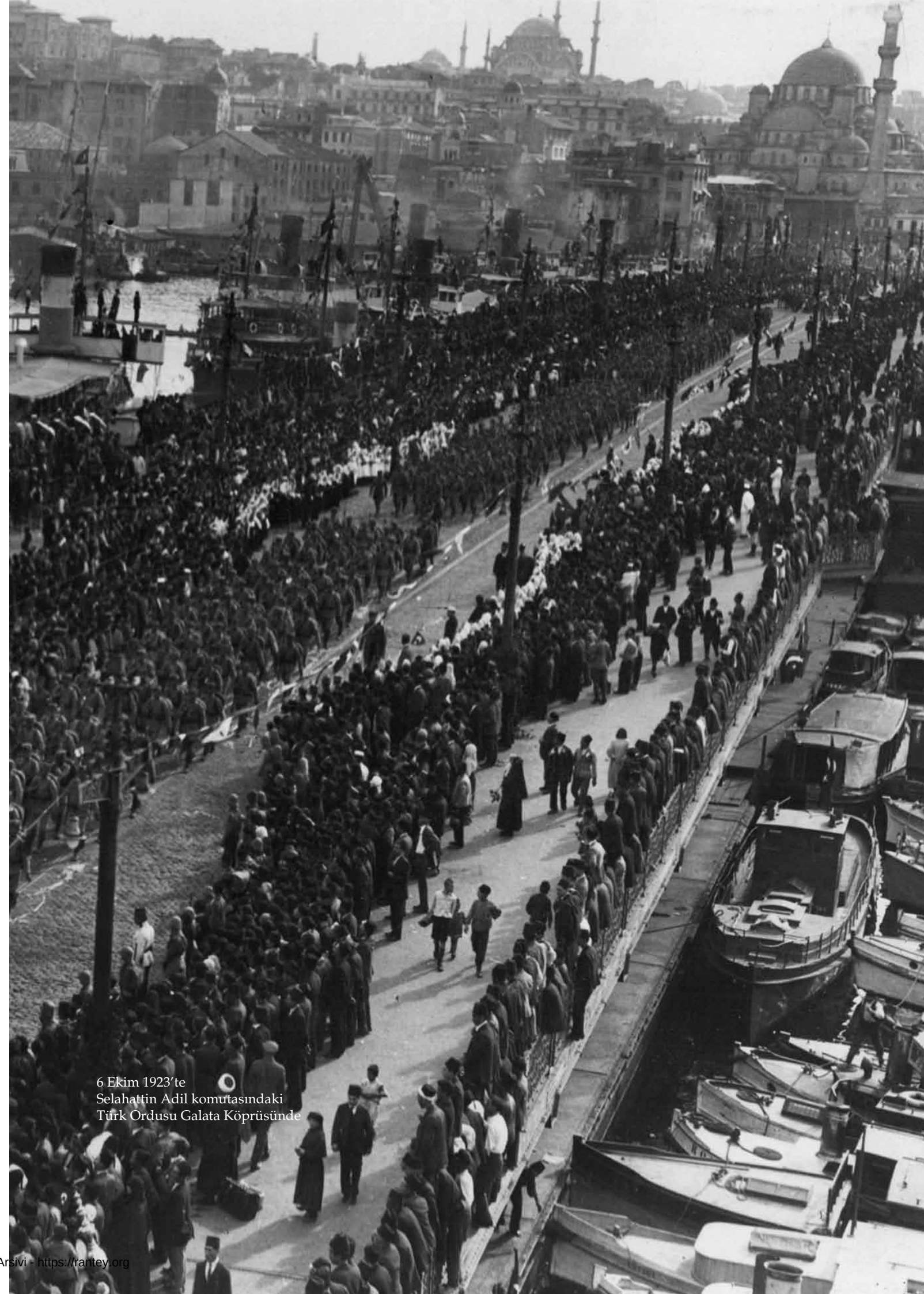

3. serie de la "Turquie Libre.,
Porte de l'Eglise Arménienne Ste Trinité le 19 Juillet (v. s.) 1908.

1908'de, II. Meşrutiyet'in ilanında İstiklal Caddesi

1923'te İstanbul'un işgalden kurtuluşu sırasında İstiklal Caddesi

6 Ekim 1923'te
Selahattin Adil komutasındaki
Türk Ordusu Galata Köprüsünde

İlk Milli Maç Taksim Stadı'nda...

26 Ekim 1923, Romanya-Türkiye:2-2

“1924 yılında stadın kapısı önündeki karatahtanın üzerinde tebeşirli koskoca bir ‘Hanımlara Bedava’ yazısının yazılmasıyla Taksim Stadı’nın kapıları da bayan seyircilere açılmıştı.”

Cem Atabeyoğlu, Spor Tesisleri, Geçmişten Günümüze Beyoğlu (II), Taç Vakfı Yayınları, 2004.

Beyoğlu'nda sporun tarihi Fatih Sultan Mehmet'in buyruğu ile kurulan Meydan-ı Kemankeşâni (Okmeydanı) ve Okçular Tekkesi'ne kadar uzanır. Beyoğlu'nda spor, 1868'de Galatasaray'da açılan Mekteb-i Sultani'de jimnastik, 1910'larda yapılan boks karşılaşmaları ve bisiklet yarışları ile devam eder.

1905'te Galatasaray Spor Kulübü, 1914'te Beyoğluspor Kulübü, 1935'te Güneş Spor Kulübü, 1921'de Kasımpaşa Spor Kulübü ve 1926'da Taksim Spor Kulübü futbolun ülkemizdeki öncü kulüpleri olurlar.

Futbol maçları Taksim Topçu Kışlası'nın içinde 1921 yılında açılan Taksim Stadı'nda oynanmaya başlar. Stat aynı zamanda atletizm ve boks karşılaşmalarına da ev sahipliği yapar. Statta, 26 Ekim 1923'te 2-2 berabere sonuçlanan ilk milli maç Romanya ile Türkiye arasında oynanır. Taksim Stadı'nın yıkılıp, yerine Taksim Gezi'nin yapılmasının ardından maçlar da 1947'de açılan İnönü Stadyumu'nda oynanmaya başlar.

Beyoğlu Kapalı Yüzme Havuzu, Beyoğlu Spor Kompleksi, Kasımpaşa'da bulunan ve 2010 yılında UEFA kriterlerine göre yenilerek sporseverlere hizmet vermeye başlayan Recep Tayyip Erdoğan Stadyumu ile Beyoğlu spor etkinliklerinde yeni bir yükselişin içindedir.

1960'lı yıllarda futbol maçlarını İnönü Stadı'nın üzerindeki tepelerden izleyen meraklı kalabalık

1908-1909 İstanbul Birinciliği'ni kazanan Galatasaray futbol takımı; ortada Mekteb-i Sultani müdürü Tefik Fikret, üst sırada soldan ikinci Galatasaray'ın kurucusu Ali Sami Bey (Yen)

1920'li yıllarda Taksim Stadı'nda futbolcular

Beyoğluspor futbol takımı eski bir fotoğrafta bir aradalar. Oturanlar: Kandelis, Vastardis, Dimopulos, Mihaillidis, Çandalis; Ayaktakiler: Agop, Stepan, Bambinos, Helvecis, Etien ve Zaven

Galatasaray – İstanbulspor: 3-0

2 Ekim 1938 Taksim Stadı

“Oyuna ilk olarak İstanbulsporlular başladı. Galatasaray rüzgâr aleyhine oynadığı halde iyi çalışıyor. Fakat İstanbulsporluların çok güzel yeni elemanları da canla başla oynuyorlardı. Oyunun ilk ciddi tehlikesini Bülend yarattı. Oyun çok heyecanlı. İlk korner İstanbulspor aleyhine, Danyal çekti Mehmed ters bir vuruşla topu kaleye havale etti. Fakat kaleci Salim güzel bir kurtarışla topu kurtardı. (...) İkinci devrede rüzgârı lehlerine alan Galatasaraylılar daha hâkim oynamaya başladılar. Fakat haf hattının bozuk oyunu sayılık fırsatlar yaratmalarına mani oluyor, bazı fırsatları da Mehmed kaçıırıyordu.

72 inci dakikaya kadar Galatasaraylılar son müdafaaları ve bilhassa Lütü'nin iyi oyunu sayesinde gol yemekten kurtuldular. Eşfak Süleyman'dan aldığı pası güzel plâse ederek takımın ilk golünü attı, bu golden sonra İstanbulsporluların bir an için bozulduğu ve Galatasaraylıların daha düzgün oynadıkları görülüyor. 87 inci dakikada Eşfak'tan pas alan Mehmed bir şüt çekti, top evvelâ sağ direğe sonra da sol direğe çarparak içeri girdi. İki dakika sonra yine Mehmed Süleyman'dan aldığı pası şüte çevirerek takımının üçüncü ve son golünü attı. Ve oyun Galatasaray'ın 3-0 galibesile sona erdi.”

Kırmızı Beyaz Gazetesi, 3 Ekim 1938.

Taksim Spor futbol takımı 1967'de bir maç öncesinde toplu halde. Ayaktakiler: Miran, K. Garbis, Cahit, Artin, Baran, B. Garbis; Oturanlar: Corc, Turan, Yordan, Recep, Agop

2010 yılında yenilenerek sporseverlere hizmet vermeye başlayan Kasımpaşa Recep Tayyip Erdoğan Stadyumu

1920'lerde Taksim Stadı'nın önünde içeri girmeye hazırlanan seyirciler

Kasımpaşa Spor Kulübü futbol takımının sahada bir fotoğrafı. Ayaktakiler: Özkay, Adnan, Tezer, Necdet, Coşkun, Çetin, Yılmaz ve Teknik Direktör; Oturanlar: Alptuğ, Ergün, Hazım, Ahmet, Çetin.

16 Aralık 1957'de oynanan maçta Galatasaray, Fenerbahçe'yi 2-0 mağlup etti

Beyoğlu Hastaneleri

Altıncı Daire-i Belediye Hastanesi

“Osmanlı devletinin sağlık örgütlenmesi, 1827 yılında ilk modern tıp okulumuzun eğitime başlamasının ardından, yeniden yapılandırılıp Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane adıyla Galatasaray’da faaliyete geçmesi (1839) ile başlar.”

Prof. Dr. Nuran Yıldırım, Evvel Zaman İstanbul’unda Sağlık, İstanbul Dergisi, Tarih Vakfı Yayınları, Ocak 2004.

İstanbul’da modern anlamda ilk tedavi hizmeti, 1839’da Galatasaray’da kurulan Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane binasında oluşturulan kliniklerde verilmeye başlar. 1865’te İstanbul’da görülen kolera salgınında ilk belediye hastanesi olan Altıncı Daire-i Belediye Hastanesi hizmete girer. Bu hastanenin ardından 1879’da Altıncı Daire-i Belediye Nisa Hastanesi açılır.

1719’da Fransız Hastanesi,1836’da Surp Agop Hastanesi, 1838’de İtalyan Hastanesi, 1846’da Alman Hastanesi, 1855’te İngiliz Bahriye Hastanesi, 1872’de Sen Jorj Hastanesi, 1874’te Rus Hastanesi, 1950’de Beyoğlu İlk Yardım Hastanesi Beyoğlu’nda kurulan hastanelerin başlıcaları olur.

Beyoğlu, 19. yüzyıldan başlayarak doktor ve dişçi muayenehanelerinin en yoğun olduğu semt olarak tarihe geçer. Beyoğlu’nun ilk eczanesi 1833’te N. Canzuch tarafından kurulan İngiliz Eczanesi’dir. İlaç yapımında önemli adımlar atan eczane daha sonra İngiliz Kansuk Eczanesi adını alır. Rumeli Han’da eczacı J.C. Reboul’un 1895’te açtığı Büyük Paris Eczanesi bugün Rebul Eczanesi adıyla hizmete devam ediyor. Beyoğlu’nun eski eczaneleri arasında Galatasaray Eczanesi, Taksim Eczanesi, İtır Eczanesi gibi eczaneler sayılabilir.

Bugün Beyoğlu’nda sağlık hizmetleri 7 hastane, 19 özel poliklinik, 4 sağlık ocağı, 125 eczane, 692 özel doktor ve 64 diş hekimi muayenehanesi ile yürütülmekte, Beyoğlu Belediyesi tarafından düzenli sağlık taramaları yapılmaktadır...

20. yüzyılın başında Haliç Tersanesi ve arkada Kasımpaşa Deniz Hastanesi

1900’lerin başında yayınlanan kartpostalda Alman Hastanesi

ÜROLOG - OPERATÖR
Dr. Kemal Çağlar
 İdrar ve Tenasül Yolları
 Mütchassısı
 Erkeklik kudreti zayıflığı tedavisi
 Beyoğlu Tokatlıyan karşıtı Su-
 terazî (Kartal sokak) Çalış Apt
 Tel: 41436.

DOKTOR
Muin Memduh Tayanç
 Cerrahpaşa Hastanesi
 İç Hastalıklar Mütchassısı
 Saat 3,5 - 7 ye kadar
 Beyoğlu Avrupa Pasajı karşısında
 No 19 Küçük Parma H dâire 1
 Telefon: 42529

OPERATÖR
Dr. Ahmet Fahri
 Cerahl ve kemik hastalıkları
 Beyoğlunda, Tünel meydanı,
 Rousselin yanındaki sokakta Sü-
 leyman Bey apartıman
 Tel. B.O 511, saat 15-18

İstanbul Limanı sahil sıhhiye merkezi
 Sertebabetinden:
 Kavak tahaffuzhanesi etüvleri için münakasası aleniye suretile (125) yüz yirmi beş ton çamlı maden kömürü mübayaa edileceğinden taliplerin şartnamesini görmek üzere her gün Galatada Kara Mustafa paşa sokağında kâin merkezimiz levazım şubesine ve münakasaya iştirak eylemek üzere 18/Temmuz/929 tarihine müsadif perşembe günü saat 14 te komisyona müracaatları ilân olunur.

OPERATÖR
Dr. Muzaffer Sezer
 Doğum ve kadın Hast. Mütch.
 Beyoğlu, İstiklâl Cad. Lion
 Mağazası üstü İkizler Apt. Mua-
 yenehane ve ev Tel: 44427.

OPERATÖR
Dr. VEFİK AĞAR
 Doğum ve Kadın Hastalıkları
 Mütchassısı
 Perapalas karşıtı Baran Apt,
 No. 1. Telefon: 40803

Dr. FETHİ
 LABORATUVARI
 Cerrahpaşa hastanesi
 bakteriyoloğu
 Kan, idrar, balgam, mevadı gal-
 ta tahlilleri ve (İDRAR VASİTA-
 SILE GEBELİĞİN İLK GÜNLERİN.
 DE KATİ TEŞHİSİ) yapılır.
 Beyoğlu : Taksime giderken Meşelik
 sokağı Ferah apartımanı Tel. 40534

Dr. Horhoruni
 Beyoğlu Mektep sokak No. 35
 muavene sabahdan akşama kadar.

Doktor Semirâmis hanım'efendi
 Çocuk hastalıkları
 Doktor EKREM BEHÇET BEY
 Oto-rhino-laryngologus
 2 Apartman Loranido, Tepebaşı

P2

İngilterenin en meşhur Fabrikalarının mamulâtından
BEBELER İÇİN HUSUSİ KUNDAK MUŞAMBALARI
 MUHTELİF CİNS ve MODEL ÇOCUK DONLARI
 DAYANIKLI SU KESELERİ (Buyyot)
 BAYANLAR İÇİN İŞ EL DİVENLERİ
 HER BOYDA KAUÇUK BANYO SÜNGERLERİ
 Hastaneler için hasta altına koymağa mahsus
 KALIN SAĞLAM MUŞAMBALAR
 metre ile toptan ve perakende satılmaktadır.

REBUL EGZANESİ SAHİBİ
KEMAL MÜDERRİSOĞLU
 Adres: Beyoğlu, Ağacami yanında.

Yavrularınız için İngiliz ve Amerikan MUŞAMBA ve KÜLOTLAR,
 Sıcak su ve Buz TORBALARI, LASTİK EŞYANIN en temiz ve en sağ-
 lam çeşitlerinden yeni bir parti gelmiştir.

TAKSİM EGZANESİ Beyoğlu.

DİŞ FAKİBİ
ARSAK SURENYAN
 Beyoğlunda Çarşıkapı 30 Numaralı Akar apartmanında 10.000 lirası
 telefonla bulabilirsiniz.
 Telefon: 2104-2105

Dr ARCHAG SURENİAN
 Çarşıkapı 30 Numaralı Akar apartmanında 10.000 lirası
 telefonla bulabilirsiniz.
 Telefon: 2104-2105

Bu hafta gümrükten çıkan ilaçlar:
 Grip için: Bütün Sülfamidler, Penisilin eriet. yağlı, Kina Redoxon, Optalidon - Veramon.
 Lâstik eldiven, Bebek külot ve muşambaları, Sıcak su ve buz torbaları, Alman papatyası, Halis ve en taze halik yağs.

TAKSİM EGZANESİ

Dr. Viktor Hodara
 Cild ve efrenci hastalıkları
 her gün öğleden sonra kabul
 eder beyoğlu Tünel sokak
 No 11 Telefon: beyoğlu 2136

1930'lu yıllarda gazetelerde yayınlanan Beyoğlu'ndaki doktor, diş hekimi ve laboratuarların ilanları

1910'larda Beyoğlu Belediyesi Zükrü Hastanesi

1900'lü yılların başında bugün Fransız Kültür Merkezi olarak hizmet veren Fransız Hastanesi

Günümüzde Prof. Dr. N. Reşat Belger Beyoğlu Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi adını taşıyan İngiliz Bahriye Hastanesi

1970'lerde Taksim İtır Eczanesi sahibi (sağ başta) Sabri Müftüoğlu ve eczane çalışanları

Taksim Pertev Eczanesi, 1954

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ MUSTAHZARATI
MUHİDDİN KANSUK
 Beyoğlu, İstiklâl caddesi No. 253 – Tel. 40107

KANZUK
ÖKSÜRÜK ŞURUBU

Göğüs nezleleriyle had ve müzmin kasabat iltihablarında. Zatürrie, Zatülcenb ve boğmaca öksürüklerinde çok faydalı bir ilaçtır. Göğüsleri zayıf olanlara ayrıca tavsiye olunur. Bir çok profesörlerin takdirlerine mazhar olmuştur. Kanzuk Öksürük Şurubu maruf eczanelerde bulunur.

Gripten Korununuz.

PASTİL ANTİSEPTİK KANZUK

Kanzuk pastilleri teneflüs yolu ile geçen hastalıkların koruyucusudur. GRIP, NEZLE ve ÖKSÜRÜĞÜ önlr, teneflüsü kolaylaştırır ve temizler. KANZUK PASTİLERİ yolculukta, kalabalık ve tozlu muhitlerde; kışın kapalı yerlerde bulunmaktan gelen bulaşık hastalıkların önüne geçer. Ses kısıklıklarında ve boğaz hastalıklarında kat'i tesirlidir. Her eczanede bulunur.

İstiklal Caddesi'ndeki İngiliz Kanzuk Eczanesi'nin 1938 yılında verdiği ilan

1937 yılında okullar açılırken verilen bir "Pertev Şurubu" ilanı

Galata Yüksek Kaldırım'da bulunan İtimat Eczanesi'nin 1935 tarihli faturası

Beyoğlu’nun Ünlü Sahneleri

“Beyoğlu’nun önemli tiyatrolarından biri de Fransız Tiyatrosu karşısında, bugün St. Antoine Kilisesi’nin bulunduğu yerdeydi. Adı Concordia idi. Cadde üzerinde kışlık, arkada ise yazlık tiyatrosu vardı. 1896’da Concordia yıkıldı, yerine bugünkü St. Antoine Kilisesi yapıldı.”

Metin And, Tiyatro, İstanbul Ansiklopedisi, NTV Yayınları, 2010.

Tanzimat ile birlikte İstanbul’da iki tiyatro sahnesi öne çıkar. Biri Galatasaray’da bugünkü Çiçek Pasajı’nın yerinde bulunan “Naum Tiyatrosu”, diğeri de “Fransız Tiyatrosu”dur. Osmanlı sarayı Batılı anlamda tiyatroyu destekler. 18. yüzyılda Beyoğlu’nda elçilik duvarları ardında sahnelenen oyunlar, İstiklal Caddesi ve Tepebaşı’ndaki tiyatro binalarıyla halka açık hale gelir. Sultan Abdülmecit tarafından Dolmabahçe Sarayı’na yaptırılan Dolmabahçe Tiyatrosu, 1859’da açılır. Henüz Avrupa’da bile sahnelenmemiş operalar Beyoğlu tiyatrolarında sahnelenir.

1914 yılında kurulan Darülbedayi (Güzellikler Evi), ilk oyunu olan “Çürük Temel”i, 1916’da Tepebaşı Tiyatrosu’nda oynar. Bugün İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu olarak bilinen Darülbedayi’nin Tepebaşı’nda kullandığı “Dram” ve “Komedi” tiyatrolarının yanı sıra İstiklal Caddesi üzerinde bulunan “Fransız Tiyatrosu”, Beyoğlu’nun en ünlü tiyatro binaları olur. 1947’de açılan Harbiye Açık Hava Tiyatrosu’nu, 1970’te Harbiye Tiyatrosu’nun açılışı takip eder. Tiyatromuzun ustalarından Muhsin Ertuğrul’un vefatından sonra bu sahne “Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi” ismini alır.

Uzun yıllar İstanbul Devlet Tiyatrosu, Opera ve Balesi, Devlet Senfoni Orkestrası’na ev sahipliği yapacak olan Atatürk Kültür Merkezi (AKM), 1969’da “İstanbul Kültür Sarayı” adıyla açılır. 1970’te “Cadı Kazanı” isimli oyun oynanırken yanan bina, 1978’de Atatürk Kültür Merkezi (AKM) adıyla yeniden İstanbullulara hizmet vermeye başlar.

Beyoğlu’nda yıllar boyu hizmet veren Ses Tiyatrosu, Küçük Sahne, Muammer Karaca Tiyatrosu, Dormen Tiyatrosu, Dostlar Tiyatrosu, Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu, Deveküşü Kabare Tiyatrosu, Şan Tiyatrosu tiyatro tarihimizin temel taşları olarak kabul görür. Bugün Beyoğlu bu sahnelerin pek çoğunu kaybetmiş olmasına rağmen yeni sahneler ve tiyatro toplulukları ile tıpkı geçmişte olduğu gibi tiyatroseverlerin çekim merkezi olmaya devam etmektedir.

1970’de bir yangın sonucu yok olan Şehir Tiyatrosu Tepebaşı Dram Sahnesi

İlk kez 20 Ocak 1916’da sahnelenen Darülbedayi’nin ilk oyunu “Çürük Temel”

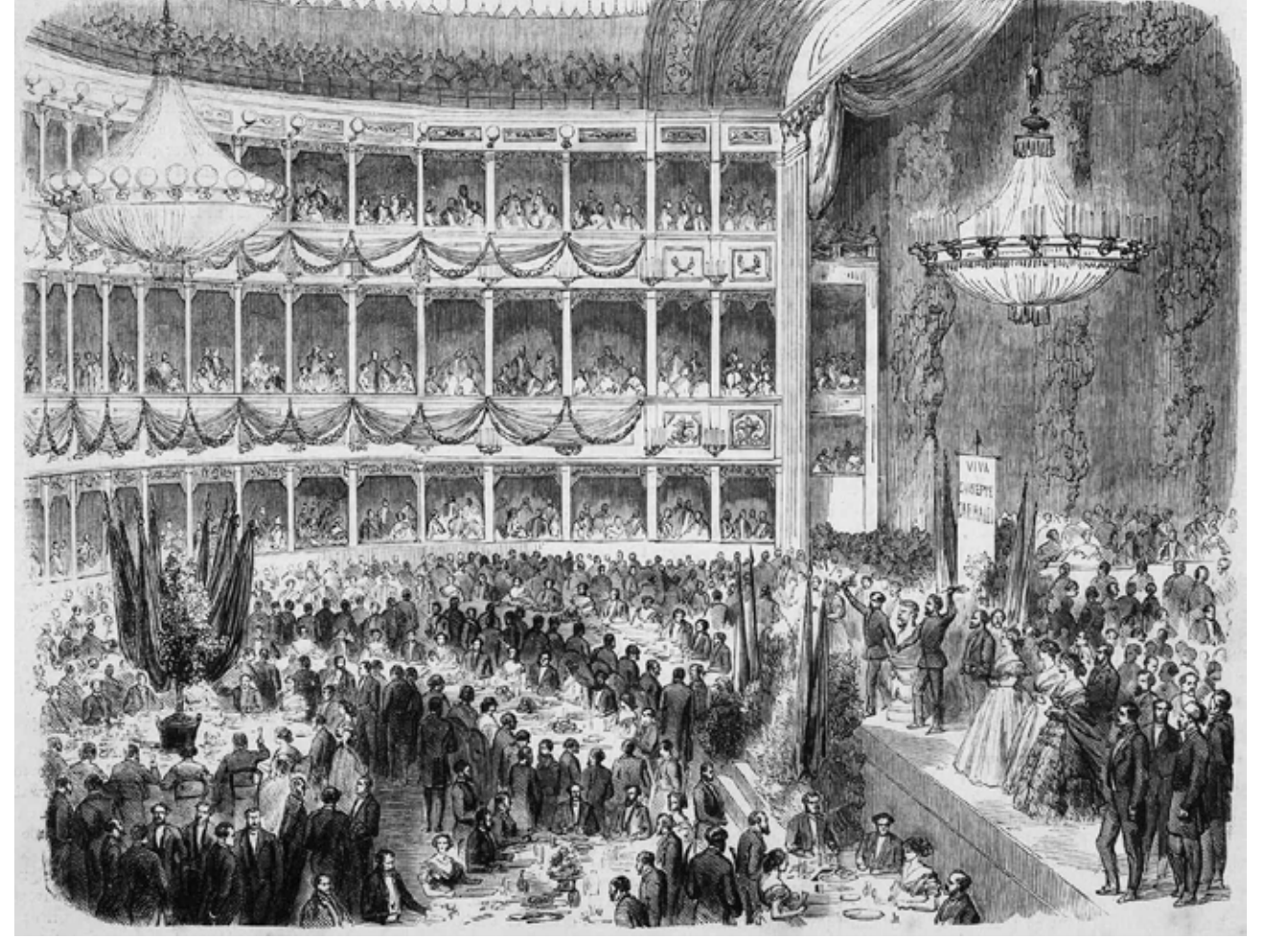

Türk tiyatrosunun ünlü oyuncusu Bedia Muvahhit

Darülbedayi'nin parlayan yıldızı: Bedia Muvahhit

“Bedia Muvahhit artık Darülbedayi'nin en önemli sanatçılarından biridir. O sezon için Paris'den gelen Eliza Binemeciyan'la karşılıklı olarak 'Rakibe' adlı oyunda oynamaları bir olay olur. Akşam gazetesinde oyunun ertesi günü yayınlanan yazıda şöyle denilmektedir: Dünkü temsile Bedia ve Eliza hanımlar birlikte iştirak ettiler. (...) Tahsin Nahit'in 'Rakibe' piyesinde (...) Bedia hanım mükemmel bir muvaffakiyetle rolünü idare etti. Her sahnede hissettiği ısırapların, maruz kaldığı bayağılıkların tesiri ile alnında renk renk elem ve teessür tufanı altında bunalırken, hep seyredenlere aynı ıstırapı ne mükemmel hissettiriyordu. Bir an canlı bir ıstırap şeklinde ortağı ile karşı karşıya geldiği zaman baştan başa çıplak bir hakikatı, acıklı bir hayat safhasını canlandırdı. Ne bir mübalağa, ne bir noksan göstermedi.”

Gökhan Akçura, Bedia Muvahhit Bir Cumhuriyet Sanatçısı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Dairesi Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 1993.

1870 Büyük Beyoğlu Yangını'nda yanan Naum Tiyatrosu

Naum Tiyatrosu

“Galata Sarayı karşısında bulunan Hristâki Çarşısı'nın bulunduğu mahal vaktiyle Naum'un tiyatrosunun olduğu yerdi. Tiyatronun cephesi caddeye nazır olup, altmışdört tarihlerinde (1847) inşa olunmuştu. Bu çarşı yeri tamamiyle Tiyatro binaları olup büyüklük ve inşa tarzlarındaki güzellik itibariyle mükemmel bir opera binasıydı. 1856 tarihinde Dolmabahçe Gazhanesi Hazinesi'nden verilmek üzere Beyoğlu sokaklarının her tarafı aydınlatıldığı sırada bu tiyatronun içi de havagazı ile aydınlatılmıştı. Sahibinden her sene iki bin lira kadar bir kira bedeli karşılığında kiraya verilir ve hattâ perde aralarında kahve ve sigara ve sair meşrubatın içildiği salonu kiralayandan da ayrıca beş bin kuruş alınırdı.

Balikhane Nazırı Ali Rıza Bey, Bir Zamanlar İstanbul, Tercüman Gazetesi Yayınları.

Dört kişilik bir loca için giriş bedeli ayrı olmak üzere vasatî olarak ikiyüzelli kuruş civarında bir ücret alınırdı. Her sene kiracısı tarafından Avrupa'dan Opera Kumpanyaları getirtilir ve Teşrinievvel (Ekim) başlarında faaliyete başlayarak bütün kış oyunlarına devam ederler ve bütün sefirler, Beyoğlu'nun itibarlı kimseleri, vekiller, devlet ricali ve kibarlar ve sair halk gelip seyrederlerdi. Senede birkaç defa Sultan Abdülmecid ve cülusu sıralarında Abdülaziz defalarca gelmişlerdi. 1870 tarihinde vukubulan büyük Beyoğlu yangınında bu tiyatro da yandığı için yerine şimdiki çarşı inşa edildi.”

1942'de yayınlanan Türk Tiyatrosu Dergisi'nin İhap Hulusi imzalı kapağı: Hâzım Körmükçü'nün “25 inci Sanat Hayatının Yıldönümü”

İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda 1938'de sahnelenen Schönthan'ın “Bir Musahip Aranıyor” adlı oyunundan

Görkemli Salonlardan, Cep Sinemalarına...

Yıldızların Beyoğlu'su

“Cadde-i Kebir sinemaları mimari tarzları, iç dekorasyonları, yöneticileri, bir kısmı kadın olan, üniformalı, bakımlı, eldivenli yer göstericileri (programcı denilirdi onlara), teşrifatçıları, kalabalık büfeleri, adeta mecburi olan gardiropçuları, seyircileri, ilk gösterileri, gala geceleri ve filmleri ile Türkiye’de sinema tarihinin bir parçasını oluşturuyorlar.”

Giovanni Scognamillo, Cadde-i Kebir’de Sinema, Metis Yayınları, 1991.

İstanbul, sinema ile 19. yüzyılın ortasında tanışır. Öncesinde yapılan birkaç gösteriyi saymazsak, halka açık ilk film gösterisi 1897’de Galatasaray’daki Sponeck Birahanesi’nde gerçekleşir.

Sinemanın Beyoğlu’nu mesken tutmasında, Beyoğlu’nda var olan elektrik donanımı ve tiyatro salonlarının sinema gösterimi için kullanılabilir olması etkili olur. 1908’de Tepebaşı’nda açılan “Pathé Sineması”, Beyoğlu’nun ilk sinema salonu olarak tarihe geçer. Kısa bir süre sonra tiyatro salonları sinema salonlarına dönüştürülerek peş peşe açılır: Orientaux, Santral, Lion, sonradan Saray adını alan Gloria...

1920’de Mimar Mongeri’nin inşa ettiği Taksim’deki Majik Sineması, sinema salonu olarak tasarlanan ilk bina olur. Beyoğlu sinemaları içinde öne çıkan Alkazar Sineması ile Elhamra Sineması 1923’te, sonradan Emek adını alan Melek Sineması 1924’te, Lale Sineması 1939’da, Atlas Sineması 1947’de, Fitaş Sineması 1965’te açılır.

Beyoğlu, sadece görkemli salonları ve galaları ile değil Yeşilçam Sokağı’nda büroları bulunan film ithalatçıları, yapım şirketleri ve işletmecileri ile de bilinir. Uzun yıllar adı Türk sineması ile beraber anılan bu sokak, tıpkı Beyoğlu sinemaları gibi, zamana yenik düşer. Yüz yıl kadar gündemde kalan sinema salonlarının bazıları kapanırken bazıları da küçük salonlara çevrilir.

Bugün İstiklal Caddesi’nde perdelerini açan sinemalar, Beyoğlu Belediyesi ile Türkiye Sinema ve Audiovisuel Kültür Vakfı (TÜRSAK) tarafından düzenlenen “Yeşilçam Ödülleri” ile Beyoğlu’nda sinema ve Yeşilçam yaşamaya devam ediyor.

1975 yılında İstiklal Caddesi üzerinde bulunan Rüya Sineması

1930’ların sonunda Saray Sineması

Yeşilçam'da...

“Kadınlı erkekli kalabalığıyla omuz omuza kaldırımları, taksi, hususî, dolmuş, otobüs, trolleybüsleri, sık sık, sert sert, şimşek gibi çakı çakıveren trafik polisi düdükleleriyle İstiklâl caddesi bu gece gene birçok gecelerdeki gibi cıvıl cıvıl. Kaldırımlar insan almıyor, taşıyor. Vakit henüz ilk akşam. Saat yedi; ondokuz suları.

Bizim Holivut ya da Sine-sita demek olan Hava sokağı. Yeşilçam sokağı, Küçükbayram sokağındaki filmci yazıhanelerine uğramış, Anadolu pasajındaki Mehdi Baba'da orta şekerlimi içmiştim. Mehdi Baba'nın kahvesi filmci rejisör, daha çok da artist adaylarıyla tavla, kâat meraklılarının uğrak yeridir. Dosttur Mehdi Baba, arkadaşdır, ahbaptır. Şakanın bini bir paraya gider onun kahvesinde.”

Orhan Kemal, İstanbul'dan Çizgiler, İletişim Yayınları, 1998.

1970'li yıllarda sinemacıların Yeşilçam Sokak'tan taşınarak yerleştikleri Erol Dernek Sokak

Yeşilçam kahveleri

“Yeşilçam dediğimiz ve Galatasaray'la Taksim arasında yer alan ara sokaklarda kahveler çok önemlidir. Randevular bu kahvelerde verilir, meslekî dertlerin çoğu bu kahvelerde dile gelir, prodüksiyon amirleri filmlerde oynatmak için aradıkları karakter oyuncularını ile kavgacıların çoğunu buralarda bulurlar...

Ata'nın Kahvesi diye anılan yer... Rahmetli Ahmet Tarık Tekçe zamanında hep bu kahvede, resminin asılı olduğu yerin altındaki sandalyeye otururdu... Ahmet Tarık'ın büyük fotoğrafının yanındaki iki fotoğraf ise Ayhan Işık'la Turgut Özatay'a ait...”

Ses Dergisi, 16 Ekim 1971.

1970'lerin başında Ahmet Tarık Tekçe'nin fotoğrafının asılı olduğu “Ata'nın Kahvesi”

1935 yılında Galata'da özellikle tiyatro oyuncularının mesken tuttuğu “Artistler Merkez Kahvesi”

1952 yılında Maya Sanat Galerisi, soldan sırayla; Terzi Nedret Hanım, ressam Azra İnal, İ. Galip Arcan, Adalet Cimcoz ve Valâ Hanım. Oturanlar; Sezer Sezin ve Maya Galerisi'nin siyah incisi

Maya Sanat Galerisi

"İstiklal Caddesi'nden Tepebaşı'na çıkan bir sokak vardır: Kallâvî sokağı. İsmi ile hiçbir ilgisi olmayan bu sokakta temiz iki odalı küçük bir apartmanda da şehrimizin biricik Sanat Galerisi. (...)

Güzel ışıklandırılmış tertemiz parkeli iki odacık. Duvarlarda şu sırada Ferruh Başağa'nın çok alâka çekmiş olan yağlı boya ve gravür tabloları asılı. Öteye beriye serpiştirilmiş modern heykeller, tahta ve yakılarak yapılmış güzel yemiş ve ekmek tabakları. Velhasıl nereye baksanız bir sanat eseri, fakat hepsi de yaşayan sanat. Galeri sahibi Adalet Cimcoz'un etrafını şairler, ressamlar ve sanatkârlar almış. Metin Eloğlu henüz neşretmediği bir hikâyesini okuyor. Cumhuriyet gazetesindeki memleket röportajları ile herkese kendini sevdirmiş olan Yaşar Kemal sabırsızlık içinde, o da 'Keçi' isimli hikâyesini okumak istiyor."

Nurettin Nur, Maya Sanat Galerisi'nde Bir Saat, Hafta Dergisi 1 Nisan 1952.

1953 yılında Maya Sanat Galerisi'nin kurucusu Adalet Cimcoz ve köpeği Zibidi

پیانو نوطیست
لبلیجی خور خور آغا
Leblébidji Hor-hor agha
POTPOURRI ORIENTAL
PAR
D.TCHOUHADJIAN
POUR PIANO
بسته کاری: چوخه جیان افندی

1875 yılında Dikran Çuhacıyan'ın bestelediği "Lelebici Horhor Ağa" operetinin piyano notası

Türkiye Filarmoni Derneği'nin düzenlediği senfonik müzik konserlerinden 24 Nisan 1958 tarihinde Saray Sineması'nda Cemal Reşit Rey yönetiminde gerçekleşen Suna Kan konserinin programı

Ünlü tangocumuz Fehmi Ege'nin "Ayşe" adlı tangosunun Yüksek Kaldırım'da bulunan Jorj Papajorjiu tarafından yayımlanan piyano notası

27 Kasım 1970'te çıkan yangın sonucu harap olan İstanbul Kültür Sarayı ya da sonradan aldığı adıyla Atatürk Kültür Merkezi (AKM)

SAHİBİNİN SESİ

302 İstiklâl Caddesi - Beyoğlu

Son Model

Portatif

Gramofonlar

A × 1957	Gine Bu Yıl.	Muallâ	Bay Bayan	Muallâ ve Mustafa
A × 1958	Çifte Telli Ut ile	Udi Hrant	Hastayım	" "

İstiklal Caddesi'nde mağazası bulunan "Sahibinin Sesi" plaklarının 1936 tarihli ilanı

28 Kasım 1970 tarihli Hürriyet gazetesinde AKM yangını haberi

6 Ekim 1978'de "Atatürk Kültür Merkezi" adıyla açılan bina 1970 yılındaki yangında

Ehli Keyif Mekânları

Cazdan saza eğlence...

“Bizim Beyoğlu Balıkpazarı, içkili lokantaların, şaraphanelerin, meyhanelerin, birahanelerin yan yana sıralandığı bir semtti. Böyle olunca da, doğal olarak sokaklarda ayakiüstü meze satanlar hiç eksik olmazdı. Tabii, hep de akşamları ‘vakt-i kerahat’ saatlerinde...”

Eser Tutel, Nerde İstanbul’un O Eski Seyyar Satıcıları!, İstanbul Dergisi, Ekim 2003, Tarih Vakfı Yayınları.

Beyoğlu, yeme-içme kültürümüzü yeniden şekillendiren mekânlarıyla yüz yılı aşkın bir süredir çekim merkezi olmayı başarır. Kahvehaneleri, pastaneleri, muhallebicileri, lokantaları ve eğlence ile iç içe geçmiş barları, meyhaneleri, birahaneleri, müzikholleri, gazinoları, pavyonlarıyla bilinen Beyoğlu, İstanbul’da keyif erbabının ilk adresi olur.

Beyoğlu’nun pastaneleri kadar müdavimleri de ünlüdür. 1900’lerin başından başlayarak sanatçıların, edebiyatçıların, düşünürlerin hemen her gün ziyaret ettikleri mekânların en bilinenleri Lebon ve Markiz pastaneleridir. Petrograd, Nisuaaz, Viyana, Elit ve Baylan en az diğerleri kadar rağbet görür. 1944’ten bu yana hizmet veren İnci Pastanesi, geleneği sürdürmeye devam eder.

Ülkemizdeki ilk modern lokantalar Beyoğlu’nda açılır. 1888’de II. Abdülhamit’ten berat alarak Karaköy’de açılan Abdullah Lokantası, daha sonra İstiklal Caddesi üzerinde Rumeli Han’a taşınır ve 1958’den sonra Hacı Salih, sonra da Hacı Abdullah ismiyle konuklarını ağırlamaya devam eder. Beyoğlu’nun lüks mekânı Tokatlıyan Lokantası 1897’de hizmete girer. 19. yüzyılın sonundan başlayarak Beyoğlu’nda iz bırakmış lokanta, içkili lokanta, birahane ve meyhanelerin başlıcaları Rejans, Degüstasyon, Çardaş, Novotni, Fischer, Mavi Köşe isimlerini taşır.

Beyoğlu meyhanelerinin en ünlüleri ise Çiçek ve Krepen pasajlarında bir arada bulunur. Krepen Pasajı yıkıldıktan sonra günümüzde Nevizade Sokak’ta toplanan meyhaneler kadar Asmalımescit’te bulunan meyhaneler de 1930’lu yıllardan itibaren rağbettedir.

Bir zamanlar baloların, dans yarışmalarının yapıldığı salonları, ünlü sanatçıların sahne aldığı müzikhol ve gazinoları, sabahın ilk ışıklarına kadar açık olan pavyonları ile Beyoğlu, gündelik hayat tarihimizde özel bir yere sahiptir.

Bugün klasik müzikten caza, Türk Sanat Müziği’nden Türk Pop Müziği’ne kadar müziğin her türünde namelerin yankılandığı Beyoğlu, çok kültürlü ve çok sesli bir semt olarak yaşamayı sürdürmektedir.

1950’lerin başında 4 Ağustos 1940’ta açılan Taksim Belediye Gazinosu

1958 yılında Hilton Oteli’nde yılbaşı balosu

Taksim Belediye Gazinosu’nun 1954 yılında yayınlanan ilanı

1967 yılında Maksim Gazinosu'nda "Kadınlar Matinesi", Zeki Müren sahnede, dayanamayıp sahneye oynamaya çıkan kadın hayranlarıyla

Maksim'de Kadınlar Matinesi

"Binlerce kadını sabahın köründe evlerinden dışarı uğratan nedir diye herhalde siz de merak ettiniz. Hemen söyleyelim. Bütün bu kargaşalığın, gürültü ve patırtının sebebi, Zeki Müren'dir, Neriman Köksal'dır, Ajda Pekkan ve diğerleridir! Özel kadınlar matinesinin tertiplendiği her Çarşamba günü, gazinonun önü sabahın erken saatlerinden itibaren bir mahşer yerini andırır. Her yaştan, her sınıftan kadın, ellerinde fileler, çantalar, kucaklarında çocukları ile akın akın gelir. Rengârenk kıyafetleri son modaya uygundur. Saçlar sabahın çok erken saatine rağmen berberden yeni çıkmış gibidir. (...) Perde açılıp, sahnede şarkıcı Zeki Müren görüldüğü zaman, salonun orta yerine bir bomba düştü zannettik.

Çığlık çığlığa bağırانlar, bir anda yürüyüp sahneyi işgal ettiler. Hiç birini durdurmaya imkân yoktu. Sanatçının boynuna sarılıp öpenler mi ararsınız, mendilleriyle terini silenler mi? (...) Hamamdan daha sıcak bir salonda tam 10 saat kalabilmeyi göze alabilerseniz, durmayın, Kadınlar Matinesi'ne gidin de kadın kadına eğlenceyi görün. Fakat bazı rizikoları göze alacaksınız. İçeri girdiniz mi, bir daha dışarıya çıkmak yok! Biz yer bulamayıp tuvaletlere sığınanlara rastladık. Saç saça, baş başa kavga etmeyi, icabında karakolluk olmayı, bir ön sıraya oturabilmek için dirsek atmayı da gözünüze alıyorsanız, çoluğu çocuğu toplayın, yemeklerinizi hazırlayın, sabahın kör karanlığında Taksim'in yolunu tutun."

Kadın Eğlenmek İsterse, Hayat Dergisi, 7 Aralık 1967.

BUYUK MAKSİM

BÜLENT ERSOY

FİLİZ AKIN

PARİS FLORİDA REVÜSÜ

BEYAZ KELEBEKLER

GONÜL TANSEL

AZRA BALKAN

ÖZDEMİR İLHAN

SAMI ÖZKANLI İDARESİNDE FASIL RİTM 73 ORK. MATİNELERDE YEMEK HERŞEY DAHİL 250 TL. FİKS MENÜ SERVİSİMİZ YARDIR 443134-445869

GALATA KULESİ

MEHLİKA KENTER

MELTEM METE

ASLIGÜN

SERPİL ÖRÜMCER

AYSEGÜL

KAFKAS BALESİ

BELMA SEMİR

Orkestra GÜNER - 5

CENEVİZ MEYHANEMİZDE KULE SAZ GURUBU İLE TÜRK SANAT MÜZİĞİ

Restauranda yemek müziğinde ENGİN EGE

Salonlarımızda fişs menü Servisimiz vardır. her türlü toplantılarınız için emrinizdeyiz.

REZ : 44 73 95 • 44 09 26 • 44 09 84

CEM REKLAM

ENGİN Konser

1978 yılından iki gazino ilanı: Büyük Maksim Gazinosu'nun assolisti Bülent Ersoy, Galata Kulesi Gece Kulübü'nde ise assolist Mehlika Kenter

Beyoğlu’nda İbadethaneler

Dinlerin buluştuğu semt

“Tophane’de, Türk sanatının güzel bir numunesi olan Kılıç Ali Paşa Camii ve Mahmud I. Çeşmesi göze çarpmaktadır. İnşası 988 (1581) senesinde hitam bulan ve Mimar Sinan’ın bir eseri olan caminin banisi Selim II.’in kapudan-ı deryalarından meşhur Kılıç Ali Paşa, caminin yanındaki türbesinde medfundur. Kılıç Ali Paşa aynı zamanda, orada bir medrese, sebil ve bir de hamam yaptırmıştır.”

Eremya Çelebi Kömürciyan, İstanbul Tarihi, XVII. Asırda İstanbul, Eren Yayınevi, 1988.

Yüzyıllar boyunca farklı dinlerden, farklı mezheplerden insanların bir arada yaşadıkları Beyoğlu’nda ibadethanelerin tarihi oldukça eskidir.

II. Beyazıd döneminde, 1491 yılında inşa edilen Galata Mevlevihanesi uzun yıllar şair ve müzisyenlerin uğrak yeri olur. 1975’ten bu yana Divan Edebiyatı Müzesi adıyla ziyarete açılan bina Tünel Meydanı’ndadır.

Galata ve Kasımpaşa’da yoğunlaşan camiler arasında 1475 yılında Fatih Sultan Mehmet’in “Galata Camii” adıyla kiliseden camiye çevirdiği Arap Camii, 1573’te Kaptan-ı Derya Piyale Paşa’nın Mimar Sinan’a yaptırdığı Piyalepaşa Camii, 1580’de yine Mimar Sinan’ın Tophane kıyısında denizi doldurarak inşa ettiği Kılıçalipaşa Camii, 1756’da I. Mahmud’un katıldığı törenle açılan Yeraltı Camii, 1826’da Kırkor Amira Balyan tarafından inşa edilen Nusretiye Camii öne çıkar.

Beyoğlu kiliselerinin çoğunluğu 19. yüzyılda yapılmış binalardır. Galata ve İstiklal Caddesi’nde yer alan kiliselerden 1804 tarihinde inşa edilen ve Beyoğlu’nun ilk Ortodoks kilisesi olan Panayia İsodion Rum Ortodoks Kilisesi, 1880’de Mimar Ioannidis tarafından inşa edilen Aya Triada Rum Ortodoks Kilisesi ve Mimar Mongeri’nin 1912’de inşa ettiği Saint Antioine Kilisesi, 1958’de yol yapımı sırasında bir kısmı yıkılan ve 1965’te yeniden ibadete açılan Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Kilisesi en bilinenleridir.

Sinagogların en fazla inşa edildiği semt ise Hasköy ve Galata olur. Galata’da bulunan ve 1951’de ibadete açılan İstanbul’un en büyük sinagogu Neve Şalom ile 1823 yılında inşa edilen Zülfaris Sinagogu, Beyoğlu sinagogları arasında öne çıkar.

1900’lü yıllarda yayınlanan bir kartpostalda Azapkapı’da bulunan Sokollu Mehmet Paşa Camii

Cemevi, Burgaz Ada

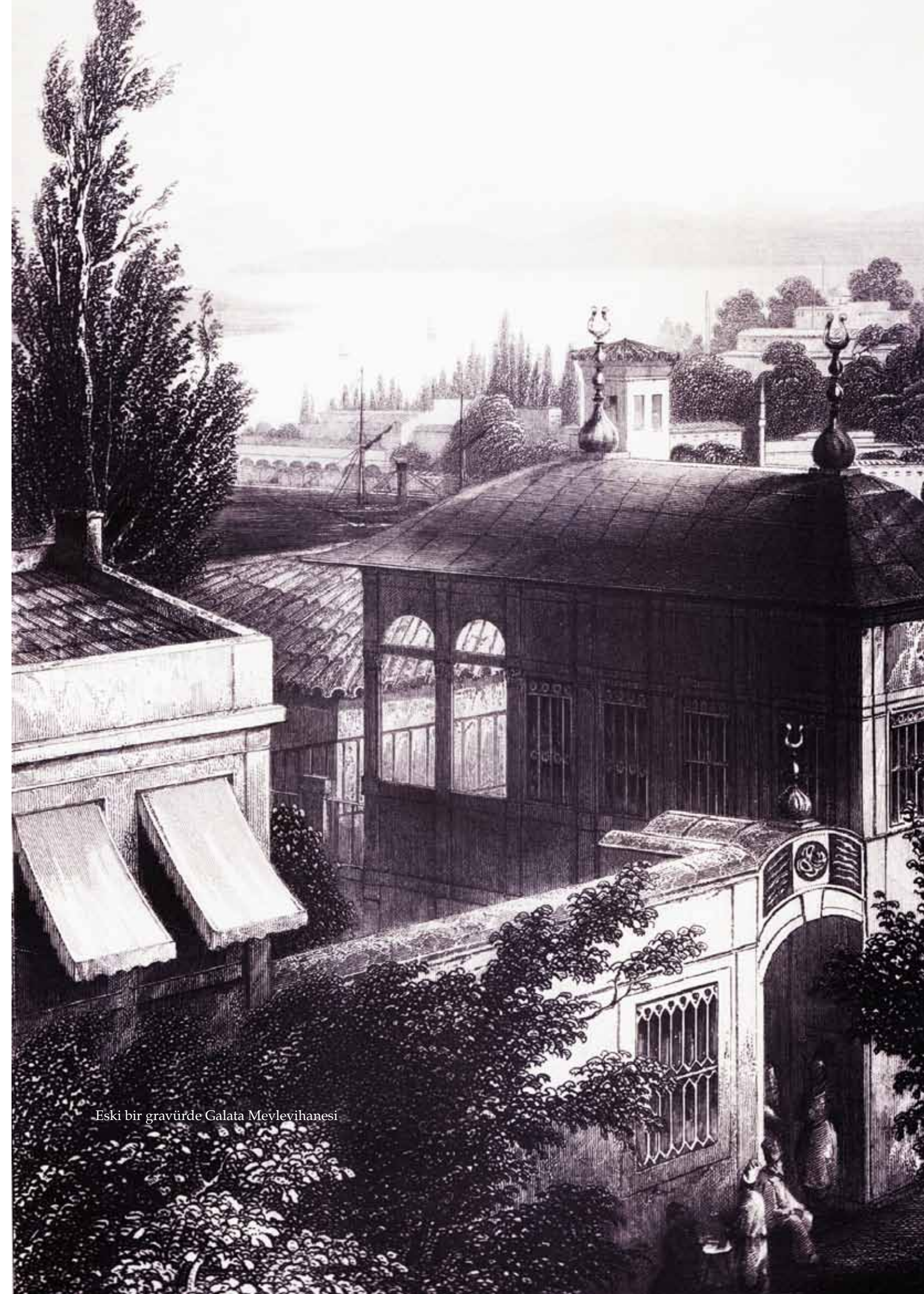

19. yüzyılın sonunda Galata Mevlevihanesi'nde dervişler

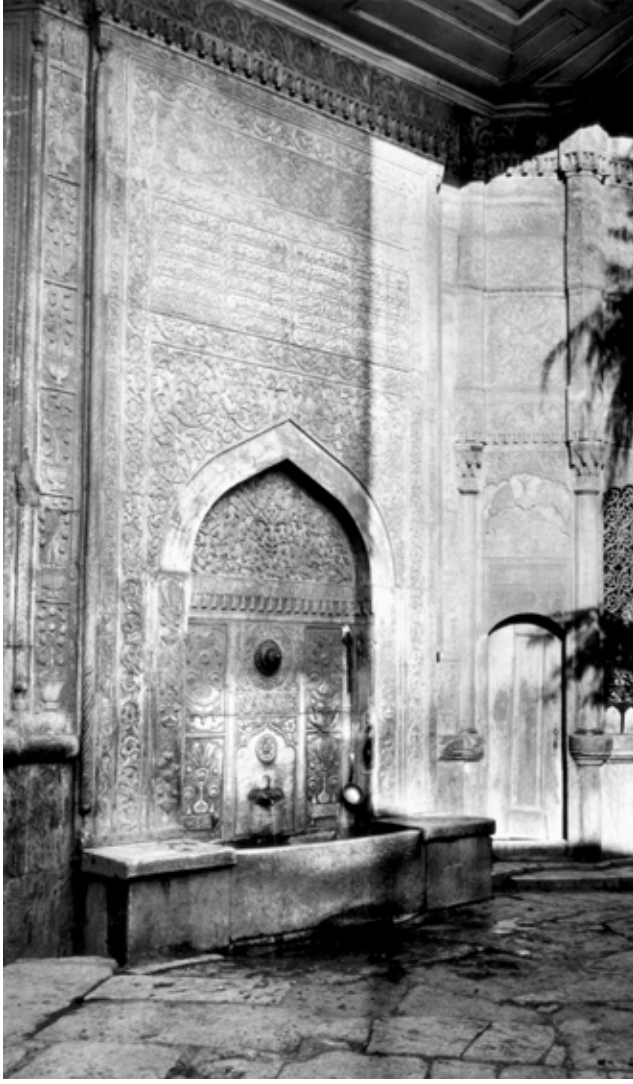
Galata Mevlevihanesi'nde...

"Ertesi gün Mevlevi'leri yani Pera'daki dönen dervişleri ziyaret ettim; bunların kendilerine özgü giysileri ve güzel, havadar bir tekkeleri vardı. Ruhanilerden daha yüksek bir mertebede oldukları belliydi. Tekkenin girişi kabristanının yakınındaydı ve Pera'nın ana caddesine bakıyordu, avluda serviler vardı. Esas tekke, dans edilen tapınak binasından ayrıydı."

K. Hamsun - H.C. Andersen, İstanbul'da İki İskandinav Seyyah, Yapı Kredi Yayınları, 1995.

Eski bir gravürde Galata Mevlevihanesi

19. yüzyılın sonunda Azapkapı Saliha Sultan Çeşmesi

Saliha Sultan Sebili

“Çeşmenin hikâyesi hoştur. Saliha Sultan, buralarda yaşayan fakir bir ailenin kızıymış. Burada küçük bir çeşmeden eve götürecekt suyu doldururken testisini kırmıştır. Ağlamaya başlamış. O sırada arabasıyla oradan geçen saraylı bir hanım manzarayı görünce acımış, çocuğa testiye yenilemesi için para vermek istemiş. Çocuk, ‘Ben testiye ağlamıyorum. Bir testiye kırmadan su dolduramadım, bu beceriksizliğime ağlıyorum,’ demiş. Cevaptan hoşlanan hanım onu saraya aldirtmış ve bu küçük kız büyüyünce I. Mahmut’un annesi Saliha Sultan olmuş.

Çocukluğunu hatırlayarak, o noktaya bu çeşmeyi yaptırmış (I. Mahmut İstanbul’un su tesisatıyla ilgilenmiş bir padişahı ve Beyoğlu tarafının suyu onun zamanında esaslı bir şekilde sağlanmıştı). O zaman bu belki de bir köşe çeşmesiydi, çünkü cephesi oldukça süslü olduğu halde öbür yüzleri çok yalın. Çeşmeyle birlikte okul da yaptırıldığı, ama bunun bugüne kalmadığı biliniyor. Bu süslü yapının ortası çeşmedir. İki yanında da birer sebil vardır.”

Murat Belge, İstanbul Gezi Rehberi, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 1995.

1890’larda çekilen bir fotoğrafta Karaköy Yeraltı Camii

1975 yılında Divan Edebiyatı Müzesi adıyla ziyarete açılan Galata Mevlevihanesi

Divan Edebiyatı Müzesi

“Biz burasını, bir Mevlevî, bir Mevlevîlik yahut bir Tarikatlar, yahut Tasavvuf Müzesi olarak düşünüyorduk. Orda iki bölüm olabilirdi. Bir bölümü Mevlevîliğe ayrılır, Deste-güller, Tıyğbenler, Elifi nemedler, Hayderîler, Resim hırkaları, sikkelerin, destanların çeşitli nümünleri teşhir edilir, mankenlerle canlandırılır; öbür bölümünde çeşitli tarikatların taçları, teberler, keşkilleri, güller v. s. yer alırdı.

Hattâ bir ayrı bölümde de levhalar, yazılar, Kur’anlar, bütün bunlar bir heyet tarafından değerlendirilip teşhire arzedilebilirdi. Ama ne olursa olsun, iyi niyetle atılan her adım, iyiye, doğruya varır. Değil mi ki böyle bir Müze açıldı. Elbette iyi olacaktır; ümitliyiz. Başaranları, bu işte çalışanları kutlarız.”

Abdülbâki Gölpinarlı, Divan Edebiyatı Müzesi’nin Tarihçesi, Milliyet Sanat Dergisi, 2 Ocak 1976.

Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Kilisesi’nin çinileri...

“Eski kilisenin yıkımı sırasında sökülen çiniler iç süsleme olarak, oldukça sade olan yeni Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Kilisesi’nin vaftiz ve mezar şapelinde değerlendirilmiştir. Bu çiniler 18. yüzyıl Kütahya çini sanatının bugüne ulaşan örnekleri olarak özel bir önem taşımaktadır. Kilisenin ana giriş kapısının bulunduğu giriş cephesi sokak arasında kaldığı için vurgulu bir bezemeye sahip değildir. Buna karşılık batı cephesinin düzenlemesi dikkat çekicidir. Ortaçağ Ermeni yapılarına göndermeler içiren dış düzenlemede ilk bakışta dikkat çekenler tamburlu kubbe, dar uzun pencereler, sivri kemerler ve sağır nişlerdir.”

Lora Baytar, Batılaşan İstanbul’un Ermeni Mimarları, Uluslararası Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2011.

1965’de yeniden ibadete açılan Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Kilisesi, Mimar Bedros Zobyen tarafından inşa edildi

20. yüzyılın başında bir kartpostalda Aya Triada Rum Ortodoks Kilisesi

1835 tarihli bir gravürde Beyoğlu Mezarlığı

Beyoğlu mezarlıkları

“Galata’nın kuzeyindeki tepe üzerinde kurulu Pera’nın nüfusu. Kentin ana arteri olan Grande Rue de Pera’da (Cadde-i Kebir) yoğunlaşmıştı. Grande Rue de Pera’nın kuzey-kuzey batısında kalan yamaçtaki Tepebaşı ile daha da kuzeyindeki Tatavla, Pera’nın dış mahalleriydi ve burada genellikle gayrimüslimler oturuyordu. Gayrimüslim mezarlıklarının en genişleri Tepebaşı’ndaki Grande Champs de Morts ve Taksim’de Petit Champs de Morts’dı; bu iki mezarlık mahalleler arasında geniş açık alanlar oluşturuluyorlardı.”

Zeynep Çelik, 19.Yüzyılda Osmanlı Başkenti Değişen İstanbul, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 1986. 2011.

1900’lerin başında çekilen bir fotoğrafta Beyoğlu Mezarlığı

20. yüzyılın başında Arap Camii

Arap Camii

“Türk kaynaklarında Mesa Domeniko şeklinde adlandırılan kilise 1475’e doğru Galata Camii adıyla camiye çevrilmiştir. Eski kilise, doğrudan doğruya Fatih vakıflarından biri olarak cami yapılmıştır. 1492’de İspanya’dan göçe zorlanan Endülüs Araplarının, bu cami çevresine yerleşmesi ile de burası Arap Camii olarak adlandırılmıştır.”

Prof. Dr. Semavi Eyice, Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 1, Tarih Vakfı Yayınları, 1993.

1890’lı yıllarda Arap Cami

19. yüzyıl İstanbul’u resimleri ile tanınan Kont Amadeo Preziosi’nin fırçasından Arap Camii

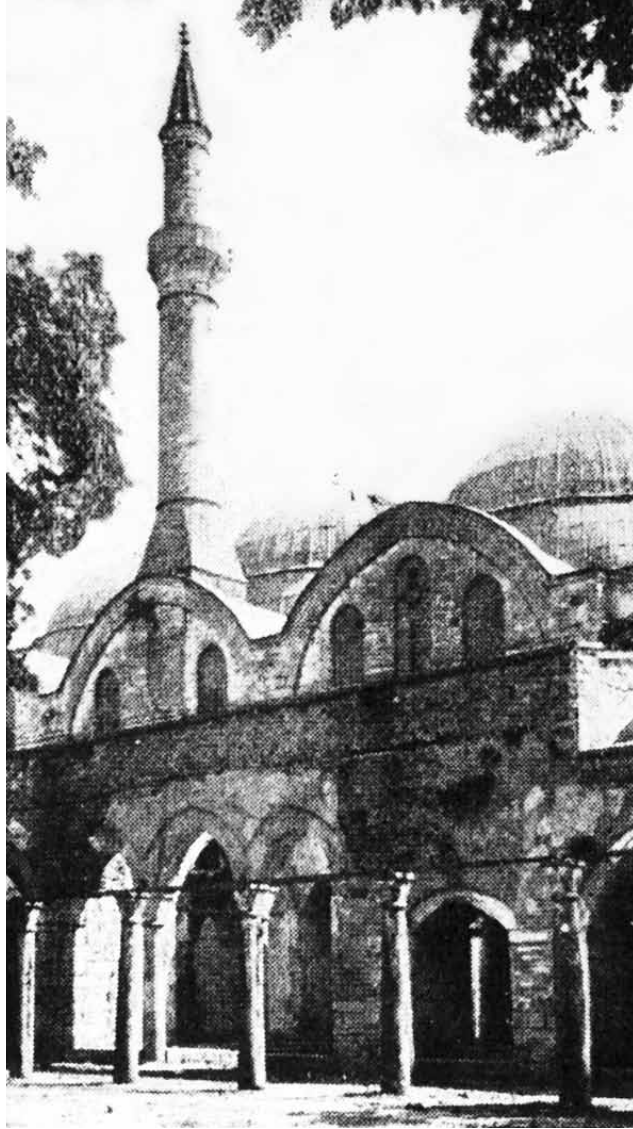
Piyalepaşa Camii

“Piyâle Paşa Câmî’i: Merhum Koca Piyale Paşa yaptığı muharebenin hakkı olarak son iki bin esire mâlik olduğundan Kasımpaşa’nın tâ nihayetinde bir câmî’ medrese ve tekke yaptırmıştır. Lâkin câmiin cemaati olmadığından, cemaat peyda etmek için eski tersane boğazında denizi kesib, ta câmî’e kadar bir saatlik yere denizi götürmüştür. O zaman Haliç’in iki tarafı bağ ve bahçelerle dolu câmî’in etrafı ma’mûr olarak cemaati çoğalmıştır. Piyâle Paşa Câmî’i: Bir dere ağzında, kible tarafı, yüksek bir set üzerine konmuş sağlam bir câmî’dir. Yaptıranı Sultan Süleyman Han vezirlerinden Sakız Fatihî Koca Piyâle Paşa’dır. On kadar yüksek kubbeleri vardır. Kırmızı somaki büyük sütunlar üzerine oturtulmuştur. Mihrab ve minberi sade ve güzeldir. Pencere parmaklıkları tunçtur. Rivayete göre Paşa fethettiği vilâyetler kiliselerinin çanlarını getirtip câmî’in pencerelerine parmaklık yaptırmıştır derler. Necef ve diğer camlarla süslü olduğu için içi aydınlıktır. Kible kapısının üst kısmında Karahisarî yazısı ile ‘Selamün aleyküm’ ayeti, hâlis altın ile yazılmıştır.”

Yüksel Yoldaş Demircanlı, İstanbul Mimarisi İçin Kaynak Olarak Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1989.

20. yüzyılın başında Piyalepaşa Camii

1890’lı yılların sonunda çekilen bir fotoğrafta Piyalepaşa Camii

Karaköy Meydanı ve 1959 yılında Mimar Raymundo d’Aronco’nun Art Nouveau tarzında inşa ettiği “kaybolan” Karaköy Mescidi

1900'lü yıllarda Nusretiye Cami

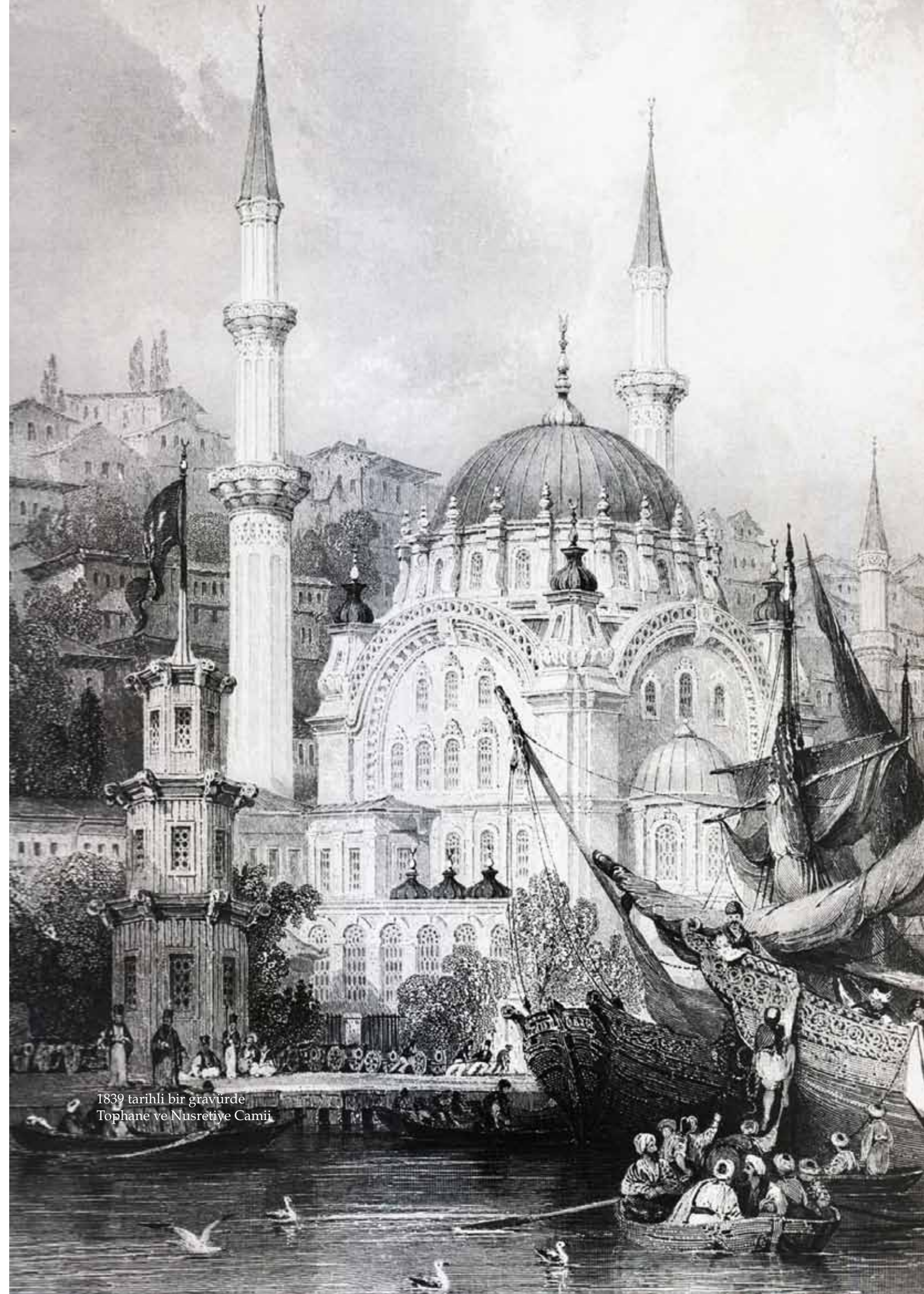
Nusretiye Cami

“Bu yeni cami, üç senede tamamlandı ve açılış merasimi hicrî 29 Şaban 1241 Cuma günü (Miladî takvim ile 8 Nisan 1826) yapıldı. Caminin tamamlanmasından az sonra Vak’a-i Hayriye oldu. Yeniçeri Ocağı kanlı bir şehir muharebesi ile kaldırıldı. İkinci Sultan Mahmud da Tophane’de yaptırdığı camie bu münasebetle ‘Nusretiye’ adını verdi. Nusret, ‘düşmana galebe çalma, zafer’ demektir.

Nusretiye Camii’nin mimarı o devirde devlet başmimarı olan Kırkor Âmira Baylan’dır. Tek büyük kubbeli bir camidir. Minareleri ikişer şerefeli ve gayet ince olup kaide üzerindeki dipleri lâle soğanı şeklindedir, dış yüzleri de şişhaneli, yivli-olukludur.

Camiin resm-i küşâdı ramazan arifesine rastlamıştı. Ramazanda bu yeni camiin minareleri arasına kurulan mahyaların, denizden görülmesine, camiin kubbesinin mâni olduğu görüldü; bayramdan sonra minareler alt şerefelerine kadar yıktırıldı ve şerefeler daha yukarı alınarak bu mahzur ortadan kaldırıldı.”

Reşat Ekrem Koçu, Nusretiye ve Dolmabahçe Camileri, Hayat Tarih Dergisi, Ağustos 1966.

1839 tarihli bir gravürde
Tophane ve Nusretiye Camii

1900'lerin başında Kılıç Ali Paşa Camii ve önde Tophane Çeşmesi

Kılıçalipaşa Camii

“Tophane şehri: Kılıç Ali Paşa – Câmî’i: Sanki Selâtin câmîi’dir. Bir düz ve geniş yerde yerden yapılma bir şirin câmidir. İstanbul’da benzeri yoktur. Tıpkısına Büyük Ayasofya tarzında yapılmıştır. İki yan ve bir kible kapısı vardır. Kapı üzerindeki târihi budur. Hâtif-i kudsi görüb Ulvî dedi târihini ehl-i imâna ibâdetgâh olsun bu makam sene 988. Sütunları üzerinde yan sofası vardır. Büyük kubbesi dört paye üzerine oturtulmuş, mihrap ve minberi çok sanatlıdır. İki kat kandil tabakaları vardır. İç ve dıştaki pencerelerdeki cini üzerine ‘sure-i mülk’ yazılmıştır.

‘Karahisârî-Hüseyin Çelebi’ yazısıdır. Gayet san’atlı avizeleri vardır. Mihrab önündeki bahçesinde ötmekte bulunan çeşitli kuşların gönül alıcı sesleri cemaate taze hayat verir. Câmî’in sol tarafında hayır sâhibi Kılıç Ali Paşa bir kubbe içinde kılıcını arşa asıp ayağını basıp toprağına ayak basıp yatar. Kılıç Ali Paşa, her Cuma câmî’in sofasında oturub fukarâya bir kese sadaka dağıtırmış. Bu Câmî’in avlusunun dört kapısı ve bir şerefeli nazik bir minaresi vardır. Bu câmî’de dahi Süleyman Han’ın, Koca Mimar Sinan Ağası, elinin hünerini göstermiştir.”

Yüksel Yoldaş Demircanlı, İstanbul Mimarisi İçin Kaynak Olarak Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1989.

1912 yılında inşa edilen Saint Antoine Kilisesi

Beyoğlu’nun tarihine kısa bir bakış

“Beyoğlu, bir o kadar da Zaman’dır. Ülke tarihinin son yüz elli yılına mührünü vurmuş bir yön tayininin, bir yaşama biçimi anlayışının önemli beşiklerinden biri olma özelliğini yitirmemiştir. Onun için de, Beyoğlu’nu, tarihinden ve mitolojisinden soyutlayamayacağımız bir mekânsal bütünlük olarak değerlendirmek kaçınılmazdır.”

Enis Batur, Beyoğlu, İstanbul Ansiklopedisi, NTV Yayınları, 2010.

Tarihi yapıları, kültürel zenginliği ve hareketli gündelik yaşamıyla İstanbul’un en ünlü semtlerinden biri olan Beyoğlu, çok kültürlü, çok inançlı, çok sesli ve çok renkli bir semt olarak öne çıkar.

Yüzyıllar boyunca İstanbul kentinin liman semti olan ve tarihi Cenevizlilere kadar uzanan Galata semti; Cenevizliler, Bizanslılar ve Osmanlıların ticaret merkezi olarak tarihe geçer. Eski adı “Sykai” ya da “Sykaena” (İncirlik) olan Galata; Müslüman, Rum Ortodoks, Ermeni, Süryani, Keldani, Yahudi cemaatleriyle adeta Osmanlı’nın küçük bir prototipi sayılır.

II. Beyazıt döneminde Galata, Pera sırtlarına kadar büyür. Önce Galata Sarayı Hümayûn Mektebi kurulur. Evliya Çelebi’nin aktardığına göre II. Beyazıt, Galata sırtlarında avlanırken Gül Baba’nın bakımlı bahçesini ve köhne kulübesini görür. Özenli bahçesinden dolayı padişah tarafından ödüllendirilen Gül Baba’nın bahçesine bir mektep ve bir hastane dileği yerine getirilir. Galatasaray, 1481 yılında kurulan mektep ve hastane ile canlanır.

Ardından 1491 yılında Tünel’de “Galata Mevlevihanesi”nin kurulmasıyla birlikte Beyoğlu, sadece Galata’dan ibaret olmaktan

çıkar. Semte, “Beyoğlu” isminin 15. yüzyılda Venedik elçisinin oğlu Alvise Gritti’nin Taksim civarında bulunan konağından dolayı verildiği sanılır. 16. yüzyılda Beyoğlu’nun sınırları Pera’ya doğru genişler, birbiri ardına elçilik binaları açılır. Haliç köprülerinin yapılması, imparatorluk sarayının Beyoğlu’na taşınması gibi etmenler Beyoğlu’nun büyümesinde etkili olur.

1870’de “Büyük Beyoğlu Yangını” binlerce binayı yok edip, semti harabeye çevirdikten sonra yeniden imar edilir. Batılı yaşam tarzının yansıdığı Beyoğlu günümüzde de dinlerin, dillerin ve kültürlerin kesiştiği bir yer olmaya devam etmektedir...

1839

TANZİMAT DÖNEMİ

3 Kasım 1839

Gülhane Hatt-ı Hümayunu okundu ve Tanzimat ilan edildi.

1855-1857

ŞEHREMANETİ DÖNEMİ

20 Mayıs 1855

Dersaadet Şehremaneti Meclisi ve Tanzimat Meclisi teşkil edildi.

24 Temmuz 1855

Daha çağdaş bir belediye yapılanması için İhtisab Nezareti yerine Şehremaneti kuruldu. Dersaadet’in ileri gelenlerinden “Şehir Meclisi” namıyla bir meclis-i mahsus oluşturulması ve anılan Şehremaneti memuriyetine sabık Amasya Mutasarrıfı Salih Paşa tayin edildi.

1855-1856

Avrupa’nın tüm kentleriyle telgraf bağlantısı kuruldu.

1857-1860

MEHMET KAMİL BEY (? - 1879)

Sadrazam Keçecizâde Fuat Paşa’nın kayını olan Mehmet Kamil Bey, Bâbiâli Tercüme Odası’ndan yetiştikten sonra 1847’de Dışişleri Teşrifatçılığı’na atandı ve 29 yıl boyunca bu görevini sürdürdü. 1857 yılında Dışişleri Teşrifatçılığı görevine ek olarak Altıncı Daire-i Belediye başkanlığına getirildi. Beyoğlu Belediyesi’nin ilk başkanı olan Mehmet Kamil Bey, 1860 yılına dek belediye yönetiminde bulundu. 1862 yılında Telgraf Genel Müdürü olan Mehmet Kamil Bey, 1876’da ek görev olarak Adliye müfettişliğine getirildi. Sultan Abdülhamid tahta çıktıktan sonra “Dışişleri Teşrifatçısı” olan unvanı “Teşrifat Nazırı” olarak değiştirildi. Türk belediye tarihinin en renkli simalarından olan, kısa boylu olduğu için “Mahşer Midillisi” lakabı ile anılan Mehmet Kamil Bey, 23 Mart 1879’da vefat ederek Yenikapı Mevlevihanesi haziresine gömüldü.

28 Aralık 1857

Altıncı Daire-i Belediye’nin kuruluş ve işleyiş ilkelerini belirleyen ilk nizamname yayınlandı.

1857

Planları 1855 yılından itibaren olgunlaştırılan Dolmabahçe Gazhanesi’nden getirilen havagazıyla sokakların aydınlatılması projesi gerçekleşerek İstiklal Caddesi aydınlatıldı. Uygulama, zaman içinde evlere ve ara sokaklara da yayılarak gelişti.

10 Nisan 1858

Emlak vergisinin belediye tarafından toplanması ve belediye hizmetlerine sarf edilmesi hakkında meclis kararı çıktı.

1858

Parselasyon çalışmaları başladı ve 1860’ta tamamlandı.

Ekim 1858

Sokakların adlandırılması ve binaların numaralandırılması planlarının uygulama aşamasına geldiği duyuruldu.

Mayıs 1859

Altıncı Daire’nin vazifelerine dair Fransızca -Türkçe matbu nizamname yayınlandı.

1859

Tepebaşı çevresi kaldırım çalışmaları ve kanalizasyon sorunlarını çözmek için kaplamaların kaldırılması çalışmaları başladı.

1859

Karaköy meydan düzenlemesi, kaldırım ve kanalizasyon çalışmaları başladı. Tepebaşı mezarlık alanının dörtte üçü yola katılıp ve Mevlevihane önündeki aks genişletildi.

1859

Galata ve Tophane aydınlandı.

Kasım 1859

Altıncı Daire tarafından çizilen Galata ve Pera planları yayınlandı.

1860

Galata Surları, yol genişletme ve düzenleme çalışmaları sırasında yıkılmaya başlandı.

1860

Havagazı aydınlatma tesisatının yerleştirilmesi çalışmalarına başlandı.

1860

İstiklal Caddesi’ne kaldırım döşendi.

1860

EMİN MUHLİS PAŞA (1811 - 1874)

Mehmet Emin Muhlis Paşa, 1811’de İzmir’de doğdu. Bayındırlızade Mustafa Hasip Efendi’nin oğlu olan Emin Muhlis, Bâbiâli Tercüme Odası’nda Fransızca öğrendi. 1837’de Viyana Elçiliği İkinci Kâtibi oldu. 1842’de Avrupa’dan döndükten sonra 1846’da Divan-ı Hümayun tercümanlığı, 1851’de Dışişleri kâtipliği görevlerinde bulundu. Şura-yı Devlet, Ahkâm-ı Adliye meclis üyeliği de yapan Emin Muhlis Paşa, 1860 yılında Altıncı Daire-i Belediye Başkanı oldu. Şam, Trabzon ve Erzurum valiliği görevlerinde bulunan ve Vezir rütbesi alan Emin Muhlis Paşa, 1872’de Emirgan bölgesi Yedinci Daire-i Belediye başkanlığına getirildi. 30 Ekim 1874’te vefat eden Emin Muhlis Paşa, Kanunî Türbesi haziresine gömüldü.

17 Eylül 1860

Karakol binasının yıkımı ve yeniden yapılması işinin tamamen belediye tarafından gerçekleştirileceği, projenin Altıncı Daire’nin mimarı P. A. Bilezikçi tarafından gerçekleştirileceği duyuruldu.

3 Kasım 1860

Galatasaray Yeni Çarşı Sokağı'nın İstiklal Caddesi'yle birleştiği noktanın genişletmesi için Galatasaray Lisesi'nin çevre duvarı ve karakol binasının yıkımına başlandı.

22 KASIM EYLÜL
1860-1861

SALİH EFENDİ (1816 - 1895)

Mehmet Salih Efendi, 1816’ da Beyoğlu Cihangir’de doğdu. Tüccar Hacı İsmail Efendi’nin oğlu olan Salih Efendi, 1843’te Tıbbiye Mektebi’nin ilk mezunlarından biri olarak tıp ve cerrahi doktoru unvanını aldı. Tıbbiye Mektebi’nde hocalık yapan Salih Efendi 1849 yılında Hekimbaşı oldu. 1850 yılında Ticaret Bakanı yardımcılığı, 1859’da Eğitim Bakanlığı müsteşarlığı görevlerinde bulunan Salih Efendi, 1860’da Altıncı Daire-i Belediye başkanlığına atandı. 1861’de Divan-ı Zaptiye Reisi, 1874’de Eğitim Bakanlığı Müsteşarı, 1878’de Tıbbiye Mektebi Botanik Hocası olarak görev yapan Salih Efendi, 1880’de emekli oldu. Hekim Paşa unvanıyla tanınan Salih Efendi, tıp eğitiminin Türkçe yapılması için çalışmalarda bulundu, 1866’da kurulan Cemiyet-i Tıbbiye-i Osmaniye’nin kurucuları arasında yer aldı. 18 Mart 1895’te Anadoluhisarı’ndaki yalısında vefat eden Salih Efendi, Eyüp Camii hazinesine gömüldü.

Nisan 1861

Grand Champs des Morts’un (Büyük Mezarlık) Taksim-Gümüşsuyu-Fındıklı aksındaki kısmının Feriköy’e taşınacağı, buraya yeni defin yapılmayacağı duyuruldu.

1861

Esnaf denetimi ve kalite kontrolü sistemli olarak yapılmaya, cezalar uygulanmaya başladı.

1861

Altıncı Daire masraflarda kısıntı yapmak için personel azalttı.

1861

Mahalle sakinlerine çöplerini belli saatte çıkarması için uyarılar yapıldı.

1861

Maltalılar Sokağı’nın genişletme ve kaplama çalışmaları tamamlandı. Yıkılan yapılar yerine modern binalar inşa edildi.

Ağustos 1861

Galata Kulesi’nin çatısı çok sayıda işçi tarafından onarılmaya başlandı.

OCAK OCAK
1862-1863

HAYRULLAH EFENDİ (1818 - 1866)

Hayrullah Efendi, 1871’de İstanbul’da doğdu. Hekimbaşı Abdülhak Molla’nın oğlu, şair Abdülhak Hamit’in babası olan Hayrullah Efendi, 1843 yılında Tıbbiye Mektebi’nden mezun oldu.

Eğitim Meclisi’nde üyelik, Eğitim Bakanlığı müsteşarlığı, Tıbbiye Mektebi nazırlığı görevlerinde bulunan Hayrullah Efendi, 1862 ile 1863 yılları arasında Altıncı Daire-i Belediye başkanlığı yaptı. 1865’te Tahran elçiliğine atandı. Tıp konulu kitapların yanı sıra 18 ciltlik Osmanlı Tarihi kitabının yazarı olan Hayrullah Efendi, 25 Aralık 1866’da Tahran’da vefat etti. Tahran yakınlarında Rey şehrinde Şah Abdülâziz Türbesi yanında toprağa verildi.

1862

Sokakların düzenini korumak için kaldırım ve yolların işgal edilmemesine dair 9 maddelik karar duyurusu yayınlandı.

1862

Galata Surları’nın yıkımına devam edildi.

28 Mayıs 1862

Pera ve Galata’da ki ana yolların yeniden kaplanması için ihale açıldı.

1862

Galata Kulesi’nin devam eden onarımı tamamlandı. Tepesine, gözlemevi olarak kullanılmak üzere sekizgen bir salon yapıldı ve üzeri konik bir külahla örtüldü.

22 ŞUBAT 18 MART

1863-1868

SERVER PAŞA (1821 - 1886)

Server Paşa, 1821’de İstanbul’da doğdu. Seraskerlik Başkâtibi Sait Servet Efendi’nin oğlu olan Server Paşa, önce Harbiye Nezareti ardından Dışişleri Nezareti kalemlerinde çalıştı. 1850 yılından itibaren Viyana ve Paris elçiliklerinde başkâtiplik yaptı. 1858’de Dışişleri Mektupçusu, 1860’da Ticaret Müsteşarı olan Server Paşa, 1863 yılında ek görev olarak Altıncı Daire-i Belediye başkanlığına tayin edildi. 1868 yılına dek Altıncı Daire-i Belediye başkanlığını sürdüren Server Paşa, 1868 ile 1870 yılları arasında Şehremini (İstanbul Belediye Başkanı) görevini üstlendi. İstanbul Belediyesi başkanlığı görevi sırasında modern belediyeciliğin yerleşmesi, İstanbul’un imarı doğrultusunda önemli adımlar atıldı. “Dersaadet Belediye Nizamnamesi” hazırlanarak İstanbul’da 14 Belediye dairesi hizmet vermeye başladı. Belediye başkanlığı görevinden sonra Bayındırlık ve Dışişleri bakanlıklarında bakanlık yapan Server Paşa, Adliye nazırlığına getirildi. 10 Nisan 1886 tarihinde İstanbul’da Adliye Nazırı olarak görev yaparken vefat etti, II. Mahmud Türbesi’nin hazinesine gömüldü.

1863

Eskiyen Galata Köprüsü’nün yerine yenisi yapıldı.

1863

Altıncı Daire Belediyesi “Yollar ve Binalar Tüzüğü” çıkarttı.

1864

Kadastro çalışmaları başladı. Tehlike yaratacak kadar harap olan bina sahipleri binalarını yıkmaları için uyarılmaya başladı.

1864

Tüm devlet memurlarının yaz-kış evlerinin önünde sokak lambası yakması kararı çıktı. Aydınlatma gereçlerinin standart olması için de çizimler dağıtıldı.

1864

Yol ve çevre düzenlemesi için yapılan yıkımlar, Galata Surları’nın yıkımı dahil olmak üzere tamamlandı. Taksim civarındaki yollar onarıldı, döşemeler yenilendi. İstiklal Caddesi toz kalkmaması için sulanmaya başlandı.

1864

Taksim-Pangaltı yolundaki gayrimüslim mezarlığı Şişli’ye nakledildi ve Taksim Parkı inşaatı başladı.

Eylül 1864

Su sıkıntısını çözmek için Bahçeköy Bentleri ve dağıtım şebekesinde yeniden çalışmalar başladı, İstiklal Caddesi üzerindeki eski su boruları yenileriyle değiştirildi.

1864

Ağa Camii çevre duvarı İstiklal Caddesi’ni genişletmek için yıkıldı.

6 Kasım 1864

Sokakların adlandırılması ve binaların numaralandırması çalışmalarının devam ettiği bildiriliyor.

25 Kasım 1864

Altıncı Daire, borçların tesviyesi için bir komisyon kurdu.

1865

Fransız rahibelerin Beyoğlu’nda kiraladıkları bir binada kurdukları “Mecruhin Hastanesi” faaliyete geçti. Hastane daha sonra belediye tarafından devralınarak 6. Daire-i Belediye Hastanesi olarak hizmet vermeye başladı.

1865

Galata-Beşiktaş tramvay yolu inşa edildi.

1866

Beyoğlu’nda kullanılan taht-ı revan tarifesi: Karaköy-Yüksek Kaldırım-Tünel 10 kuruş, Galatasaray 12 kuruş, Taksim 15 kuruş, Pangaltı 20 kuruş, günlük ücret 40 kuruş olarak yeniden belirlendi.

Şubat 1868

Belediyenin belirlediği yerler dışında taht-ı revan park etmek yasaklandı.

YIL MAYIS - 22 EKİM AYI 3 MAYIS

1868-1869

SALAHADDİN BEY (? - 1869)

İlk Fenni Temizlik Müdürü olan Salahaddin Bey, Ziver Paşa’nın oğlu, Ali Paşa’nın damadıydı. Salahaddin Bey, temizlik işleri 1868 yılında belediye hizmet alanına girdiğinde ilk çöpçü

teşkilatının kurulması ve düzenli işleyişi temin etmek konusunda çalışmalarda bulundu. Taksim Bahçesi, Şehremini (İstanbul Belediyesi Başkanı) Server Paşa’nın girişimi ve Salahaddin Bey’in katkılarıyla açıldı. Salahaddin Bey, Altıncı Daire-i Belediye başkanlığı görevindeyken, 3 Mayıs 1869 tarihinde vefat etti.

1868
Bir nizamnameyle, temizlik işleri belediye hizmet alanına girdi, ilk çöpçü teşkilatı kuruldu.

1868
Galata bölgesinde kalan belirsiz arsaların mal sahipleri tarafından duvarla çevrilerek düzenli hale getirilmesi, aksi halde bunu belediyenin yapacağı ve karşılığını fazlasıyla tahsil edeceği duyuruldu.

1868
Galata ve Pera arasını bağlayan yeni bir araba yolunun inşaatına başlandı.

Temmuz 1868
10.000 ev ve 60.000 kişiye hizmet veren Altıncı Daire bölgesinde, evlerin yüzde 80’ine su verildiği açıklandı.

MAYIS ARALIK
1869-1870

ALİ RIZA BEY
(1830 - 1886)

Ali Rıza Bey, 1830 yılında İstanbul Vaniköy’de doğdu. Darphane Nazırı Ali Rıza Efendi’nin oğlu olan Ali Rıza Bey, 1856’da Viyana Elçiliği başkâtipliğine, daha sonra Berlin Elçiliği müsteşarlığına tayin edildi. Berlin dönüşünde Altıncı Daire-i Belediye Müdürlüğü’nde çalışmaya başlayan Ali Rıza Bey, 1869 -1870 yılları arasında da Altıncı Daire-i Belediye başkanlığı görevini yürüttü. 1871’de Bayındırlık Müsteşarlığı’na atanan Ali Rıza Bey, aynı yıl Şehremini (İstanbul Belediyesi Başkanı) oldu. 1872 yılında yeniden Bayındırlık müsteşarlığı görevine getirildi. Bir süre de Dışişleri’nde çalıştıktan sonra Şura-yı Devlet üyeliğine getirildi ve Meclis-i Mebusan’ın açılışında Ayan üyesi oldu. 13 Şubat 1878’de Meclis’in dağıtılması üzerine Konya’ya sürgün edilen Ali Rıza Bey, 1886 yılında Konya’da vefat etti, Ilgın Kaplıcaları kabristanına gömüldü.

4 Mayıs 1869
Altıncı Daire tarafından susuzluğa karşı

önlemler içeren bir duyuru yayınlandı; buna göre, Galata ve Pera’daki çeşmelerin akar duruma getirileceği, bu çeşmelerden haftanın hangi günlerinde su alınabileceği duyuruldu.

12 Haziran 1869
Azapkapı’dan geçerek tarihi yarımadayı Maslak’a bağlayan su hattı tamamlandı, Galata Meydan Çeşmesi’nden su verilmeye başlandı.

24 Haziran 1869
Altıncı Daire-i Belediye binası için ihale ilanı yayınlandı.

3 Eylül 1869
Azapkapı, Galata, Tophane, Beşiktaş arasında atlı tramvaylar işlemeye başladı.

28 Temmuz 1869
Altıncı Daire-i Belediye binasının inşaat ihalesi yapıldı.

1870
Tophane’de Tomtom Kaptan Çeşmesi inşa edildi.

5 Haziran 1870
“Büyük Beyoğlu Yangını” olarak tarihe geçen yangınında Beyoğlu, Galata ve Karaköy semtleri büyük hasar gördü. Yangın yerinde kış dönemi için belediyenin izniyle barakalar yapıldı.

Kasım 1870
Voyvoda Caddesi’nin açılması çalışmaları tamamlandı.

1870
Tepebaşı mezarlıklarının bir kısmı parka çevrildi. Tepebaşı’ndan Taksim’e uzanan alan için peyzaj planı yayınlandı.

1870
Taksim Bahçesi açıldı.

10 OCAK-2 ARALIK
1871

MEHMET KADRİ PAŞA
(1832 - 1884)

Mehmet Kadri Paşa, 1832 yılında Antep’te doğdu. Antep hanedanlarından Kıbrıs Mutasarrıfı Cenazizade İshak Paşa’nın oğlu olan Mehmet Kadri Paşa, memuriyete 1850 yılında Antep Nüfus Dairesi’nde başladı. 1857’de İstanbul’a gelerek Bâbîâli Tercüme Odası’nda

görev aldı. 1868’de Meclis-i İdare-i Bahriye Reisliği görevine getirilen Mehmet Kadri Paşa, 1871 yılında Altıncı Daire-i Belediye başkanlığı yaptı. 1872’de Bayındırlık Bakanlığı Müsteşarı olan Mehmet Kadri Paşa, 1873 yılında ikinci kez kısa bir süre Altıncı Daire-i Belediye başkanlığı görevini üstlendi. 1880 yılında Sadrazam olan Mehmet Kadri Paşa, 1882’de Edirne Valisi olarak görevlendirildi. 11 Şubat 1884’te bu görevdeyken vefat etti, Edirne Sezai Dergâhı haziresine gömüldü.

1871
Altıncı Daire-i Belediye bünyesinde bina ve kira davalarına bakacak bir Sulh Mahkemesi kuruldu.

1871
Tanzimat Meclisi kararıyla kamulaştırma çalışmaları başladı.

1871
Galata Kulesi yakınlarındaki Belediye Hastanesi’nin duvarı boyunca yıkım ve yol genişletme çalışmaları yapıldı.

1871
Galata Köprüsü yenilendi.

2 ARALIK 25 OCAK
1871-1872

MUHTAR BEY
(? - 1878)

Dilaver Paşa’nın oğlu olan Muhtar Bey, Dışişleri Bakanlığı’nda çalıştı. 1861 yılında Bahriye miralayı oldu. 1866’da Tersane’den ihraç olan Muhtar Bey, 1871 yılında Altıncı Daire-i Belediye başkanlığına atandı. 1872 yılına dek başkanlık görevine devam eden Muhtar Bey, 1873 yılında Şura-yı Devlet üyeliğine getirildi. 1876 yılında Bahriye Levazım Dairesi üyeliği görevine atanan Muhtar Bey, 1878 yılında vefat etti.

1871
Rus Elçiliği, İstiklal Caddesi’nin genişletilmesi sırasında, yolun karşı tarafındaki evlerin sahiplerine tazminat ödemeyi kabul etti.

25 OCAK-22 MAYIS

1872

SAKIZLI OHANNES PAŞA
(1836 - 1912)

Ohannes Paşa, 1836’da İstanbul’da doğdu. Paris Ermeni Rafaelyan Mektebi’nde sekiz yıl okuduktan sonra İstanbul’a döndü. Bâbîâli Tercüme Odası’nda çalışan Ohannes Paşa, 1862 yılında Matbuat Müdürü oldu. Hazine-i Hassa nazırlığın ardından 1868’de Şûrâ-yı Devlet üyeliğine getirilen Ohannes Paşa, 1872 yılında Altıncı Daire-i Belediye başkanlığına atandı. Belediye başkanlığı görevinin ardından Ticaret Bakanlığı müsteşarlığı yapan Ohannes Paşa, 1912 ‘de İstanbul’da vefat etti.

1872
Jön Türkler tarafından her yıl bayram eğlenceleri düzenlen ve bakımsızlığı şikâyet konusu olan Büyük Hendek Sokak’taki yollar onarıldı ve sokak bakımlı hale getirildi.

1872
İngiliz Elçiliği 1870’de yanan binasının önünden geçen yolun genişletilmesi için gerekli alanı bedelsiz olarak belediyeye terk etti.

1872
Galip Dede Caddesi (Yüksek Kaldırım) genişletildi.

13 TEMMUZ-13 AĞUSTOS

1873

MEHMET KADRİ PAŞA
(1832 - 1884)

1873
Tünel Metrosu kuruldu ve test seferlerine hayvan taşınarak başladı.

1873
Emlak vergisini sisteme oturtmak için mal sahiplerine 5 yılda bir emlaklerinin değerlerini belediyeye bildirme yükümlülüğü getirildi.

1873
Atla çekilen tramvay seferlerine Galatasaray-Tünel hattı eklendi.

14 Ağustos12 Nisan20 Haziran-28 Ağustos1873-1874 / 1875

ARTİN DADYAN PAŞA (1830 - 1901)

Artin Dadyan Paşa, 1830 yılında İstanbul Yeşilköy’de doğdu. Barutçubaşı Ohannes Dadyan’ın oğlu olan Artin Dadyan Paşa, Sorbonne Üniversitesi’nden mezun olduktan sonra 1846’da İstanbul’a döndü. 1859’da Bâbiâli Tercüme Odası’nda görev yapan Artin Dadyan Paşa, 1860’da Paris Elçiliği’ne birinci kâtip olarak tayin edildi. 1868 yılında Şura-yı Devlet üyeliği, 1872 yılında Ormanlar ve Madenler Genel Müdürlüğü görevinde bulundu. 1873’te Maliye Bakanlığı Müşavirliği’ne atandı. 1873’te Altıncı Daire-i Belediye Reisi olan Artin Dadyan Paşa, 1874’de Rumeli Demiryolları Teftiş Heyeti üyesi oldu. 1875’de ikinci kez Altıncı Daire-i Belediye Reisi olarak görev yaptı. Aynı yıl Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı olarak “Vezir” unvanını aldı. 22 Ekim 1901’de İstanbul’da vefat eden Artin Dadyan Paşa, Beşiktaş Ermeni Kilisesi avlusuna gömüldü.

Aralık 1873

Beyoğlu bölgesi ikiye ayrılarak kadastro çalışmalarına başlandı.

1874

Altıncı Daire-i Belediye Hastanesi, Tophane’deki Defterdar Yokuşu’nda kiralanan büyük konağa taşındı.

Temmuz 1874

1870’teki Pera Yangını’ndan sonra kurulan barakalar için yıkım kararı alındı.

Ekim 1874

Pera ve Kasımpaşa kadastro çalışmaları tamamlandı.

1875

Galata Kulesi yakın çevresinin imarı tamamlanarak Büyük Hendek Sokak, modern binalarıyla örnek bir sokak haline geldi.

1875

Su dağıtım şebekesi onarımı tamamlandı.

1875

Tünel Metrosu normal seferlerine başladı.

1875

Eski Karaköy-Eminönü köprüsünün yerine yeni

bir köprü yapıldı, Galata Rıhtımı genişletildi.

1876

Tepebaşı Sokağı parke taşıyla kaplandı

TEMMUZ1877- 1878

OSMAN HAMDİ BEY (1842 - 1910)

Osman Hamdi Bey, 1842’de yılında İstanbul’da doğdu. Sadrazam İbrahim Ethem Paşa’nın oğlu olan Osman Hamdi Bey, hukuk eğitimi için Paris’e gitti. Hukuk eğitiminin yanı sıra Paris Güzel Sanatlar Okulu’na devam etti. 1869 yılında Bağdat Yabancı İşler Müdürlüğü’ne atanan Osman Hamdi Bey, 1875’de Dışişleri Bakanlığı Protokol Müdür Yardımcısı oldu. 1876’da Yabancı Basın Yayın Müdürlüğü görevinin ardından 1877 ile 1878 yılları arasında Altıncı Daire-i Belediye başkanlığını üstlendi. 1881 yılında yaptığı arkeolojik kazılarla ünlenen Osman Hamdi Bey, İstanbul Arkeoloji Müzeleri’ni oluşturan Müze-i Hümayun müdürü olarak atandı. 1883 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’nin temeli sayılan Sanayi-i Nefise Mekteb-i Âlisi’ni kurdu. Batılı anlamda figürlü resmin ilk temsilcisi olan Osman Hamdi Bey, 24 Şubat 1910 tarihinde İstanbul’da vefat etti, Gebze Eskihisar’a gömüldü.

5 Ekim 1877

Dersaadet Belediye Kanunu ile Altıncı Daire-i Belediye, Şehremaneti’ne bağlı bir şube konumuna getirilerek diğer belediye dairelerinin seviyesine indi, mali ve idari ayrıcalıklarını yitirdi.

1878

Galata, Zürafa Sokağı’nda ilk Kadın Hastalıkları Hastanesi açıldı.

9 MAYIS1878-1890

EDOUARD BLACQUE BEY (1824 - 1895)

Fransız kökenli Edouard Blacque, 1824’te İzmir’de doğdu. Gazeteci Alexandre Blacque’ın oğlu olan Edouard Blacque, Paris’te eğitim gördü. 1842’de İstanbul’a dönerek Liman

Odası’nda çalıştı, 1853’te Dışişleri Bakanlığı’nda görev aldı. Edouard Blacque, 1867’de Osmanlı Devleti’nin ilk elçisi olarak Washington’a atandı. 1878 ile 1890 yılları arasında Altıncı Daire-i Belediye başkanlığına getirildi. 1890 yılında Bükreş Elçiliği’ne atanan Edouard Blacque, 1893’te ikinci kez Altıncı Daire-i Belediye başkanlığı görevini üstlendi. 1 Temmuz 1895 tarihinde başkanlık görevi sürdüğü sırada vefat etti.

1879

Altıncı Daire binasının inşaatı başladı.

1879

Altıncı Daire’de Fuhuşla Mücadele Komisyonu kuruldu.

1879

Hükümet, bütçesi kısıtlı olan Altıncı Daire-i Belediye’ye yardım amacıyla Petit Champs’ı (Tepebaşı) devretti.

5 Kasım 1879

Beyoğlu’nda ikamet edenlere her gün binaların önünü yıkama ve süpürme zorunluluğu getirildi.

1880

Galatasaray ile Taksim arasındaki yol granit parke döşendi.

26 Temmuz 1880

Tepebaşı Bahçesi açıldı.

1881

Altıncı Daire-i gelir ve gider tablosu yayınlandı: Belediye, 33.000 konut ve dükkân bulunan 7,5 kilometrekarelik alanda, 200.000 kişiye hizmet vermekte.

1883

İstiklal Caddesi’nin düzeni için cadde üzerindeki mezbaha, kasap dükkânı ve süthane kaldırıldı.

2 Mart 1883

Güzel Sanatlar Akademisi açıldı.

Mart 1883

Altıncı Daire’nin önünden Şişli’ye uzanan tramvay yolunun açılışı yapıldı.

1884

Boğazkesen - Galatasaray yolu açıldı.

1890

Yangınları önlemek için Yangın Nizamnamesi yayınlandı.

10MAYIS-27 TEMMUZ1890

HÜSEYİN HASİP BEY (1853 - ?)

Hüseyin Hasip Bey, 1853’te İstanbul’da doğdu. Bedestani Mustafa Reşit Efendi’nin oğlu olan Hüseyin Hasip Bey, Tercüme Odası İkinci Kâtibi iken 1890 yılında Altıncı Daire-i Belediye başkanlığına atandı. 1890 yılında önce Beyoğlu Mutasarrıf vekili ardından da Beyoğlu Mutasarrıfı olarak görevlendirildi. 1895 yılında Posta ve Telgraf Nazırlığı’na getirilen Hüseyin Hasip Bey, 1 Ağustos 1908 tarihinde II. Meşrutiyet hazırlıkları sırasında görevinden alındı.

1890

Karaköy’deki Zülfaris Kal Kadoş Galata Sinagogu onarıldı.

Haziran1890

Tepebaşı Bahçesi’ndeki yazlık tiyatroda büyük bir yangın çıktı.

8 AĞUSTOS23 ŞUBAT1890-1893

MACİT BEY (1842 - 1917)

Macit Bey, 1842’de Kütahya’da doğdu. Keçecizade Reşat Efendi’nin oğlu olan Macit Bey, 1865 yılında Eğitim Bakanlığı’nda kurulan Tercüme Cemiyeti’nde çalışmaya başladı. 1867’de Yabancı Basın Müdürlüğü’ne atandı. 1890 ile 1893 yılları arasında, Yabancı Basın Müdürlüğü görevi devam ederken Altıncı Daire-i Belediye başkanlığı görevini üstlenen Macit Bey, 1917 yılında vefat etti.

Kasım 1890

Altıncı Daire haritası çıkartıldı.

1891

Aralarında Hotel d’Angleterre ve Kumbari Efendi’nin konağının bulunduğu binaların, caddenin genişletilmesi için kamulaştırılması gündeme geldi.

Şubat 1891

8 maddelik yangın yönetmeliği yayınlandı.

1891
Çok sayıda boş arsanın bulunduğu Yazıcı Sokağı (Serdar-ı Ekrem Caddesi) kâğır yapılaşmaya açıldı.

1892
Galata rıhtımlarının (Tophane - Köprü) yapımına başlandı.

23 ŞUBAT 1 TEMMUZ
1893-1895

EDOUARD BLACQUE BEY (1824 - 1895)

Fransız kökenli Edouard Blacque, 1824’te İzmir’de doğdu. Gazeteci Alexandre Blacque’ın oğlu olan Edouard Blacque, Paris’te eğitim gördü. 1842’de İstanbul’a dönerek Liman Odası’nda çalıştı, 1853’te Dışişleri Bakanlığı’nda görev aldı. Edouard Blacque, 1867’de Osmanlı Devleti’nin ilk elçisi olarak Washington’a atandı. 1878 ile 1890 yılları arasında Altıncı Daire-i Belediye başkanlığına getirildi. 1890 yılında Bükreş Elçiliği’ne atanan Edouard Blacque, 1893’te ikinci kez Altıncı Daire-i Belediye başkanlığı görevini üstlendi. 1 Temmuz 1895 tarihinde başkanlık görevi sürdüğü sırada vefat etti.

1893
Beyoğlu’nun ara sokaklarının bakımsızlığı şikâyet konusu olmaya devam etti. Özellikle Yazıcı Sokağı (Serdar-ı Ekrem Caddesi) ve Yüksek Kaldırım’ın, Pera ile Galata’yı birbirine bağlayan ana yollar olmasına rağmen kötü durumda oldukları belirtildi.

30 Aralık 1893
Altıncı Daire-i Belediye Hastanesi’nin Tophane’deki binası yandı. Hastane, Ağahamamı’nda kiralanan bir eve taşındı.

1894
Pera, Galata ve İstanbul yakasında yaklaşık 800 ev, difteri, tifo, tifüs gibi salgın hastalıklara karşı aylarca dezenfekte edildi.

1894
Su borularının onarımı tamamlandı, Pera’ya yeniden su verilmeye başlandı.

12 TEMMUZ 7 EYLÜL
1895-1908

MEHMET ALİ BEY (1843-1918)

Mehmet Ali Bey, 1843 yılında İstanbul’da doğdu. Selanik Hanedanı’ndan, Yıldız Sarayı teşrifatçılarından İbrahim Paşa’nın oğlu, 1847’de İstanbul Belediyesi Başkanı olan Şevket Bey’in damadı olan Mehmet Ali Bey,1895 yılında Altıncı Daire-i Belediye başkanlığına atandı. 1908 yılına dek 13 sene bu görevde kalan Mehmet Ali Bey, 1918 yılında vefat etti, Beylerbeyi’nde aile mezarlığına gömüldü.

Ekim 1895
Birinci, altıncı ve onuncu belediye daireleri sınırlarında görülen çiçek hastalığı salgını için tedavi ve önleme çalışmaları yapıldı.

1895
Galata rıhtımlarının inşaatı bitti ve 758 metre uzunluğundaki rıhtım hizmete açıldı.

1895
İstiklal Caddesi parke taşlarla yenilendi.

1896
II. Abdülhamid’in doğum günü için Pera aydınlatıldı.

1898
Alman İmparatoru II. Wilhelm’in Alman kulübü Teutonia’ya ziyareti nedeniyle, Yüksek Kaldırım Caddesi kaldırım taşları ile döşendi.

Ağustos 1898
Yeniçarşı Caddesi’yle Beyoğlu Mutasarrıflığı Dairesi arasındaki köşede bulunan dört dükkânın istimlâki gündeme geldi.

Ağustos 1901
Otel, han, kahvehane, kıraathane, fırın, bekâr odaları, hamam, tuvalet, iskelelerde sağlık taraması yapıldı, farelerle mücadele edildi, birçok kişi muayeneden geçirildi.

Mart 1905
Çiçek salgını için aşı seferberliği başlatıldı, aşı olmayanlardan ceza alındı.

Ekim 1906
Beyoğlu’nda Bursa Sokağı köşesinden Parmakkapı Sokağı’na kadar olan kaldırıma parke döşendi.

Kasım 1906
Altıncı Daire-i Belediye için Avrupa’dan iki adet temizlik makinesi getirildi.

8 EYLÜL-14 EKİM
1908

FERİT BEY (Vekil)

1908
Linardi (Eski Çiçekçi) sokağındaki genelevler kapatıldı.

14 EKİM-14 ARALIK
1908

BAHA BEY (Vekil)

Kasım 1908
Terkos Şirketi ile sözleşme yenilendi.

VEKİL/ 2 ŞUBAT 22 MAYIS 31 MAYIS
1909/ 1909-1911

HACİ İHSAN BEY

23 Ağustos 1873’te Trablusgarb Meclis Baş Kitabeti’ne atandı. 2 Şubat 1909 tarihinde vekâleten atandığı 6. Daire-i Belediye görevine, 22 Mayıs 1909’da asaleten tayin oldu ve 31 Mayıs 1911 tarihine kadar görevde kaldı.

Kasım 1909
Galata Köprüsü’nden Altıncı Daire-i Belediye’ye kadar kaldırımlar tamir edildi.

Ocak 1910
Dördüncü ve Altıncı Belediye bölgelerinin gaz ile aydınlatılması için İstanbul Belediye Başkanı Rıdvan Paşa ile Frans Simon arasında mukavele yapıldı.

Mart 1910
İstanbul Belediye bütçeleri yetersiz kaldığı için borç talep edilmesi üzerine, Haliç köprüleri ve Paşabahçe gaz depoları gelirleri karşılığında 1.100.000 Lira borçlandırılarak İstanbul Belediyesi’ne devredildi.

9 Mayıs 1910
İstanbul elektrikli tramvay şebekelerinin ihale ilanı yayımlandı.

14 Ekim 1910
Altıncı Daire-i Belediye Hastanesi, yaralılar

dışında da hasta kabul ettiği için adı “Beyoğlu Zükur (Erkekler) Hastanesi” oldu.

22 Aralık 1910
Elektrikli Tramvay için imtiyaz verildi.

4 HAZİRAN 5 OCAK
1911-1913

MEHMET FEVZİ PAŞA (1858 - ?)

Mehmet Fevzi Paşa, 1858’de Şam’da doğdu. Azimzade ailesinden Mehmet Ali Paşa’nın oğlu olan Mehmet Fevzi Paşa, eğitimini Şam’da tamamladı. Çeşitli devlet dairelerinde memurluklarda bulunan Mehmet Fevzi Paşa, 1911 yılında Altıncı Daire-i Belediye başkanlığına atandı. Aynı yıl Meclis-i Mebusan’a Şam milletvekili olarak girdi. Meclis-i Mebusan Birinci Reis Vekili olan Mehmet Fevzi Paşa, Gazi Ahmet Muhtar Kabinesi’nde Evkaf Bakanı olarak görevlendirildi. Kabinenin istifasından sonra 1912 yılında yeniden Meclis-i Mebusan Şam milletvekili oldu.

1912
Eski Galata Köprüsü’nün yerine Karaköy-Galata arasında 700.000 Osmanlı altınına mal olan yeni köprü yapıldı.

1913-1930

ŞEHREMANETİ DÖNEMİ

1913

Elektrikli tramvaylar İstiklal Caddesi’nde sefer yapmaya başladı. Taksim-Şişli seferleri eklendi.

1913

Pera Tapu Sicil Müdürlüğü kuruldu.

25 Ocak 1914

İlk elektrikli tramvay Galata Köprüsü’nden geçti.

Şubat 1914

Elektrikli tramvay Karaköy - Ortaköy arasında seferlere başladı.

1914

Pera Spor Kulübü (1923’ten sonra Beyoğlu Spor Kulübü) kuruldu.

1916

Tepebaşı’ndaki Pathe Sineması “Belediye” adını aldı.

1917

Galata’daki esrar kahveleri kapatıldı.

1919

Tünel’e paso ile binilmeye başlandı.

1919

Belediye sineması “Anfi” adını aldı.

1919

Sinema ve tiyatro biletlerinden Darülaceze için belli bir yüzde kesilmeye başlandı.

16 Mart 1920

İtilaf Kuvvetleri İstanbul’u işgal etti. Birçok kamu binası karargâh haline getirildi.

1920

Genelevlerin bir kısmı Abanoz Sokağı’na taşındı.

1920

Tünel ücretleri 1. mevki için; 3,75 kuruş, 2.mevki için; 2,50 kuruş olarak belirlendi.

15 Haziran 1922

İşgal Kuvvetleri Komutanlığı’nca teklif edilen Bakırköy-İncirli, Topkapı-Maltepe, Yedikule-Bakırköy, İncirli-Ayastefanos (Yeşilköy), Şişli-Maslak, Taksim-Sıraselviler, Hasköy-Kasımpaşa,

Taksim-Dolmabahçe, Maslak-Tarabya, Gülhane, Maçka-Dolmabahçe yollarının yapımında kapalı zarf usulü münâkaşa yapılması, müttefiklere yetki verilmesi Şehremaneti’nce kabul edildi.

8 Temmuz 1928

İtalyan heykeltıraş Pietro Canonica’nın eseri olan Cumhuriyet Anıtı, Taksim Meydanı’nda açıldı.

1930-1984

İSTANBUL BELEDİYESİ DÖNEMİ

1 Haziran 1930

Karaköy Köprüsü’nden geçiş ücretsiz oldu.

1931

Beyoğlu’nda otobüs seferleri başladı.

1933

Cumhuriyet’in 10. yıldönümü, Beyoğlu’nda görkemli bir şekilde kutlandı.

1934

İstanbul Belediyesi’nin hazırladığı “İstanbul Şehir Rehberi”nde “Cadde-i Kebir”; “İstiklâl Caddesi” olarak gösterildi.

1934

Nazi Almanyası’ndan kaçıp Türkiye’ye sığınan Musevi göçmenler Hasköy ve Balat’ta yerleştirildi.

1937

Karaköy’de Yolcu Salonu ve Liman Lokantası inşa edilmeye başlandı.

1937

İstanbul Belediyesi, eşek ve develerin sokaklardan geçmelerini yasakladı.

1940

Taksim’de 1939 yılında inşasına başlanan Taksim Gazinosu açıldı.

1940

Taksim Topçu Kışlası yıkıldı.

1940

Şahkulu Bostan Sokağı’nda, Beyoğlu Evlendirme Dairesi’nin (bugün Tark Zafer Tunaya Kültür Merkezi) inşaatı başladı.

1941

Kapalı olan Taşkızak Tersanesi yeniden açıldı.

1942

Şehir Tiyatrosu’nun Komedi Kısım, Anfi Tiyatrosu’na taşındı.

1942

Beyoğlu’nda da ekmek karneye bağlandı.

1942

Taksim’de Taksim Topçu Kışlası’nın yerine inşa edilen park. “İnönü Gezisi” adıyla açıldı.

1946

Taksim’deki Opera Binası (bugün Atatürk Kültür Merkezi) temeli İstanbul Belediye Başkanı Dr. Lütfi Kırdar tarafından atıldı.

1947

Dolmabahçe’de İnönü Stadı açıldı.

1954

Beyoğlu Ziba Sokağı’ndaki genelevler kapatıldı.

1956

Şehir Tiyatrosu’nun Komedi Kısım olarak bilinen eski Anfi Tiyatrosu yıkıldı.

1958

Karaköy’de çevre binalar yıkılarak Karaköy Meydanı açıldı.

1958

Galata yıkımlarında Haraççı Sokağı (eski Domuz Sokağı) haritadan silindi.

1958

Galata yıkımlarında Sotiros Hristos Kilisesi yıkıldı.

1959

Beyoğlu sokaklarının temizliği ihaleye verildi.

1960

Aydın Gün, İstanbul Şehir Operası’nı kurdu.

1964

İstanbul İl Meclisi Divanı’na verilen bir önerge ile İstanbul’da Rum adları taşıyan semt ve sokakların Türkçeleştirilmesi istendi: Galata; Karaköy, Samatya; Kocamustafapaşa oldu.

1964

Abanoz Sokağı’ndaki genelevler kapatıldı.

1964

Karaköy Yeraltı Geçidi açıldı.

1964

Galata Kulesi, İstanbul Belediyesi tarafından II. Mahmud dönemindeki haliyle onarıldı.

1965

Galatasaray Hamamı onarımdan geçirildi.

1967

Galata Kulesi onarılarak asansör yerleştirildi.

1967

Lüks Nermin’in randevu evi kapatıldı.

1969

Taksim Meydanı’nda İstanbul Kültür Sarayı (bugün Atatürk Kültür Merkezi) açıldı. İstanbul Şehir Operası, İstanbul Kültür Sarayı’na taşındı. Bina 1970’de yandı.

1971

Tünel, buharlı olmaktan çıkıp elektrikli oldu.

1975

Galata Mevlevihanesi, Divan Edebiyatı Müzesi oldu.

1978

Yanan İstanbul Kültür Sarayı, Atatürk Kültür Merkezi adıyla açıldı.

1979

Gümüşsuyu’nda bulunan tarihi Park Otel yıkıldı.

1980

İstiklal Caddesi’nin Galatasaray-Tünel arasındaki kısmı ve Galata Kulesi çevresi Beyoğlu SİT sınırları içine alındı.

1981

Taksim’de Atatürk Kitaplığı açıldı.

25 MART 16 MART
1984-1989

BEYOĞLU BELEDİYESİ DÖNEMİ

HALUK ÖZTÜRKATALAY (1943)

Haluk Öztürkatalay, 1943 yılında Mardin’de doğdu. Adana Yapı Enstitüsü Lisesi, Sultanahmet Tekniker Okulu ve Ankara Yüksek Tekniker Okulu’ndan mezun olduktan sonra 1983’te Milli Eğitim Bakanlığı formasyon diplomasıyla İnşaat Mühendisi oldu. 1961 ile 1964 yılları arasında Ali Sami Yen Stadı İnşaatı’nda sürveyan olarak çalışmaya başlayan Haluk Öztürkatalay, Karayolları Genel Müdürlüğü’nde Şantiye ve Şube Şefi, daha sonra da İstanbul Çevre Yolları ve Boğaz Köprüsü Merkez Şube Şefi olarak çalıştı. 1984 Yerel Seçimleri’nde Anavatan Partisi (ANAP) adayı olarak Beyoğlu Belediye Başkanı seçilen Haluk Öztürkatalay, aynı yıl ilçe olan Beyoğlu’nun göreve gelen ilk belediye başkanı oldu.

1986
Tarlabaşı’nın büyük bir kısmı yıkıldı, 368 bina istimlâk edildi.

1986
Beyoğlu Evlendirme Dairesi, Taksim Gezisi’ne nakledildi.

1986
Beyoğlu Belediyesi’nin bir kararı ile Beyoğlu simitçilerine tek tip elbise giydirildi.

1987
Beyoğlu Belediyesi, 3820 gecekondü sahibine tapu verdi.

5 Kasım 1987
Piyalepaşa Sosyal Konutları Parkı açıldı.

1988
Eski Evlendirme Dairesi, onarılarak yeniden hizmete açıldı.

1988
Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi açıldı.

1988
Perşembe Pazarı Rıhtımı düzenlendi.

1988
Haliç çevre düzenleme ve yeşil alan çalışmaları tamamlandı.

1988
Çiçek Pasajı Yaşatma ve Güzelleştirme Derneği’nin ve Beyoğlu Belediyesi’nin katkıları ile onarılan Çiçek Pasajı açıldı.

1988
Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi’nde “Fotoğraflarla Beyoğlu” sergisi açıldı.

1988
Beyoğlu Belediyesi, 150 gecekondü sahibine tapularını dağıttı.

26 MART 27 MART
1989-1994

HÜSEYİN ASLAN (1951)

Hüseyin Aslan, 1951’de Sivas’ta doğdu. 1977’de girdiği Atatürk Eğitim Enstitüsü’ndeki eğitimini yarıda bıraktı ve çalışma hayatına atıldı. 1984 ile 1989 yılları arasında Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP)’nin Beyoğlu Belediyesi Meclis Üyesi olarak görev yaptı. 1989 Yerel Seçimleri’nde SHP’nin adayı olarak Beyoğlu Belediye Başkanı seçildi. Hüseyin Aslan, başkanlık görevini 1994 yılına dek sürdürdü.

1989
Gökkafes inşaatı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi inşaat sınırlarının dışına taşındığı gerekçesiyle mühürlendi. Beyoğlu Belediyesi tarafından plan tadilatı yapılarak 1983 tarihinde verilen ilk yapılaşma koşullarına geri dönüldü.

1990
İstiklâl Caddesi yayalaştırıldı.

1990
En son 1961 yılında sefer yapan elektrikli tramvay, yeniden İstiklâl Caddesi’nde çalışmaya başladı. “Nostaljik Tramvay” olarak adlandırılan tramvay, Taksim – Tünel arasında sefer yapmakta.

1993
Gümüşsuyu’ndaki Park Otel’in 8 katı geçen katları yıkıldı.

1990
Hasköy’deki Piri Paşa Hamamı kapatıldı.

30 MART 18 NISAN
1994-1999

NUSRET BAYRAKTAR (1951)

Nusret Bayraktar, 1951 yılında Rize, Ardeşen’de doğdu. 1976 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Makine Fakültesi’nden mezun oldu. Serbest makine mühendisi olarak çalıştı. 1994 yılında Refah Partisi’nin adayı olarak Beyoğlu Belediye Başkanı seçilen Nusret Bayraktar, 1999 yılına dek bu görevi sürdürdü. İstanbul İl Genel Meclisi Üyeliği; Mahalli İdareler Derneği ile Mahalli İdareler Enstitüsü Kuruculuğu ve Yönetim Kurulu üyeliğinde bulunan Nusret Bayraktar, 3 Kasım 2002 ve 22 Temmuz 2007 Genel Seçimleri’nde Adalet ve Kalkınma Partisi’nden İstanbul milletvekili seçildi. Orman Köyleri Sorunları Araştırma Komisyonu Başkanlığı yapan Bayraktar, halen Bayındırlık İmar Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığı ile Karadeniz Turizm Mastır Proje Koordinatörlüğü görevlerini sürdürmekte.

1994
Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi açıldı.

1994
Mustafa Ağa Çeşmesi ve Hamidiye Çeşmesi restore edildi.

1994
Halka eğitim, sağlık, kültür ve sosyal hizmetleri doğrudan vermek üzere açılan semt konaklarından ilki olan Piyalepaşa Semt Konağı açıldı.

1995
Cihangir Güzelleştirme Derneği ve Beyoğlu Belediyesi işbirliğiyle Cihangir Parkı yenilendi.

1996
“Habitat II Kent Zirvesi” için Beyoğlu’nda geniş çaplı zemin yenileme ve çevre düzenlemesi yapıldı.

1996
Beyoğlu’nda tarihi eserlerin belgeleme çalışmaları yapıldı.

1996
Kıbrıs Barış Parkı açıldı, ağaçlandırma ve park düzenlemeleri yapıldı.

1996
Eski Ahududu Sokağı, Sadri Alışık Sokağı oldu.

1996
İstiklâl Caddesi’nin döşeme taşları yenilendi.

1997
Örnektepe semtinde park, poliklinik, semt konağı ve muhtarlık kompleksi inşa edildi.

1997
Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO) ve Beyoğlu Belediyesi, Beyoğlu sınırları içindeki tüm işyerlerinin atıkları için geri dönüşüm projesi başlattı.

1998
Piripaşa Semt Konağı açıldı.

18 NISAN 28 MART
1999-2004

KADİR TOPBAŞ (1945)

Kadir Topbaş, 1945 yılında Artvin, Yusufeli’de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul’da tamamladı. 1972 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nden, 1974 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Bölümünden mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi ve Arkeoloji Bölümü’nde “Hidiv Kasrı ve Boğaziçi Sivil Mimarisindeki Yeri” başlıklı doktora tezini tamamlayan Kadir Topbaş, serbest mimarlık yaptı. 1994 ile 1998 yılları arasında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın danışmanlığı, Kültür Bakanlığı İstanbul 1 Numaralı Kültür Varlıkları Koruma ve Anıtlar Kurulu Başkan Yardımcılığı görevlerinde bulundu. 1999 yılında Fazilet Partisi’nin adayı olarak Beyoğlu Belediye Başkanlığı’na seçildi. 2004 Yerel Seçimleri’nde Adalet ve Kalkınma Partisi’nden aday olan ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na seçilen Kadir Topbaş, 29 Mart 2009’da yapılan Yerel Seçimler de ikinci kez İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevini üstlendi.

1999
Beyoğlu Belediyesi web sitesi açıldı.

2000
Beyoğlu’nda bulunan tarihi çeşmelerin röleveleri çıkarıldı, restorasyon için gerekli izinler alındı.

2001

Beyoğlu tarihindeki önemli olaylar ve kişilerle ilgili mekânlara bilgilendirme plâketleri yerleştirilmeye başlandı.

2001

Beyoğlu’ndaki görüntü kirliliğini ortadan kaldırmak için tasarlanan “Güzel Beyoğlu” projesi başlatıldı.

2001

Örnektepe Semt Konağı açıldı.

2001

Beyoğlu’nun jeolojik ve jeoteknik etüt çalışmaları yapıldı.

2002

Beyoğlu’nda restorasyon çalışmaları 2001 yılından beri sürmekte olan tarihi çeşmelerden 6 tanesinin restorasyonu bitirildi.

2002

1000 öğrenci kapasiteli Yaz Spor Okulu açıldı.

2003

2001 yılında çalışmaları başlayan Beyoğlu’nun tarihi eser envanteri çıkarıldı ve dijital ortama aktarıldı.

2003

“Güzel Beyoğlu” projesi kapsamında seçilen 220 binadan 205 tanesinin temizlik ve boyası tamamlandı.

2003

Tarihi eserlerin tespit ve belgeleme çalışmaları devam etti.

2003

Muhtarlık binalarının yenilenmesi kapsamında, Kalyoncukulluk ve Kamerhatun muhtarlık binaları tamamlanarak faaliyete geçti.

2004

Kadir Topbaş ve TAÇ Vakfı’nın hazırladığı “Geçmişten Günümüze Beyoğlu I- II” adlı eser yayınlandı.

AHMET MİSBAH DEMİRCAN (1967)

Ahmet Misbah Demircan, 1967 yılında Kasımpaşa’da doğdu. İlköğrenimini Piyalepaşa İlköğretim Okulu’nda tamamladıktan sonra 1987 yılında Behçet Kemal Çağlar Lisesi’ni bitirdi. Ahmet Misbah Demircan, 1992 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nden mezun olduktan sonra Siyasi Tarih ve Uluslararası İlişkiler alanlarında yüksek lisans yaptı. İş hayatına, turizm alanında rehber olarak başlayan Ahmet Misbah Demircan, özel bir turizm firmasında genel müdürlük yaptı. Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSIAD) Dış İlişkiler ve Teşkilatlanma Komisyonu’nda ve Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği’nde (TURSAB) görevler üstlendi. Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Merkez Turizm Komisyonu’nda Başkan Yardımcısı sıfatıyla turizm politikalarının oluşmasında görev aldı. 2004 yılında Beyoğlu Belediye Başkanlığı’na Adalet ve Kalkınma Partisi’nden aday olan ve Belediye Başkanı olarak seçilen Ahmet Misbah Demircan, 2009 Yerel Seçimleri’nde ikinci kez Beyoğlu Belediye Başkanı oldu.

2004

İlköğretim ve lise öğrencileri için kurulan Kefken Çevre Yaz Kampı açıldı.

2004

Sütlüce’de Bademlik Semt Konağı ile Kasımpaşa’da Kadımehmet Semt Konağı açıldı.

2005

Talimhane yeniden düzenlendi ve trafiğe kapatıldı.

2005

Kasımpaşa’da, tarihte “Tabakhane Meydanı” olarak bilinen meydan, aslına sadık kalınarak modern bir düzenlemeyle “Kızılay Meydanı” adıyla yeniden açıldı.

2005

“Güzel Beyoğlu” projesi kapsamında, büyük çoğunluğu tarihi yapı olan 3500 civarında binada, dış cephe bakım, onarım, restorasyon, düzenleme çalışmaları tamamlandı.

2005

Kasımpaşa Stadı ve yüzme havuzu hizmete açıldı.

2005

Taksi durakları modernize edildi.

Ekim 2005

Beyoğlu Belediyesi tarafından yayınlanan Beyoğlu Dergisi yayın hayatına başladı.

27 Eylül 2006

Tophane Semt Konağı açıldı.

2006

Beyoğlu’nda Akıllı Kent Otomasyon Sistemi (AKOS) projesi hayata geçirildi.

2006

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek, denetimlerini yapmak üzere Beyoğlu Koruma Uygulama ve Denetim Bürosu (KUDEB) kuruldu.

2007

Beyoğlu Gençlik Merkezi hizmete açıldı.

2007

Tarlabaşı Yenileme Projesi’nin ihalesi gerçekleşti, proje tasarımı başladı.

2007

Tarihi Balık Pazarı yenilendi.

2008

Dolapdere Semt Konağı açıldı.

2008

“Beyoğlu’nun Belleği” projesinin uygulanmasına başlandı. Beyoğlu’ndaki eski kurumların ve önemli kişilerin yaşadığı binalara, bu bilgileri içeren plâketler çakılmaya başlandı.

2008

Aynalıkavak, Yenişehir, Okmeydanı semt konakları inşa edildi ve açıldı.

2008

Türkiye Sinema ve Audiovisuel Kültür Vakfı (TÜRSAK) ve Beyoğlu Belediyesi, “Yeşilçam Ödülleri” etkinliğinin ilkini gerçekleştirdi.

2008

Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi yenilendi.

2008

Turabibaba Tekkesi, aslına uygun olarak yeniden

inşa edildi ve Turabibaba Kütüphanesi olarak hizmet vermeye başladı.

2008

Beyoğlu’nda bulunan 32 tarihi çeşmenin restorasyonu tamamlandı.

2008

Aynalıkavak Sosyal Tesisleri açıldı.

2009

Halıcıoğlu Sağlık Ocağı açıldı.

2010

Beyoğlu’nda cadde ve sokakları anında bakım ve onarımdan geçirecek 6 adet acil müdahale aracı hizmete girdi.

2010

Beyoğlu Belediyesi Kültürlerarası Diyalog günleri ilk kez düzenlendi.

2010

Yenişehir Semt Konağı ile Fetihtepe Semt Konağı hizmete girdi.

2011

Beyoğlu Belediyesi Cihangir Sanat Galerisi ve Çocuk Sanat Atölyeleri açıldı.

2011

Türker İnanoğlu Vakfı Sinema ve Tiyatro Müzesi (TÜRVAK), Kavacık’taki mekânından Beyoğlu’na taşınarak Yeşilçam’a kavuştu.

2011

Beyoğlu Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlandı.

2011

Beyoğlu Gençlik Merkezi Şişhane’deki yeni binasına taşındı.

2012

Kasımpaşa Hacıahmet Semt Konağı açıldı.

Ziraat Bankası Merkez Şubesi, Karaköy